

Midőn ezt írtam, covidos volt a lég... Vörösmarty Mihály Előszó című versét fogalmazom át, amely így kezdődik: „Midőn ezt írtam, tiszta volt az ég.” Ezt a sort a költő legtragikusabb verse követi.

Nem tudhatom, hogy amikor ez az elmélkedés az *Új Ember* hasábjain megjelenik, itthon olvashatom-e, vagy kórházban leszek-e, vagy még az sem kizárható, hogy annyi más embertársammal, köztük papokkal együtt, már odaát. Más években megszoktuk a szorgos karácsonyi előkészületet, az ünnep bensőségeségét, az emberi találkozások örömét, és kevéssé gondoltunk arra – legalábbis szentesítő –, hogy a megtestesülés nemcsak Isten alázata, hanem szenvedésének kezdete is. *Órigenész* egyházatya írja Ezeiel próféta könyvéről szóló homíliájában: „Lássuk csak, megvallod a keresztet, nem pirulsz hirdetni a Keresztrefeszítet, ami botrány a zsidóknak és örülsz a pogányoknak. De pirulsz megvallani születését, ami kisebb botrány, mint szenvedése vagy halála. Valójában pedig Jézus születése nagyobb botrány, mint az ő halála.”

A karácsony meghittsége sokszor elfeledtetni velünk János evangélistának a betlehemi születéssel kapcsolatos nagyon szomorú mondatát: „Tulajdonába jött, de övéi nem fogadták be” (Jn 1,11). Ez első sorban az akkori Betlehemre vonatkozott, Dávid városára. Ezért istállóban kellett megszületnie, mert nem volt helye a szálláson. Vonatkozott az akkori Izraelre: eljött a megígért Messiás, de a nép nem fogadta be őt. Vonatkozott az emberiségre: a teremő Ige, aki által a világ lett, belépett a világba, de az nem vett róla tudomást. Az emberiség valamiképpen azóta is vár a jobb világra, mondjuk ki bátran, Isten közelségére, de a nagyon kiélezett helyzetek sem mindig kedvezőek számára. Az

Bábel Balázs kalocsa-kecskeméti érsek

Neve Emmanuel: Velünk az Isten

emberiség annyira el van foglalva az életbevágóan fontos mindennapi kérdésekkel, mint ez a járvány is, hogy minden energiája, ideje csak erre fordítódik. A betegségtől való félelem fölülírja az örömhírt, hogy Isten belépett a világunkba. A kérdés, amit annak idején a nagy hittudós, *Canterburyi Szent Anzelm* fölített, így szólt: „Miért lett az Isten emberré?” Ő ezt a választ adta: hogy megváltson bennünket a bűneinktől, elégtételt adva a menygyei Atyának. Ez eléggé jogi megközelítése a megtestesülésnek. A ferences teológusok, élükön *Duns Scotusszal*, azt tanították, hogy a Második Isteni Személy akkor is megtestesült volna, ha az emberiség nem követi el az eredeti bűnt, mert azáltal, hogy emberré lett, hogy vállalta az emberi sorsot, Isten szeretetéről tett tanúságot. Ez a szolidaritás teljessé teszi a jó hírt, hogy az üdvösséget hozó Megváltó megszületett.

Ha olvassuk a karácsonyi üzenetet, látjuk, hogy az akkori világ is magába zárkózott, a világ sötétsége valóság volt; de azt is látjuk, hogy Isten be tudott lépni ebbe a világba, és nem zárhatjuk ki őt, még ha istállóban jelenik is meg. Akkor is voltak emberek, akik meglátták, megtapasztalták ezt, így reményt keltő, hogy nem csak elutasítással záródik az evangélium. Jézust körülvette a Szent Család: az édesanya, Szűz Mária az anyai szeretetével, a hűséges József a gondviselésével, az együgyű pásztorok a látogatásukkal, majd később a messziről jött bölcsek a hódolatukkal.

E. Lingée – Velázquez nyomán: A Szent Családot megajándékozó pásztorok (Pannonhalmi Főapátsági Múzeum)

A mai időkben nagyon fájdalmasan érint bennünket, hogy ilyen karácsony talán még a háborút megélt emberek életében sem volt, hiszen akkor legalább összejöhettek a családtagok a légópincékben vagy a katonák a frontvonalakon, ha csak rövid időre is. Mi most el vagyunk választva egymástól, a rokonok sem mehetnek látogatóba, attól való félelmükben, hogy

megfertőzik egymást. A nyelvészek szerint az *elszigetelődés* lett az év szava. Sokan nagyon magányosan, számkivetten élnek meg a karácsonyt, a hívó embernek egyedüli vigasza az imádság és az online szentmise-közvetítés lehet. Ám az anyagi üzenete 2020 karácsonyán, ebben a sivárságban sem veszített érvényéből: „Ne féljete, nagy örömet hirdetek nektek és az egész

népnek, ma született az Üdvözítő, Dávid városában, ő a Messiás és az Úr” (Lk 2,11–12).

Az Isten nem hagy el bennünket. Régi igazság: Deus non deseret si non deseratur – az Isten nem hagy el bennünket, legfeljebb elhagyattatik miáltunk. Egykori professzorom, *Nyíri Tamás* emlékezett arra, hogy amikor a háború végén a teljesen lerombolt Németországban járt, valaki azt mondta: elhagyott bennünket az Isten. Egy másik útítársa helyesbítette: nem ő hagyott el, mi hagytuk el őt. Mindennap velünk van az Isten, nehéz, kiszolgáltatott helyzetünkben is, és a karácsony ezt az örömet a szegényes körülmények között is fel akarja csillantani. Ez az élet, amit kaptunk, nem egyedüli kifutópályája a létezésünknek, mert a Megváltó, a Szabadító elhozta számunkra az üdvösséget.

Mit tegyünk ezen a karácsonyon? Imádjuk Krisztust. Ő nyitotta tudja tenni a lelkünket és a környezetünket arra, hogy túllásunk napi bajainkon, és felismerjük a jó hírt. Ezt a jó hírt adjuk tovább azoknak, akikkel kapcsolatot tartunk, technikai eszközeink már lehetővé teszik ezt.

Karácsony másnapja már egyébként is a vértanúra fordítja a tekintetünket, *Szent István* diakónusra. Ünnepe arra emlékeztet, hogy a kereszt már a betlehemi jászolra is árnyékokat vetett. A kereszt megmutatkozik az istálló szegénységében, a kiszolgáltatottságban, a gyermek Jézus szenvedésében. Szent István diakó-

nus ünnepe azt is üzeni, hogy a keresztény hit megvallása a világon sokfelé a vértanúk hősiességét kívánja. Rájuk is gondolnunk kell ezekben a napokban, hiszen mennyi keresztény testvérünket üldözik és az egykor kereszténynek mondott Európában is támadják a Krisztus-hívókat.

Kérnünk kell Isten kegyelmét ezen a nehéz karácsonyon, hogy hitünk szerint tudjunk élni, készen álljunk arra, hogy megvalljuk a hitünket és elfogadjuk a sorsunkat, hiszen „sok viszontagságon át jutunk el Isten országába” (ApCsel 14,22). Ez most betegeinkre, az őket ápoló személyzetre és a családtagokra különösen is vonatkozik. Még a veszésekéből is születhet jó.

November elején temették azt a két piarista atyát, akik a járvány áldozatai lettek, éppen a felebaráti szeretetük miatt. *Balázs Gergely* atya, amikor már nem volt hivatalos kórházlelkész, akkor is járt a betegekhez, akiktől megfertőződött. *Szabó István* piarista atya őt ápolva lett a vírus áldozata. A betegek iránti szeretetükkel nem csak tanították, hanem kegyes atyákhoz méltóan megélték a szeretetet. Volt diákjaikat és a híveket ez nemcsak megrendítette, hanem az internetes bejegyzések szerint eddig el nem mondott vallomásokra is készítette őket, megköszönve egész életüket. Isten ilyen megpróbáltatásokat is megengedhet.

A karácsony belső értékéből és örömeiből ez semmit nem von le. Ellenkezőleg, megerősíti bennünk, amit Jézusról olvassunk, akinek születését Szent Józsefnek álmaiban megjövendölte az angyal: „Emmanuelnek fogják hívni. Ez azt jelenti: velünk az Isten.” (Mt 1,23–24) Soha nem voltunk még ennyire rászorulva arra, hogy tudatosítsuk magunkban és megéljük ezt a hitigazságot.

Legyen ez a lelki tapasztalat az idej karácsonyunk ajándéka!

Lackfi János

HÁZIPORATKÁK ÉS TUDÓS SZAMARAK ZSOLTÁRA

születése előtt, egy felettebb rusztikus, ám annál kétesebb tisztaságú helyen, éppen egy istállóban pottyantod le a legkülönlegesebb deszantos egységet, amelyet valaha látott a világ, egyetlenegy szuperhősből áll, az is bekakil, bepísl, folyékony táplálásra szorul, egészen konkrétan anyámasszony katonája, ciciztetés nélkül egy tapodtat se, és fűtől rá, ma van-e a nemzetközi SZOPTASS

A MACDONALDSBAN-nap vagy valamikor máskor. Nem hihetjük véletlennek, hogy groteszk, szörös és büdös állatkák, bocik, számár, kecskék, birkák billegik körbe szent fiadat, hiszen ha állítottál volna az időgyenesen párezer évet, már születetre kerül, ha megbütykölted volna kicsit Szent József számlaegyenlegét,

rögvest palotába születik. Te, Atyám, ragaszkodtál valahogy ehhez a sajtzagú idillhez, a kulturálatlan körülményekhez, az akkori szokások szerint is nyomorúságos helyzethez, mintha csak szeretted volna előrevetíteni, hogy aki itt születik, aki a mennyei részvénytársaság harminchárom egész harminchárom tized százalékos részesedésével birtokolja a világot, aki a legfőbb Operatív Törzs válságtábját vezeti, aki az univerzális Feltámadás Hadművelet vezérkari tábornoka, aki minden elképzelhető ellenőrző és végrehajtó bizottság elnöke, azt egy szép napon, fényes nappal úgy fogják terelni a vére árán megváltott Jeruzsálem főutcáján, mint egy csökönyös igavonó barmot, sőt, talán még azt sem, hiszen saját jószágát

nem veri magatehetetlenre egyetlen gazda sem, nem evett meszet, az állat vagyontárgy. Jézust ostonnal csépelik, bele szakad ki tőle, bórét hántják, bivaly módjára vonszolják a keresztet, rálógatják, mint húst a kampóra, kibelevé, szívét hasítva, tagjait facsarva, egyetlen hentesbolt az alkonyat, véres kötémnyel mustrálják a prédát a rómaiak, szép, ragyogóra lecsutakolt szőré hátasaik nyergében. Megszületett, ökorke lehel rá meleget, pöfögő, hatalmas testek adják biztonságát, számár cipeli végig száműzetésben is, düllödő, nagy állatszemek, dicsősége és nyomorúsága helyére, számárháton vonul be a mennybe, pata puffog a felhőn, égi bolyhokat nyammog a csacsi, és többet tud a hátán hordozott Igéről, mint mi a számarfüles könyveinkkel.

A betlehemi Kisded ébresszen fel minket a közönyből

Ne féljünk karunkba venni, fölemelni, magunkhoz ölelni a szomjazót, az idegent, a meztelent, a beteget, a bebörtönzöttet – hangsúlyozta Ferenc pápa szenteste 2017-ben, a Szent Péter-bazilikában bemutatott szentmisén. A Szentatya homíliájának fordítását teljes terjedelmében közöljük.

Mária „világra hozta elsőszülött Fiát, pólyába takarta és jászolba fektette, mert nem kaptak helyet a szálláson” (Lk 2,7). Ezzel az egyszerű, ám világos fogalmazással Lukács bevezet minket annak a szent éjszakának a szívébe: Mária világra hozta, Mária nekünk adta a világosságot. Egyszerű elbeszélés ez, mely bevon minket abba az eseménybe, amely örökre megváltoztatja történelmünket. Azon az éjszakán minden a remény forrásává vált.

Menjünk vissza pár verset a szövegben. A császár rendelete értelmében Mária és József arra kényszerül, hogy útnak induljon. El kellett hagyniuk szomszédaikat, otthonukat, földjüket, és útra kellett indulniuk, hogy összeírják őket. Ez a vándorlás se nem kényelmes, se nem könnyű egy fiatal pár számára, akik éppen gyermeket várnak: arra kényszerültek, hogy elhagyják földjüket. Szívük telve volt reménnyel és várakozással a születendő Gyermekek okán. Lépteik azonban bizonytalansággal és veszélyekkel terhesek voltak – így van ez azoknál, akiknek el kell hagyniuk otthonukat. És akkor szembe kellett nézniük a legnehezebb dologgal: megérkeznek Betlehembe, és azt tapasztalják, hogy az a föld nem várta őket, azon a földön nem volt hely számukra. És pontosan ott, abban a kihívást jelentő valóságban ajándékozta nekünk Mária az Emmánuelt. Isten Fiának istállóban kellett megszületnie, mivel övéi között nem volt hely számára. „Övéi közé jött, de övéi nem fogadták be” (Jn 1,11). És

ott, egy város sötétségében, ahol nincs tér, nincs hely a messziről érkező vándor számára, egy felbolydult város sötétségében, mely úgy tűnik, mintha másoknak hátat fordítva akarna boldogulni, pontosan ott lobban fel Isten gyöngédségének forradalmi szikrája. Betlehemben egy apró nyílás keletkezett azoknak, akik elvesztették földjüket, otthonukat és álmaikat; de azoknak is, akik fulladoztak magukba zárkozó életüktől.

József és Mária lépteiben megannyi más lépés rejtezik. Látjuk egész családok nyomait, akik napjainkban kénytelenek útnak indulni. Látjuk sok millió ember nyomait, akik nem maguk döntenek az elindulás mellett, hanem akiket kényszerítenek arra, hogy elszakadjanak szeretteiktől, akiket elúznak földjükön. Ez az útnak indulás sokszor reménnyel teli, és jövőt ígér; sok más esetben azonban csupán egyetlen neve van az útnak indulásnak: túlélés. Túlélni az éppen aktuális Heródeseket, akik hatalmuk érvényesítése és gazdagságuk növelése érdekében gond nélkül kiontják ártatlanok véréit.

Mária és József számára nem volt hely, mégis ők az elsők, akik magukhoz ölelhetik, aki azért jön, hogy álampolgárságot igazoló iratot nyújtson át mindannyiunknak; aki szegénységében és kicsínységében váltova nyilvánvalóvá teszi, hogy a valódi hatalom és az igazi szabadság tisztelettel és segítő szándékkal fordul a leggyengébbek törekénysége felé.

Azon az éjszakán azt, akinek nem jutott hely, hogy megszülessen, azoknak hirdetik, akiknek szintén nem jutott hely a város asztalainál és utcáin. A pásztorok ennek az örömhírnak az első címzettjei. Munkájukból kifolyólag olyan férfiak és nők voltak, akiknek a társadalom pere-mén kellett élniük. Életkörülményeik, a helyek, ahol tartózkodniuk kellett, lehetetlenné tették számukra,

hogy betartsák a vallási, rituális tisztaság minden előírását, ezért tisztátalannak tartották őket. Bőrük, öltözkékük, szaguk, beszédmódjuk, származásuk elárulta őket. Mindenestül bizalmatlanságot keltettek. Olyan férfiak és nők voltak, akiket messze el kellett kerülni, akikről félni kellett; pogányoknak tartották őket a hívők között, bűnösnek az igazak között, idegeneknek a polgárjoggal bírók között. Nekik – a pogányoknak, bűnösöknek és idegeneknek – mondja az angyal: „Ne féljete! Íme, jó hírt hozok nektek, amely nagy öröm lesz az egész népnek. Ma megszületett a Megváltótok, az Úr Krisztus, Dávid városában.” (Lk 2,10–11)

Íme, az öröm, amelyben ezen az éjszakán nekünk is részesednünk kell, amelyet ünnepelnünk és hirdetnünk kell. Az öröm, amellyel Isten a maga végtelen irgalmasságában magához ölelt minket, pogányokat, bűnösöket és idegeneket, és arra ösztönöz, hogy mi is így cselekedjünk. Ennek az éjszakának a hite felismereti velünk Istent, aki jelen van minden olyan helyzetben, amelyről azt hisszük, hogy nincsen jelen. Jelen van a tapintatlan látogatóban, aki sokszor felismerhetetlen, aki ott járkal városainkban, kerületeinkben, utazik autóbuszainkon, bekopogtat ajtókon. Ugyanez a hit ösztönöz arra, hogy teret nyissunk egy új társadalmi képzelőerő előtt, hogy ne féljünk megtapasztalni a viszonyok új formáit, amelyekben senkinek sem kell azt éreznie, hogy nincs számára hely ezen a földön. A karácsony annak az ideje, hogy a félelem erejét a

szereket erejévé alakítsuk át, s ezáltal létrehozzuk a szeretet újfajta képzelőerejét. Arról a szeretetről van szó, amely nem szokik hozzá az igazságtalansághoz, mintha az természetes dolog volna, hanem van mersze, hogy feszültségek és konfliktusok közepette „a kenyér házává” (betlehem szó szerinti jelentése – a ford. megj.), a vendégszeretet földjévé váljon. Erre emlékeztetett minket *Szent II. János Pál*: „Ne féljete! Nyissátok ki, sőt tárjátok ki a kapukat Krisztus előtt!” (A pápai szolgálat megkezdésének miséjén mondott homília, 1978. október 22.)

A betlehemi Gyermekekben Isten azért jön el hozzánk, hogy a minket körülvevő élet főszereplőivé tegyen. Felajánlja magát, hogy karunkba vegyük, felemeljük és magunkhoz öleljük. Hogy őbenne ne féljünk karunkba venni, felemelni és magunkhoz ölelni a szomjazót, az idegent, a meztelent, a beteget, a bebörtönzöttet (vö. Mt 25,35–36). „Ne féljete! Nyissátok ki, sőt tárjátok ki a kapukat

Krisztus előtt!” Ebben a Gyermekekben Isten arra hív minket, hogy a remény hordozóivá váljunk. Arra hív, hogy őrszemekké váljunk azok érdekében, akik a csüggedés terhe alatt görnyednek, mely abból fakad, hogy annyi ajtót zárva találtak. Ebben a Gyermekekben Isten az ő vendégszeretetének főszereplőivé tesz minket.

Az ajándék örömétől megindultan azt kérjük tőled, betlehemi Kisded, hogy sírásod ébresszen fel minket a közönyből, nyissa fel szemünket, hogy meglássuk a szenvedőt. Gyöngédséged élessze fel érzékenységünket, hogy átérezzük: arra kaptunk meghívást, hogy felismerjünk téged mindazokban, akik városainkba, történelmünkbe, életünkbe érkeznek. Forradalmi gyöngédséged győzzön meg minket: arra kaptunk meghívást, hogy a remény és a gyöngédség hordozói legyünk az emberek számára!

Fordította: Tózsér Endre SP
Fotó: Vatican News

Kocsis Imre

A napkeleti bölcsek útja a világ Üdvözítőjéhez

A karácsony ünnepléséhez szinte magától értetődően hozzátartozik, hogy igyekszünk szemléltetni és magunk elé idézni az ünnepeket eseményeket. A megjelenítés részben pásztorjátékokkal, részben betlehemek készítése által történik. Mindkét szemléltetési forma velejároi a kisded Jézus jászolatát körülvevő személyek: Szűz Mária és Szent József, a pásztorok, valamint a napkeleti bölcsek, akiket háromkirályoknak is szoktak nevezni. E két utóbbi csoport jelenléte sokatmondó, hiszen a pásztorok az ószövetségi választott népet, Izraelt képviselik, a bölcsek pedig a többi nemzetet, azaz a pogányokat, akik még nem ismerték az egyetlen Isten által adott kinyilatkoztatást. Más megközelítésben a pásztorok a szegény és egyszerű emberek köszöntését közvetítik, míg a bölcsek az előkelők nevében róják le hódolatukat az Üdvözítő előtt. Ezáltal szépen kifejezésre jut az, amit főleg *Szent Pál* apostol hangsúlyoz a leveleiben: Krisztus által egységre találnak a különböző népcsoportokhoz és társadalmi osztályokhoz tartozók.

Bár a pásztorok és a napkeleti bölcsek együttes megjelenése

nítése mély tartalmú üzenetet hordoz, mégis el kell ismer-nünk, hogy a Szentírásban nem tartoznak össze olyan szorosan, hiszen különálló könyvekben jelennek meg: a Betlehem környéki pásztorokról csak Lukács, a napkeletről érkező látogatókról csak Máté evangélista ír. Érdemes a róluk szóló elbeszéléseket külön-külön vizsgálni. Fordítsuk most figyelmünket a bölcsekről szóló evangéliumi történetre (Mt 2,1–12).

A görög szövegben a *magoi* főnév olvasható, amely eredetileg egy perzsa papi kaszt tagjait jelölte, akik földrajzi és csillagászati ismereteikről voltak híresek. A szót később általánosabb értelemben a keleti vallásbölcselet és természetudomány képviselőire is alkalmazták. Az evangéliumi szövegben is ilyen tudós személyekről van szó, akik egy csillag fölfedezése után útra kelnek Jeruzsálem felé. Arról, hogy miféle csillagra történik itt utalás, sokat töprengtek már a kereszténység története folyamán. Megfontolandó *Johannes Kepler* javaslata, miszerint a különleges jelenség nem más, mint a Jupiter és a Szaturnusz bolygók együttállása a Halak csillagképben Kr. e. 7 táján. Persze a bölcsek útra ke-

lését nemcsak ilyesfajta külső tényező motiválta, hanem bizonyára az eljövendő Messiással kapcsolatos zsidó várakozások is ösztönzőleg hatottak. A szórványban élő izraeliták nagy száma miatt a messiási elképzelések Mezopotámiában is ismertek voltak.

A bölcsek Jeruzsálemben érdeklődnek a zsidók újszülött királya felől. Ennek hallatán a korabeli uralkodó, *Heródes* király a zsidó főpapokhoz és írástudókhoz fordul, akik Míkeás próféta jóvondólése (Mik 5,1–3) alapján közlik, hogy a Messiásnak Betlehemben kell születnie. Amikor a bölcsek erről hírt szereznek, folytatják útjukat, és Betlehemben megtalálják a keresett Gyermekeket. Az elbeszélés végén nagy hangsúly esik a bölcsek hódolattal teljes leborulására, valamint a magukkal hozott aján-dékok átadására. Az ókori Keleten jól ismert szokás volt, hogy a látogatók nem üres kézzel érkeztek a király előtti hódolatla, hanem értékes aján-dékokat vittek. A bölcsek aján-dékai is (arany, tömjén, mirha) a Kelet kincseiből valók.

Bár az evangéliumi szöveg általános módon, konkrét adatok nélkül *bölcsekről* beszél, a keresztény köztudatban a *királyok*, illetve a *háromkirályok*

megnevezés terjedt el. Ez azonban nyilvánvalóan későbbi értelmezés eredménye. Már az ókori keresztények is ószövetségi jóvondólések fényében értelmezték a szóban forgó evangéliumi történetet. E jóvondólések szerint nemzeteket vezető királyok fognak Jeruzsálemben vonulni és az eljövendő Messiás előtt hódolni. „A föld minden királya meghódol előtté, és minden nép szolgál neki” – olvassuk a Zsolt 72,11-ben. Izajás könyvének 60. fejezetében, amely vízkereszt ünnepének ószövetségi szakasza, a királyok és népek nem üres kézzel érkeznek, hanem értékes ajándékokat visznek magukkal: „Népek jönnek világosságodhoz, és királyok a benned támadt fényességhez (...) Mind Sábából jönnek; aranyat és tömjént hoznak és az Úr dicsőségét zengik.” (Iz 60,3,6)

A keresztény hagyományban ismert hármas szám a bölcsek által átadott három aján-dékból levont következtetés. A számot az ókorban ismert három földrészszel (Európa, Ázsia, Afrika) is kapcsolatba hozták a bölcsek így nemcsak királyokká, hanem az egyes földrészek lakóinak képviselőivé is váltak. Jelenlétük Jézus bölcsojénél a karácsony ünne-

pének egyik fontos üzenetét tudatosítja: Isten egyszülött Fia azért testesült meg, hogy minden ember Üdvözítője legyen. Erre a szemponttra egyébként az éjféli mise szentleckéje is felhívja a figyelmet: „Megjelent ugyanis Megváltó Istenünk kegyelme minden ember számára” (Tit 2,11).

A napkeleti bölcsekről szóló elbeszélésnek az általános érvényű teológiai tanítás mellett olyan üzenete is van, amely személyesen érint bennünket. A bölcsek útja ugyanis minden kereszténynek, sőt minden igazságot kereső embernek irányadó lehet. A bölcsek számára két útmutató szempont volt a leginkább meghatározó: a csillag mint a természet egyik jele, valamint a Szentírás üzenete. Ahhoz, hogy eljussunk Krisztushoz, vagyis egyre szorosabb közösségre lépjünk vele, szükséges, hogy nyitottak legyünk a *jelek-re*, amelyekkel Isten megérinteni és megszólítani akar minket. Ezek a jelek lehetnek természeti adottságok vagy olyan események, amelyek megfontolásra késztetnek bennünket. Am éppúgy nyitottaknak kell lennünk arra az útmutatásra is, amit Isten írott szava, a Biblia közvetít számunkra. Persze nem elegendő

csupán a felszínes olvasás, illetve a liturgikus összejöveteleken felolvasott szövegek felületes hallgatása. Engednünk kell, hogy az ige megérintsen és cselekvésre ösztönözzön minket. Milyen meglepő: a szóban forgó történetben Míkeás jóvondólése csak a bölcseket ösztönzi elindulásra, a Szentírásban nagyon is jártas írástudókat nem.

A bölcsek útját illetően még egy mozzanat kiemelhető: a közös előrehaladás. A napkeleti bölcsek nem magánzók voltak, és nem is vetélytársaknak tekintették egymást, hanem közösen, nyilván egymást támogatva jutottak el Krisztushoz. Az együvé tartozás tudatának számunkra is meghatározónak kell lennie. „Senki sem menekülhet meg önmagában” – hangsúlyozza joggal Ferenc pápa. Ez egyúttal azt jelenti, hogy senki sem juthat el a célhoz csupán önmagára támaszkodva. Csakis a közös előrehaladás, vagyis hitbeli tapasztalataink megosztása, valamint a szolidaritás és a testvéri szeretet tetteiben való megnyilvánulása teszi lehetővé, hogy eljussunk földi vándorlásunk végcéljához, és színről színre láthassuk Krisztust, mindnyájunk Üdvözítőjét.

Vértessaljai László SJ

Ahogy a várandós Egyház megszülte karácsony ünneplését

A kereszténység, Jézusnak megváltást befogadó népe a húsvétból született. Máig ez lényének a közepe: a krisztusiak szívét Jézus oldalának nagypénteki megnyitása és Jézus sírjának húsvétvasárnapi megnyílása élteti. Ötvenednappal később a pünkösti Lélek-áradás megnyitja az apostolok szemét is, és rádöbbennek a saját szerepükre: ők tanúk! Tanúi annak, hogy az Isten föltámasztotta a halálból Jézust, Dávid fiát (vö. Ap-Csel 2,29–35). Benne azt a Pásztort látják, aki azért jött, hogy belépjenek a kapun át az akolba, hogy ott, az Ecclesiában „életük legyen és bőségben legyen” (Jn 10,10).

Jézus Egyháza, a kereszténység is kicsi magzatként született. Egy darabig még a jeruzsálemi templomból veszi magához az anyatejet, de a Tórah őrei hamar leválasztják e furcsa gyermeket szellemi édesanyja emlőjéről, és nagyon korán a saját lábára kell állnia. Bár kicsi, megvan minden szerve: keze, lába, szíve, esze és legfőképp a lelke. Ahol ered, onnan elköltik, ahová megy, oda nem hívják. És mégis, soha nem tagadja meg zsinagógái őseit, és soha meg nem kerüli a világot, melybe húsvéti Ura elküldte. Tapogatva keresi az útját, és úgy vándorol a Mediterráneum partvidékén, mint egykor Mózes népe a pusztában, mindig egy napra elegendő útravalóval, ám azt a kevés elegendőt mindig megkapja. Nem válogat, útján szóba áll mindenkivel, szabadossal és rabszolgával, tekintélyes férfiakkal és egyszerű asszonyokkal, az agorák filozófusaival és a kikötők írástudatlanjaival, zsidóval, görög-gel, szittyával egyaránt. Mindenhez alkalmazkodik, ami emberi, éltető és harmonizál azzal az új élettel, melyet éppen a húsvéti fürdő, a keresztség ad nekik. „Tagjainak nincs igazán hazájuk, de mindenhol otthon vannak, házasodnak és gyermeket nemznek, mint mindenki, de magzatot el nem hajtának, közös az asztaluk, de nem az ágyuk” (Levél Diognétoszhoz V.).

Ez a közösség három századon át homályban jár, ahová az újból és újból ellenük törő üldöztetés miatt menekülnek. E három század alatt, főként a tévutak kivédésére, rátalálnak az igazság helyes ösvényére, és rendszerbe is foglalják. Így köszönt rájuk a szabadság, amikor vakai szemikkel meglátják a császári hadijelvények csúcsán a keresztet, amiről a tarzuszi Pál azt írta nekik, hogy „nem akar másról tudni, csak a megfeszített keresztjéről” (1Kor 2,2). Ez a kereszt a győzelem jele. Mesterüktől jól tudják, hogy ő a „békességükre győztes le a világot” (Jn 16,33). Ezzel a kereszttel.

A kereszttel szerzett megváltás tágasságában rejlő lehetőség az első három század során mindig elég volt arra, hogy tisztazzák az utat a tévtanítások elterelő elhajlásaival szemben. Ez a legfőbb oka annak, hogy nem dolgozták ki az istenmegérkezés teológiáját, vagyis a születés teológiáját. A II. század második felében összeállt újszövetségi kánoni könyvek bár nagyon szűkszavú, mégis elégséges eligazítást adtak a Megváltó születéséről. Tömör, tárgyilagos hangjuk elhárítja a mágikus-mitikus megközelítést, ám ez a látszólag kevés mégis komoly hitfeladat elé állítja az alászállás-születés eseményét, miként a sírból felkelés értelmet meghaladó, hitre kényszerítő mozzanata is.

Túl a tartalmi szemponton, van egy formai ok is. Az első három század pogány hitvilága zajosan ünne-

pelte istenei születését. A keresztények éppen ezért tartózkodtak Jézus születésének megünneplésétől. *Órigenész* alexandriai egyházatya a III. század második felében csak a vasárnapokat és a pénteket, magát a húsvétot és a pünkösdöt említi meg saját ünnepeiként (Kelszosz ellen – Contra Celsum – 8,22). Értelmes és természetes kíváncsiság hatotta át az őskereszténységet Jézus születésnapja iránt, de nem a liturgikus ünneplés céljával. Ellenben Krisztus eredeti, a születésével adott istenséget tagadó arianizmusban olyan szellemi kihívással találkozott, melynek kivédéséhez szükségképpen Jézus eredetét kellett tisztázni. Másfelől pedig a Feketről érkezett Napisten-kultusz, főként Rómában, olyan kápráztató módon ünnepelte december 25-én a Sol Invictust (Győzhetetlen Napisten), hogy erre is válaszolni kellett. A feleletet a római Egyház adta meg. Az időt is pontosan behatárolhatjuk, mikor született meg karácsony liturgikus ünnepe, válaszként az említett kihívásokra. *I. Dámasz* pápa (366–384) *Filocalus* nevű, tehetséges szépiró titkára 354-ben szerkesztett egy olyan kalendáriumot (Chronicon), mely 336-tól indulva felsorolja a római liturgikus ünnepeket, köztük a nativitas Dominit, az Úr születésnapját. Ez az első, máig létező említés karácsony liturgikus ünnepéről. Van egy másik adat is, mégpedig a 325-ben a keleti Niceában (Nikaia) tartott egyetemes zsinat, mely szintén felsorolja az Egyház akkori ünnepeit. Minthogy a karácsony említése hiányzik a többi ünnep közül, ez azt jelzi, hogy ekkor még nem ülték meg. Ebből adódik, hogy a nativitas Domininak, az Úr születésünnepének kialakulása 325 és 336 közé tehető. Tizenegy év! Mi történt Rómában, hogy e tizenegy év alatt megszületett a karácsony ünnepe?

A kereszténységet fölszabadító 313-as milánói ediktum utáni esztendőben új püspököt választottak Róma nagy tekintélyű Péter-utód-székebe: *I. Szilveszter* pápát (314–335). Neki kellett bevezetnie az Egyházat az immár nyilvános, sőt császári támogatást élvező új liturgikus istentiszteleti rendbe, melynek minta- és mértékadó formájához a Lateranusok nemzetségének egykori palotája és testőrségi kaszárnyája helyén emelt episzkopális bazilika, a lateráni székesegyház adott otthont. Szilveszter az a pápa, aki fölszenteli Péter apostol vatikáni vértanúságának helyén a tiszteletére emelt martirialis bazilikát, valamint a tengerparti Ostia kikötővárosba vezető út mentén

épült első és szerényebb méretű templomot a népek apostola tisztelőjére. Ő a konstantini béke korszakának pápája, de egyúttal ő a karácsony pápája is. Uralkodása alatt vetődött fel, hogy külön rangos ünnepel kell emlékezni Jézus, Isten Fia születésére. Már korábban is létezett a Krisztus-születés liturgikus ünnepe, amit január 6-án, epifánia (vízkereszt) napján, az Úr megjelenése ünnepén tartottak. Összevont, kollektív tartalmú ünnep volt ez, amely Keleten máig megmaradt ebben a formájában, egyszerre emlékeztetve a napkeleti bölcsek látogatására, a kánai menyegző borcsodájára és Jézus kereszttségére az alapmozzanat, az Üdvözítő születésének ünneplése mellett.

Szilveszter pápát immár nem fenyegette külső, politikai veszély, ám az Egyházon belül annál keserűbb küzdelmet kellett folytatni az igaz hit tisztaságáért. Krisztus isteni és emberi mivoltának összehangolása rendre termelt mellékvágányokat is, melyek időnként népszerűvé váltak, és könnyebben elfogadhatónak látszottak, mint a kinyilatkoztatás összes szempontját figyelembe vevő ortodox tanítás. Ilyen volt az alexandriai presbiter, *Arius* nézete is, miszerint Jézus Mária és József természetes gyermeke, akit Isten a Jordán menti kereszttség alkalmával fogad örökbe, és tesz Istenné. Ráadásul Arius versbe szedte tanítását, és ez a dallamosan énekelhető új tan sokakat meggyőzött, így a nézet gyorsan terjedt birodalomszerte. Ezt a tévtanítást verte vissza Szilveszter pápa új ünnepe, amely a 325-ös niceai tanítás jegyében vallotta a teljes Szentháromságot és azt, hogy benne a Fiú (Filius) megtestesült (incarnatus est). Ő „Isten az Istentől”, „az Atyával egylényegű”, tehát nincs neki alárendelve. Ez a hitigazság, miként minden komoly dogma, kereste a maga liturgikus kifejeződését, hogy a megvallott hit imával megünneplelt mélységet kapjon. Szilveszter pápa egyszerűen „megkeresztelte” a Győzhetetlen Napisten születésünnepét: december 25. a megváltó Jézus Krisztus születése, aki a júdea-i Betlehemben Istenként született meg Szűz Máriától. Az ünnep Rómában lassan kezdett teret hódítani, miközben észtvétlenül létrejött egy csere. A december 25-ei ünnep később elvándorolt Jeruzsálembe is, ahol a január 6-ai epifániaünnep helyébe lépett, és onnét visszatérve hozott magával valami nagyszerűt: az éjféli misét. Amikor megszületett, senki nem gondolta volna, hogy

több mint másfél évezreden átível majd ez a liturgikus szokás, és természetesen része lesz az európai december végi sötét, hideg estének. Nem önmagában alakult ki, hanem a már kész húsvéti ünneplés utánzásának vágya szülte. Ahogy a húsvéti vigíliavirrasztás a megváltás esemény helyszínén jött létre a Krisztus sírjára épült Anasztaszisz-bazilika (Feltámadás-bazilika) liturgiájában, éppúgy a Krisztus-születésnek virrasztással várása az éjféli megünneplése a születés helyszínén, a betlehemi istállóbarlang fölé emelt, ugyan-csak konstantini bazilika liturgiájában született meg. A két hely és a két virrasztás csodálatos módon összekapcsolódott. Források híján nem is tudnánk erről, ha maga a gondviselés nem adta volna a kezünkbe azt az útinaplót, amit 390 és 395 között egy Aetheria (Egeria) nevű hispániai zarándoknő jegyzett fel szentföldi tartózkodása során, és amit 1887-ben Arezzóban találtak meg egy XI. századi kódexben. A születés ünnepe előtti napon a Jeruzsálembe érkezett zarándokok végeláthatatlan nagy sora – ahogy a zarándoknő látta – délután kivonult a Szent Városhoz, és lefelé tartott, délnek, miközben a lenyugvó nap sugarai bearanyozták a domboldalra épült Betlehem fehérre meszelt házait és a városka szélén emelt óriási bazilikát. Aetheria nem győzi részletezni azt a pompát, melyet „Constantinus császár édesanyja jelenlétében díszített fel arannyal, színes mozaikkal, drága márványoszlopokkal”. A Születés-bazilika helyét az a barlangistálló adta, melyben Szűz Mária világra hozta Egy-szülöttjét, és amit a későbbi korok gondos emlékezőtőrizete megtartott. Legértékesebb kincse nyilvánvalóan az Úr jászola (*praesep Domini*) volt. Amikor Aetheria leért a barlang szűk nyílásán át az Úr születésének helyére, megpillantotta a mennyezetről lelógó, éjjel-nappal világító ezüstlámpásokat. Ennek a barlangnak a bejáratánál olvasta fel a jeruzsálemi pátriárka az örömhírt, ahogy azt Szent Lukács könyvéből máig tesszük karácsonykor: „Mária megszülte elsőszülött fiát, bepólyálta és jászolba fektette, mert nem jutott nekik hely a szálláson” (Lk 2,7). A hívek megrendülten hallgatták az angyalnak a pásztorokhoz intézett szavát: „Nolite timere: ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum quod erit omni populo, quia natus est hodie Salvator, qui est Christus Dominus in civitate David.” „Ne féljete! Íme, nagy örömet adok tudtul nektek, és az lesz majd az egész nép-

nek. Ma megszületett a Megváltó nektek, Krisztus, az Úr, Dávid városában.” (Lk 2,10–11) Az evangélium szavaira a zarándokok hangos örömujjongásban törtek ki, mert az evangélium nem csak múltat idézett, hanem valóságot teremtett. A szentmise előtt az egész sokaság elvonult a jászol előtt, csókolgatták és kezükkel simogatták azt a helyet, ahol az Üdvözítő megszületett.

Az éjféli mise után sorba álltak, és a zarándokok égő lámpásokkal a kezükben visszaindultak Jeruzsálembe. „Áldott, aki az Úr nevében jó, az Úr a mi Istenünk, és ő fényeskedik nekünk” – énekeltek a zsoldárt, s mire fölértek a Szent Városba, valóban derengeni kezdett, kivilágosodott, és így vonultak a falakon kívüli Anasztaszisz-templomba, ahol immár az Üdvözítő újjászületésének titkát szemlélhették. Ezután rövid pihenőre tértek a szálláshelyükön, majd Jézus születésének ünnepi szentmiséjére gyűltek össze Jeruzsálem főtemplomában. Itt a János-evangélium bevezető sorainak, a híres Prologusnak a szavait hallgatták meg Mária Betlehemben *egyszer megszületett* Fiának *örök születéséről*, aki kezdettől fogva az Atya kebelén nyugodott. János evangélista, a szeretett tanítvány az említett előszóban összekapcsolja az Ige örök eredetét a földi születésével: „Az Ige megtestesült és közöttünk lakott” (Jn 1,14).

És Rómában? A jeruzsálemi húsvéti liturgiából a születés ünneplésébe átvett éjféli szertartás ide is megérkezett, és az V. század közepén már érett gyakorlat. A gondviselés olyan püspököt támasztott Péter székeiben, aki egészen a karácsony embere: *Nagy Szent Leó* pápa. 440 és 461 között kormányozta Isten rábízott népét. Ekkor már évszázados hagyománya volt karácsony ünneplésének. A liturgikus interferencia, a megszentelt szokások gazdagító kölcsönhatása eredményezte, hogy Leó pápa elődje a betlehemi példa alapján a 430-as években bevezette az éjféli misét „a római Betlehemben”, azaz a Sancta Maria ad Praesepe (Jászolos Szűz Mária), vagyis a Santa Maria Maggiore-bazilikában. A virrasztást a falakon kívüli Szent Péter-bazilikában tartották karácsony vigíliáján, december 24-én, és a hívek éjjel innét vonultak a Jászolos Szűz Mária-templomba, ahol az éjféli mise során Lukács evangéliumából olvasták fel a Gyermek születésének történetét. Másnap, vagyis december 25-én délelőtt Leó pápa a Szent Péter-bazilikában celebrálta a karácsonyi főmisét. Karácsonyi beszédei közül most ízelítésként álljon itt egy fohász abból a homíliából, amit a Szent Péter-bazilika karácsonynapi szentmiséjén mondott a délelőtt 9 órai szentmisén: „Szeretteim! Ma született a mi Üdvözítőnk, örvendezzünk! Nem szabad szomorkodnunk akkor, amikor az élet születését ünnepeljük; annak az életnek a születését, aki kioltotta belőlünk a haláltól való félelmet, és ígéretével az örök élet örömetől oltja belénk. Senki sincs ebből az örömből kizárva, egyformán mindannyiunknak megvan a közös okunk arra, hogy örvendezzünk. A mi Urunk ugyanis, mint a bűnnek és a halálnak a legyőzője jött közénk, hogy miként senkit sem talált köztünk bűntelennek, ugyan-úgy mindnyájunkat megváltson. Vigadjon a szent, mert közeleg győzelmi pálmája. Örüljön a bűnös, mert megbocsátásra kap meghívást. Örvendezzék a pogány is, mert őt is az életre hívják!”

A BIBLIA ÜZENETE

Feltárul
a titok

Lk 1,26–38

Az evangéliumban Lukács evangélista az angyali üdvözlét történetét, Gábor angyal és Mária párbeszédét írja le. Ő az egyetlen, aki beszámol erről, a másik három evangélista hallgat a találkozásról. Lukácsról tudjuk, hogy történészi hitelességgel beszéli el az eseményeket, amelyekről tudósít. Ő maga írja evangéliuma elején barátjának, Teofilnak: „jónak láttam én is, hogy elejétől kezdve mindennek szorgalmasan utánajárjak, és sorban leírjak neked mindent” (Lk 1,3). Vajon honnan értesülhetett egy olyan eseményről, amelyről a többi evangélista semmit sem tud? Csak egyvalakitől tudhatott arról a párbeszédéről, amely Gábor angyal és Mária között történt, mégpedig magától Máriától, akinek szokása volt, hogy gondosan a szívébe véssé a szavakat, amelyeket hallott (vö. Lk 2,19.51).

A nagy adventi személyiségek között, akik Krisztusról tanúskodnak, Keresztelő János után itt van Máriának, Isten anyjának a tanúsága, aki Lukács evangéliumának elbeszélésében visszaemlékezik azokra a Gábor angyal által közölt nagy tettekre és ígéretekre, amelyeket az Úr cselekedett. Mindez egyetlen cél érdekében történt az emberek megváltásának nagy tervében. Így Krisztus szúi fogantatását sem láthatjuk elszigetelt, egyedi eseményként vagy úgy, mintha az valamilyen, Máriának szóló személyes kiválság lenne. Csak úgy tekinthetünk rá, mint a kegyelem művére az emberek örök üdvössége érdekében. Ezért a fogantatás és a szúi születés nem két igazság, hanem a megtestesülés isteni titkának időbeli feltárulása.

GÖRÖGKATOLIKUS LELKISÉG

Várákozás az isteni ígéretre

A karácsony közvetlen közelében – az ószövetségi szentatyák vasárnapján – az isteni ígéretet állítják eléink a Görögkatolikus Egyház liturgikus olvasmányai. Az evangéliumi szakasz (Mt 1,1–25) túlnyomó része Jézus Krisztus földi őseit sorolja fel, a Szent Máté evangéliumában található családfát. Bizony, háromszor tizennégy nemzedék neveit halljuk, akik a Messiás várásában éltek. Az apostoli szakaszban (Zsid 11,9–10.32–40) a Zsidókhoz írt levél szerzője nem említ ilyen sok nevet, de itt is megszámlálhatatlanul sok emberről hallunk, akik az ígéret beteljesedésére várva éltek az életüket. Isten ugyanis nem hagyta magára a tőle eltávolodott, bűnbe esett embert, hanem ígéretet adott neki a megváltásra: megszületik az asszony (Éva) ivadéka (vagyis utóda: Jézus Krisztus), aki legyőzi a gonoszt, széttiporja az ősi ellenséget, a sátánkígyó fejét (Ter 3,15).

Az apostol először arról szól, hogy az ősök – Ábrahám, Izsak, Jákob – „ugyanazt az ígéretet örökölték” (Zsid 11,9), Isten ígéretét. Rácsodál-

kozhatunk, micsoda hit kellett ahhoz, hogy az életüket tegyék fel rá. Ők még egy vándorló nép tagjai voltak, még biztos helyük sem volt a világban. Ma úgy mondanánk, ideiglenes volt az életükben minden. De várták, hogy Isten beteljesítse a megváltásra tett ígéretét, amit a szöveg itt úgy fejez ki, hogy „a szilárd alapon nyugvó várost” várták, „amelyet majd az Isten tervez és épít”. Hogy biztos körülmények között élhessenek. Mi már a beteljesedés tudatában szemlélhetjük ezt. Tudjuk, hogy a Megváltó révén beteljesedett az ígéret, és ránk már nem a kőből épített város, hanem a mennyei haza vár.

Az apostol hosszasan sorolja azokat, akik az ígéret beteljesedésének várásában mindenre képesek voltak, még arra is, hogy válogatott kínzások között haljanak meg. Hitüket bizonyították ezzel, de és ez első pillanatra meglepő lehet a szöveg alapján – „megsem nyerték el az ígéretet” (Zsid 11,39). Igen, mert őket – mint ősatyákat és szentatyákat – arra rendelte Isten, hogy tanúságtételükkel hordozzák,

A szentleckében Szent Pál apostol úgy bátorítja a rómaiakat, hogy a hit befogadására annak a titoknak a feltárulásával kerül sor, amelyre „ősidők óta csend borult, de amelyet most az örök Isten parancsára a próféták írásai kinyilatkoztattak, és minden nemzet előtt ismertté tettek” (Róm 16,25–26). Jézus Szűz Máriától való születésének története így nem csak a megtestesülés igazságának szemléltetése, hanem a megváltás misztériumának része. Ennek kibontásán fáradozott a népek apostola, aki Isten titokzatos, rejtett bölcsességét hirdette, melyet Isten öröktől fogva a megdicsőülésünkre rendelt, és feltárt a Lélek által (vö. 1Kor 2,7.10).

Antiochiai Szent Ignác, amikor misztériumról ír, azt nemcsak Jézusra alkalmazza, akiben megjelent a misztérium, melyben Isten Fia kinyilatkoztatta az Atya titkát, hanem Máriára is. Jézus Krisztus életének eseményeiben ismerhetjük fel a titok megvalósulását, aminek Mária is a részese volt. Így ír erről: „Rejtve maradt e világ fejedelme előtt Mária szüzessége és születése, hasonlóképpen az Úr halála is: három kiáltó misztérium, mely Isten csendjében ment végbe.”

A hit befogadása ma is együtt jár azzal, hogy engedjük belépni az életünkbe a misztériumot. Az embernek a kegyelemmel való tudatos együttműködése fellebbenti a fátylat a titokról, hogy ezek a régen történt események hatással vannak a mi életünkre is, hiszen általuk tárul fel Isten üdvöztítő terve, aki minden ember örök javát akarja.

Ternyák Csaba egri érsek

SZENTMISEKOMMENTÁR

Az ünneplés kapuja
a bűnbánat (II.)

A szentmise elején Isten elé vesszük egész valónkat. Le-fegyverkezve megállunk, és megmutatjuk, kik is vagyunk valójában: bűneinkkel, törekénységünkkel, ajándékainkkal, életünk minden kibogozhatatlanságával és mindazzal, amiért neki tartozunk hálával, az ő irgalmának tesszük ki magunkat.

Ézt fejezzük ki a bűnbánati imával, amit tulajdonképpen egyszerre intézünk Istenhez és a közösséghez: „Gyónom a mindenható Istennek és nektek, testvéreim...”

Fontos, hogy közösen kérünk bocsánatot. Ahol ugyanis olyan emberek vannak

együtt, akik egyenként törekénynek, bűnösnek, elégtelennek, de kicsinységükben föl-emeltnek ismerik meg magukat, ott megszülethet az együttérzés egymás és a világ iránt is, ott lehullik mindenfajta rossz elitizmus álarca. Nem vagyunk különbek másoknál. Kiválasztottságunkat nem a magunk nagyszerűségének, hanem kizárólag Istennek köszönhetjük.

A szentmise elején tartott bűnbánat, az itt felbresztett töredelem nem valamiféle kóros büntudat ébren tartására szolgál, mintha Isten mellett csak büntudattól gyötörve élhetnénk helyesen. A cél, épp

ellenkezőleg, a bizalom fölkelése, a kitettségben az irgalom megtapasztalása, a mindent elsöpítő szeretet befogadása. Ő ugyanis ezzel vár bennünket.

„Irgalmazzon nekünk a mindenható Isten, bocsássa meg bűneinket, és vezessen el az örök életre” – zárja le a liturgiát vezető a bűnbánati részt. Ez kevesebb, mint a gyónásban kapott feloldozás, de jóval több, mint pusztá ohaj. Ebben a mondatban megnyílik a kapu Isten irgalmas szeretete felé. Beléphetünk rajta. Együtt. Itt és most.

Fehérvári Jákó OSB

A HÉT SZENTJE

Kętyi Szent János

December 23.

Egy Kęty melletti kis falucskában született. Szülei hamarosan beköltöztek a városba, ahol édesapja polgármester lett. *János* 1413-ban beiratkozott a Krakkói Egyetem szabad művészetek fakultására. 1418-ban letette az első évek vizsgáit; a továbbiakban filozófiát tanult, ám tanulmányait megélhetési gondok miatt nem tudta befejezni. Tudományos művek kéziratának másolásával kezdett foglalkozni.

Miechówba került, ahol a Szent Sír Kanonokrend híres kolostori iskolát tartott fenn. Ide hívták igazgatónak; nyolc éven át vezette az intézményt. Nemcsak tanított, hanem lelkipásztorokodott is (korábban ugyanis pappá szentelték: hogy hol és mikor, nem tudjuk).

1429-ben elhagyta Miechówot. A Krakkói Egyetemen filozófiát tanított, közben teológiát tanult. Később a Collegium Maius igazgatója lett. 1439-ben kanonoki kinevezést kapott püspöktől; préposti címet is kapott, de végül lemondott minden tisztségéről, hogy egészen a tudománynak szentelhesse magát. Jóllehet már professzor volt, folytatni akarta teológiai tanulmányait, és mesterének *Hessei Benedeket*, a híres filozófust, jogászt és teológust választotta. 1443-ban teológiai magiszter és doktor lett. Akkoriban ritkaságnak számított, hogy valaki ötvenéves kora után is tanuljon. Doktori végzettségének megszerzése után még három évtizedig volt az egyetem professzora.

Kéziratmásoló munkája nagy erőfeszítést és aszkézist követelt. Az általa másolt oldalak száma megközelítette a 18 ezret. Lelkipásztori munkája kedvéért minden állásáról lemondott, ez együtt járt jövedelmeinek megszűnésével. Amit keresett, legnagyobb részben jótékony célokra fordította. Az elbeszélések szerint soha senki nem ment el tőle segítség nélkül. Öltöztette a ruhátlanokat, odaajándékozta cipőjét a koldusnak, zarándokújtán a rablók-nak adta utolsó tallérjait is. A róla szóló történetek egybehangzóan tanúsítják minden rászoruló iránt megnyilvánuló jóságát.

A tudományos munka során nagy-nagy alázatot tanult. Lapszéli jegyzeteiből kiderül, hogy néha egy-egy nehezebb helyet nem volt képes megérteni. A könyvek végére írt jegyzeteiben pedig mindig hálát adott Istennek és a Szűzanyának, kifejezve, hogy minden munkáját Isten dicsőségére szánja.

1460-ban, hetvenéves fejjel újra meghívták a Collegium Maius vezetőjének. Ekkoriban egy krakkói polgár vádat emelt a kollégium ellen Rómában. Jánosnak sok gondot okozott a per, és a maga részéről azzal zárta le, hogy lemondott, és ettől kezdve semmiféle tisztséget nem vállalt. A kollégium falára azonban ezt íratta: Conturbare cave, quia placare grave (Ne támassz zavart, mert nehéz rendet teremteni).

L. K.

DECEMBER 20., ADVENT 4. VASÁRNAPJA (Teofil, Liberátusz) – 2Sám 7,1–5.8b–12.14a–16 (*Dávid királysága a családjából származó Messiás révén szilárdan áll mindörökké.*) – Róm 16,25–27 (*Kinyilvánult a titok, amelyre ősidők óta csend borult.*) – Lk 1,26–38 (*Üdvöz légy, kegyelemmel teljes! Az Úr veled van.*) – **Zsolozsma:** IV. zsoltárhét – **Énekrend:** Ho 2 – ÉE 504, ÉE 413, Ho 2 – ÉE 3, Ho 9 – ÉE 506, Ho 11 – ÉE 16.
DECEMBER 21., HÉTFŐ (Kaniziusz Szent Péter, Petra, Tamás) – Én 2,8–14 vagy Szof 3,14–18a – Lk 1,39–45.
DECEMBER 22., KEDD (Zénó, Jutta, Xavéria) – 1Sám 1,24–28 – Lk 1,46–56.
DECEMBER 23., SZERDA (Kętyi Szent János, Viktória) – Mal 3,1–4.23–24 – Lk 1,57–66.
DECEMBER 24., CSÜTÖRTÖK (Ádám, Éva, Adél) – 2Sám 7,1–5.8b–12.14a.16 – Lk 1,67–79.
DECEMBER 25., PÉNTEK – URUNK SZÜLETÉSE (KARÁCSONY) – FŐÜNNEP (Anasztázia, Karácson, Eugénia) – Vigíliamise: Iz 62,1–5 (*Az Úr örömet talált benned.*) – ApCsel 13,16–17.22–25 (*Jézus, a Megváltó, Dávid nemzetségéből származott.*) – Mt 1,1–25 vagy Mt 1,18–25 (*Maga az Isten jön el, hogy*

A hét liturgiája
B év

szabadulást hozzon nektek.) – **Énekrend:** Ho 17 – ÉE 25, Ho 16 – ÉE 31, Ho 137 – ÉE 22, Ho 12 – ÉE 6. – Éjféli mise: Iz 9,1–6 (*Gyermekek születnek neki, így fogják hívni: Béke Fejedelme.*) – Tit 2,11–14 (*Megnyilvánult minden ember számára Isten üdvöztető kegyelme.*) – Lk 2,1–14 (*Ma megszületett Megváltótok.*) – **Énekrend:** Ho 25 – ÉE 514, 415, Ho 21 – ÉE 26, Ho 18 – ÉE 37, Ho 34 – ÉE 45 – Hajnali mise (Pásztorok miséje): Iz 62,11–12 (*Íme, eljön Szabadítód.*) – Tit 3,4–7 (*Irgalmassága szerint üdvözt minket az Isten*) – Lk 2,15–20 (*A pásztorok megtalálták Máriát, Józsefet és a jászolban fekvő Kisdedet.*) – **Énekrend:** Ho 36 – ÉE 30, Ho 32 – ÉE

44, Ho 23 – ÉE 519, Ho 20 – ÉE 41 – Ünnepi mise: Iz 52,7–10 (*Meglátja a föld minden határa, hogy szabadítást szerez Istenünk.*) – Zsid 1,1–6 (*Isten az ő Fia által szólt hozzánk.*) – Jn 1,1–18 vagy Jn 1,1–5.9–14 (*Az Ige testté lett, és közöttünk lakott.*) – **Énekrend:** Ho 25 – ÉE 517, 415, Ho 34 – ÉE 34, Ho 18 – ÉE 516, Ho 32 – ÉE 44.
DECEMBER 26., SZOMBAT – SZENT ISTVÁN ELSŐ VÉRTANÚ ÜNNEPE (Előd) – ApCsel 6,8–10; 7,54–59 (*Látom a megnyílt eget és az Emberfiát!*) – Mt 10,17–22 (*Nem ti fogtok beszélni, hanem Atyátok Lelke szól majd belőletek.*) – **Énekrend:** Ho 257 – ÉE 646, Ho 257 – ÉE 48, Ho 18 – ÉE 600, Ho 36 – ÉE 30.
DECEMBER 27., VASÁRNAP – A SZENT CSALÁD: JÉZUS, MÁRIA ÉS JÓZSEF ÜNNEPE (Szent János apostol és evangélista, Teodor, Fabiola) – Sir 3,3–7.14–17a (*Aki féli az Urat, tiszteli szüleit.*) vagy Ter 15,1–6; 21,1–3 (*Az lesz örökösöd, aki testedből származik.*) – Kol 3,12–21 (*A család élete az Urban.*) vagy Zsid 11,8.11–12.17–19 (*Ábrahám, Sára és Izák hitének példája.*) – Lk 2,22–40 vagy Lk 2,22.39–40 (*A gyermek Jézus növekedett, és eltelt bölcsességgel.*) – **Énekrend:** Ho 32 – ÉE 517, 415, Ho 26 – ÉE 46, Ho 23 – ÉE 516, Ho 35 – ÉE 46.

Gájer László

Úgy szerette Isten a világot...

Isten nagyon szereti a világot. Amikor a teremtés befejeztével rátekintett, jó-nak találta. Mi, keresztények ezért mindig is sajátos szeretettel fordultunk a világ felé. Tettük ezt annak ellenére, hogy a *világ* kifejezés a Szentírásban gyakran a bűnös evilágot jelenti, amelynek fejedelme a sátán. A világ ugyanis elsődlegesen Isten önközlésének szabadon és szeretetben teremtett címzettje, és csak másodlagosan, a bukott angyalok bűne és az eredendő bűnben született emberek bűnei miatt, ezek következményeként áll szemben Istennel. A *világ* kifejezés kettős jelentést hordoz tehát: egyrészt az Isten által alkotott jó világot jelenti, másrészt e világot mint a bűn helyét, amely ellentéte Isten országának. Éppen ennek tudatában jó odafigyelnünk *Szent Ágoston* szavaira, aki a platóni filozófia híveivel szemben azt állítja, hogy a léleknek nem kell megszabadulnia a testtől, és nem kell eltaszítania magát a világot, hanem csak a romlandó, az alkalmatlan, a terhes, a halandó testet kell elutasítania. Nem azt, amit Isten jósága szerzett az első embernek, hanem azt, amilyené a bűn büntetése következtében vált (Isten városáról). E világ tehát önmagában nem ellenségünk. Sőt, a világ az a hely, ahol találkozunk Istennel, és

amely mint az ember életének tere s óvároga Isten fiainak megnyilvánulását. A francia katolikus filozófus, *Jacques Maritain* (1882–1973) így elmélkedett erről: „Hogyne szeretné Isten a világot, amelyet teremtett? Szeretéből tette. De íme, e világ elvész minden szépségével a teremtménynek, Isten képmásának a szabadsága által, aki Isten elé helyezi önmagát, és a semmit választja.” (A garonne-i paraszt) Igen, a világ, amely eredendően szép, a bűn által vész el és lesz a gonosz helye. Maritain sokat gondolkodott a világ és Isten országa viszonyáról, a *világ* kifejezés különböző értelmezési lehetőségeiről, beleértve a világot és a bűn viszonyát, valamint e világ autonómiájának kérdéseit is. A világ, amennyiben elutasítja Isten országát, megítéltek. Furcsa módon ez ugyanaz a világ, amely megítélte az Údvözítőt. És ezt a világot kell meggyőzni, hogy Jézust az Atya küldte (Jn 17,21), hiszen éppen ez a világ várja s óvároga Isten fiai dicsőségének megnyilvánulását (Róm 8,19).

A *világ* kifejezés tehát ambivalens jelentéstartalmak hordozója: ez az a világ, amely megilleti „Istent a teremtés jogán, de megilleti az ördögöt is a hódítás jogán (a bűn következtében), illetve Krisztust, az első hódító le-

győzőjét a Szenvedés jogán” (A garonne-i paraszt). „Ontológiai struktúrái jók voltak, s azok is maradtak – »malum est in bono sicut in subjecto« (»a rossz a jóban van, mint alanyban« írja *Szent Tamás*) –, és bármennyire sebzett legyen is, tovább halad (noha nem veszteségek nélkül) az e világi célok felé” (uo.). Maritainnak az e világi célokra vonatkozó megjegyzése nagyon fontos számunkra ahhoz, hogy megértsük a világ jellegét. Hiszen a világot annak jóságában e világi céljaival együtt kell szemlélnünk, tudva, hogy van egy sajátos autonómiája, önálló célja, mert a világ önmagában nem rossz. A francia politikai gondolkodó, *Alexis de Tocqueville* (1805–1859) nem volt teológus. Azt hiszem, nem is értette a teológia belső szabályait, jellegét, sőt, talán a keresztény hit igazi dinamikáját is csak élete végén tudta befogadni. Annál jobban értette azonban a kort és a társadalmat, amelyben élt. Katolikusként elsősorban a vallás társadalmi és politikai funkcióját vizsgálta. Megértve a világ sajátos e világi céljait, meggyőződése volt, hogy az ember a politikai szabadsággal csak akkor tud helyesen bánni, ha hívó. Tocqueville alapállítása az volt, hogy a világ alapvetően a növekvő egyenlőség felé halad, és a

XIX. században végképp – ahogy ő mondta, mintegy a gondviselésnek, Isten akaratának részeként – belépett a demokrácia korába (Az amerikai demokrácia). Ezzel a nyilvánvalóan nem teológiai értelemben megfogalmazott kijelentésével egyetérthetünk vagy vitába is szállhatunk, az azonban nyilvánvaló, hogy az ő korában kibontakozó társadalmi változások mind a mai napig éreztetik a hatásukat, és az egyenlőség igénye meghatározóvá vált az elmúlt két-száz évben. Amennyiben pedig elfogadjuk a XIX. századi társadalomtudós alapvető állítását, azzal együtt az erkölcsi problémát is látnunk kell, amelyet így fogalmazott meg: „Semmi sem csodálatosabb a szabadság művészeténél, ám nincs keményebb dolog a szabadság iskolájánál” (uo.). Tocqueville szerint a növekvő egyenlőség túlzottan is nyitotta tesz az anyagi javak élvezetére, a vallás nagy előnye pedig éppen az, hogy erősíti az ezzel ellentétes emberi érzelmeket. Analízise nem más, mint a világ egy laikus, politikai elemzése, amely világosan megmutatja azt az erkölcsi szükségletet, amely a vallás – Tocqueville-nél sajátosan a kereszténység – jelenlétét kívánja a modern társadalmi lét szerkezetében. Tocqueville azonban nemcsak a demokratikus társadalmak morális sérülékenységé okán látta kívánatosnak a kereszténység jelenlétét a modern társadalmakban, hanem azért is, mert helyesen ismerte fel, hogy e világ autonómiájához és a fent említett sajátos e világi célokhoz milyen szépen illeszkedik a kereszténység szerkezete. Belátta ugyanis, hogy „a jólét kedvelése a demokratikus idők legszembeötlőbb és megváltoztathatatlan tulajdonságjegye. (...) Ezért az a vallás, amely megpróbálna teljesen kiölni a jólétre való vágyakozást az emberi lélekből, alighanem áldozatul esne ennek az érzelemnek.” (Uo.) A vallás feladata Tocqueville

szerint az, hogy visszaszorítsa és szabályozza a jólét utáni korlátlan vágyat, de úgy tegye ezt, hogy teljesen soha meg ne szüntesse. A helyes vallás ugyanis „annak rendje és módja szerint felkészíti a híveket, hogy félelemmel bár, de reménykedve függesszék tekintetüket a túlvilágra, egyáltalán nem tiltják azonban nekik, hogy tisztességesen e világi boldogulásukon munkálkodjanak” (uo.). A világ halad e világi jó céljai felé, a keresztény vallás pedig kíséri ezt az utat, megfelelően mozdítva elő a növekedést, a jólétet és a világ autonóm céljait is, miközben tekintetét rendületlenül az Isten országára fűgeszti. Valami ilyesmit ismert fel *Albert Schweitzer* az élet tisztelétére vonatkozó etika érvelésének kidolgozásakor, amivel egyetértenünk nem feltétlenül kell, jelentőségét azonban nem vitathatjuk el. Ebben arról beszélt, hogy a kereszténység, amennyiben nem fordul el ettől a világtól, hanem a szeretet etikáját érvényesíti benne, a leghatékonyabb módon segíti e világ sajátos céljainak megvalósulását (Életem és gondolataim).

Egyszerre szemlélve a világ bűnös voltát és érvényes e világi céljait, a szintézisre ugyancsak Maritain gondolatai vezetnek el bennünket: „A kultúra és a civilizáció rendje a földi dolgok rendje, világi rend. Ezzel szemben a hit és a kegyelmi adományok rendje par excellence spirituális rend, amely felülemelkedik a világi renden.” (Az igazi humanizmus) E spirituális rendnek kell éltetnie és fölemelnie az e világi rendet. A spirituális rend tehát szabadságot élvez a világi renddel szemben, vagyis nem annak részeként, hanem azon túllépve kell irányt mutatnia a világnak. Karácsonykor különösen tudjuk, hogy ez a küldetés nem elsősorban az ember munkálkodása és fáradozása által teljesedik be majd. A lelki rend meghaladja a világot, túllépve rajta beteljesíti, és ez felülmúl-

Jacques Maritain (1882–1973)

hatatlan módon valósult meg a Második Isteni Személy megtestesülésében. A megtestesülés hatása nem mérhető semmilyen, az embereken keresztül megnyilvánuló, a világot tökéletesítő lelki hatáshoz, sőt, semmilyen más ilyen lelki hatás nem is volna lehetséges Isten Fiának e visszavonhatatlan és felülmúlhatatlan cselekvése nélkül. Hitből tudjuk, hogy minden, e világ megtestesülésére tett törekvésünk Jézus megtestesülésének erejében hatékony és csak annak tükrében érvényes. Az igazi világosság a világba jött, hogy megvilágítson minden embert (Jn 1,9). A megtestesülés az a kiemelkedő pillanat, amely semmilyen más eseményhez nem hasonlítható módon tanúskodik Istennek a világ iránti szeretetéről és a világ értékéről. Ugyanakkor emlékezteti a keresztényeket arra, hogy feladatuk éppen ezért és éppen ennek erejében a világ megszentelése. *Szent Josemaria Escrivá* szavaival: „A világ krízise voltaképpen a szentek krízise. – Istennek csak egy maroknyi emberre van szüksége, aki az »övé« minden emberi hatáskörben. – És azután... pax Christi in regno Christi: Krisztus békéje Isten országában.” (Út)

**A BUDAPEST-KELENFÖLDI SZENT GELLÉRT PLÉBÁNIA
EGYHÁZI FENNTARTÁSÚ URNATEMETŐJÉBEN
URNAFÜLKÉK MEGVÁLTÁSÁT,
valamint
ZÁRTSZÓRÁSOS TEMETÉS LEHETŐSÉGÉT KÍNÁLJA.**

Temetőnk minden nap 8 – 18 óráig látogatható.

Urnairoda nyitvatartási ideje

Hétfő – péntek: 10 – 16.30 óráig. Telefon: 1/203–8912

Plébániairoda nyitvatartási ideje

Hétfőtől péntekig: 10 – 11.30 és 13.00 – 16.30. Tel./fax: 1/203–8915

Templomunk miserendje

Vasárnap: 9.00, 11.00 és 18.00

Hétköznap: 7.00 és 17.00. Szombaton 7.00, 18.00

Cím: 1115 Budapest, Bartók Béla út 149.

Internet: <http://szentgellertplebania.hu>

E-mail: iroda@szentgellertplebania.hu

Fotó: Fábán Attila

Bátor Péter Botond OSPPE

Karácsony a Hargitán

Karácsony ünnepéhez kötődik talán a legtöbb szokás, hagyomány. A ragyogás, a tündöklő fények, díszek a megfoghatatlant próbálják közel hozni számunkra. Bár Urunk kicsi gyermekként, istállóban, a legkevésbé sem pompás körülmények között született, mégis annyi szeretetragyogás veszi körül. Ez önkéntelenül is felébreszti bennünk a vágyat, hogy szeretnénk valamilyen formában részesülni ebben a meghitt tündöklésben. *Assisi Szent Ferencet* mélyen megérintette a csodálatos titok nagysága, éppen ezért akarta minél közelebb hozni az emberi szívekhez a karácsony ünnepét. Ezért készítette el az első betlehemet, ami azóta a világon mindenütt hozzátartozik a keresztények ünnepléséhez.

Ha a karácsonyi ajándékozás okát keressük, könnyen beláthatjuk: ahogy minden Istentől ered, ez is tőle származik. Ő annyira szeretett minket, hogy eljött hozzánk. Megajándékozott minket, mégpedig a lehető leg többel: saját magával. Nem valamit adott, hanem önmagát. De azzal, hogy emberré lett, isteni életét és boldogságát is nekünk adta. Nekünk adta az Atyával való kapcsolatot. Olyan szeretetkapcsolatban lehetünk az Atyával, amilyenben ő van vele. Tüzet hozott nekünk: az isteni szeretet tüztét, hogy bennünk is az lobogjon, és az vezessen tetteinkben. Békét hozott nekünk: azt a békét, melyet a Fiú tapasztal meg, aki szüntelenül az Atya ölében él. Egy szóval, az életét adta nekünk: legyünk azok, ami ő, és élhessük azt az életet, amit ő.

A karácsonyfa állításának is fontos szerepe van a megtestesülés titkának mélyebb megélésében. Az örökzöld fák ősidők óta az életet jelképezték az emberiség számára. A téli napforduló idején próbálták meghosszabbítani a napok múlásával egyre csökkenő fényt. A megfoghatatlan kutató emberi szív az éppen rendelkezésére álló hiten keresztül mindig igyekezett átszelni a természetes és a természetfeletti távolságát. S a keresztények, akik a kinyilatkoztatás révén Jézus Krisztus szeméjében már megismerhették az igazi Fényt, ezeket a hagyományokat átültették a saját mindennapi szokásaikba. Így történt a fenyőfával is. A Német-római Birodalomban a XVI. században kezdtek fenyőfákat állítani. Szép lassan általánossá vált

ez a szokás, de igazán csak a XIX. században terjedt el.

Ilyenformán, ha karácsonyról van szó, a megtestesülés titkának megünneplésekor mindig ott van a szemünk előtt a feldíszített fenyőfa. Gyermekként a fenyőfa és a karácsonyfa számomra egyet jelentett. Persze a felnőttek mindig kijavítottak, amikor az erdőben a fenyőfára azt mondtam, hogy karácsonyfa. A fenyő illata, amely karácsonykor betöltötte a szobánkat, egész évben elkísért, és valahol a tudatomban mindig összekapcsolódott a kis Jézus megszületésével, az angyalok énekével, a pásztorok és a mágusok látogatásával. Amikor az erdőben fenyőfákat láttam, megszólaltak bennem a karácsonyi énekek, csilingeltek a kicsi harangocskák.

Toldalagi Pál verse illik ide:

*„Engem harmincnégy éve már
ez a történet elvarázsol.*

*Megjelenik és kivezet
az érzelmek sivatagából,*

*hogy az eleven szeretet,
a betlehemi gyermekisten,*

*ahogy szoktatják a vadat,
egész magához szelídítsen.”*

*(Gyermekkoromban volt ilyen,
részlet)*

Mit is mondhatnék, amikor itt élek a Hargitán immár több mint öt éve, ahol a fenyőfélék sokaságával találkozunk, amelyek katonásan, szépen felsorakozva állnak egymás mellett. Amikor elérkezik az ősz, az örökzöld tűlevelűek között itt-ott tarka díszeként megjelennek a lombhullató fák színes foltjai. Nálunk már novemberben kirázás Holle anyó a dunnáit, és ha a hó ekkor még nem is marad meg teljesen, tudjuk, megjött a tél, és már nem engedi el a fogai közé szorított Hargitát. Nagyon ritka a hótakaró nélküli hargitai karácsony. Sőt, amióta itt vagyok, még húsvétkor is majdnem minden évben havazott. A Székelyföldön nem esik a hó, csak az eső. Itt mindig havazik.

A karácsonyi ünneplés előkészítéséhez hozzátartozik a betlehemjárás vagy a szentcsaládjárás. Az adventi kora hajnalok havazása, fenyősuhogása közepette a rorátés szentmisék a boldogságos Szűz Mária várakozásának szerető izalmát idézik a lelünkbe. Karácsony éjszakáján Székelyföldön sincs mindenütt éppen éjféltkor az éjjeli mise, van, ahol 10-kor vagy 11-kor tartják. Hargita-fürdőn este 8 órakor kezdődik a

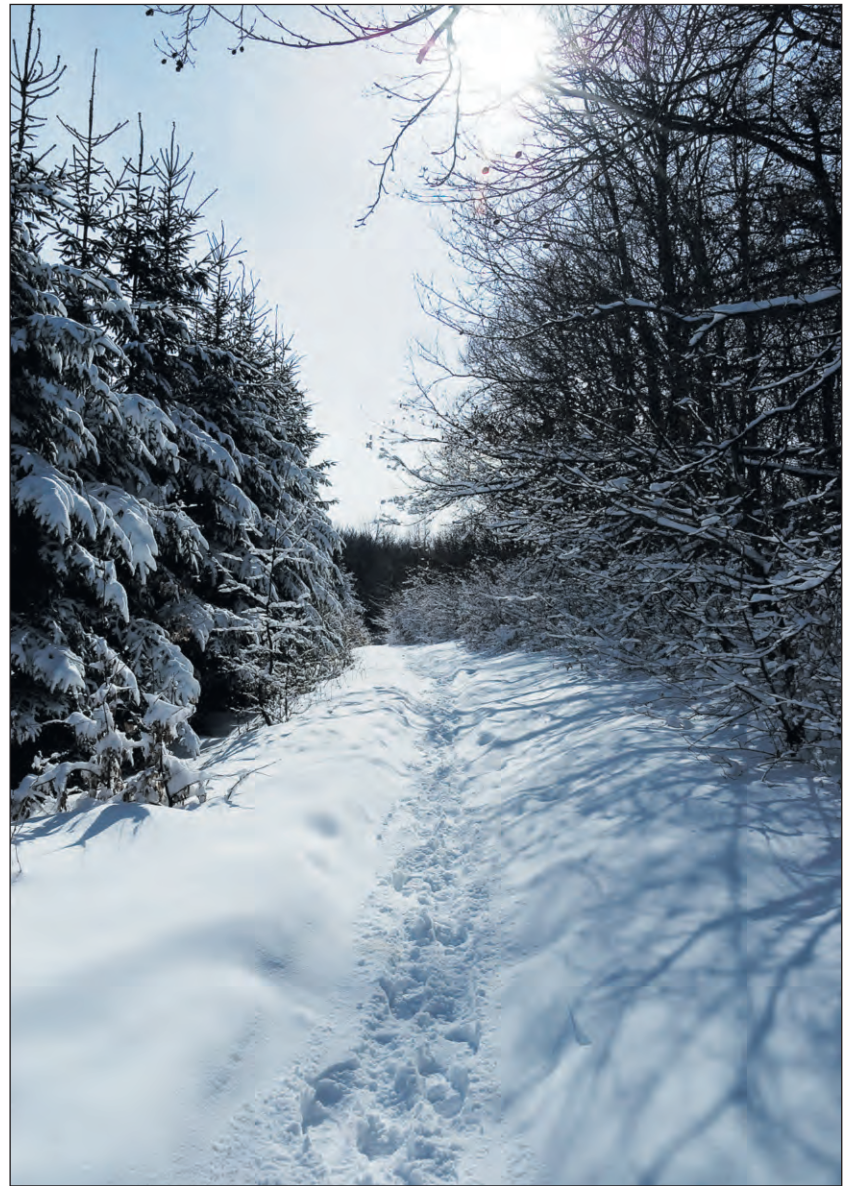
szentmise, misztériumjátékkal az elején. Általában a gyermekek adják elő a betlehemet, de az is előfordult már, hogy a felnőttek is részt vettek a játékokban.

Sokfelé az éjjeli szentmise után asztalhoz ülnek. Az éjszakai lakomát Mária-radinának nevezik. Eredetileg a gyermekágyas édesanya eledele volt ez, ebéd és bor, amiről a komasszonyok fölváltva gondoskodtak. De a keresztelői lakomát is nevezik így, melyet a keresztség után két-három héttel, ritkábban közvetlenül a keresztelő után tartottak. Időpontja és jellege szinte falvanként változik. A kis radinán csak a keresztszülők vettek részt, a nagy radinán a rokonság is jelen volt. Nagyon szép szokássá vált egyes helyeken az úgynevezett száraz radina, amikor a komák megvendégelnek egy gyermektelen gazdag házaspárt. Ezzel fejezték ki, hogy a gyermek minden más földi gazdagságnál nagyobb ajándéka Istennek.

Karácsony vigíliáján tehát megtartják Mária radináját. Aki otthon marad az éjjeli mise alatt, az megteríti az asztalt, aztán imádkozik és virraszt, „mert Mária is virrasztott szent Fia felett”. A hargita-fürdői szentmise után elfogyasztjuk a vacsorát, néha valamelyik család körében. Majd pedig lemegyünk Csík-szeredába, és ott a 11 órakor kezdődő szentmise után, a Szent Kereszt Plébánián, *Darvas-Kozma József* plébános atya, pálos konfráter meghívására papi közösségben fogyasztjuk el Mária radináját.

Ilyenkor meg is ajándékozunk egymást, és persze a hívektől is sok-sok kedvességet kapunk. Az ajándékot kibontani nemcsak a gyermekeknek öröm, hanem a felnőtteknek is. És persze ajándékot adni is nagyon nagy öröm.

Az életben nagyon sokszor kapunk ajándékot Istentől egy másik ember személyében, munkahelyi kihívásban, váratlan élethelyzetben, jó szülőben, tanárban, lelkiatyában, barátban. Mint minden ajándékot, az Isten által nekünk adott ajándékot is át kell venni és ki kell bontani. Nem dobhatom el, amikor még ki sem csomagoltam, nem forgattam meg a kezemben, hogy lássam, hogyan működik, hogyan húzhatom fel, helyezhetem el a falon, amíg nem tanulmányoztam át a használati utasítást. Itt, Székelyföldön ajándékba kaptam az embereket. Meg kellett is-

mernem az itteni gondolkodást, egyáltalán, a helyi nyelvjárást, a szófordulatokat, a fogalmakat. Amíg azt akartam szeretni, amit megálmodtam, elgondoltam vagy éppen turistaként, zárandokként évtizedek alatt megtapasztaltam, addig sok csalódás ért. De amikor megtanultam elfogadni és megszeretni azt, ami valójában van, kicsomagolni a napi kihívásokban, találkozásokban fölfedezett ajándékokat, onnantól kezdve a fenyőfák illata, a hótakaró csillogása gyermekkorom karácsonyi csodáját varázsolta elém. Mindebben felismertem azt a kincset, amit az egyszerű betlehemi jászol őrzött magában. Az istállóban nincs semmi, csak a jóságok, széna és szalma. Még az ismerősök és a barátok is messze vannak. Csak ők vannak ott: Mária, József és a legnagyobb kincs, a kis Jézus, és benne ott lakozik az Isten.

Velünk az Isten: Emmanuel! Milyen boldogok! Mert soha nem az a fontos, ami velünk, hanem ami bennünk történik. Ezért jött el közeink ilyen körülmények közepette, kicsi

gyermekként az Üdvözítőnk, hogy erre megtanítson mindannyiunkat.

„Isten a test hordozójává tette magát, hogy az ember a Lélek hordozója lehessen” – mondja *Alexandriai Athanasziosz*. Előszobánkból kitekintve sokszor úgy érzem, olyan, mintha Isten mellett látnám a világot. A nagy ablakon keresztül rálátunk a Csíki-medencére a Hargita hegyvonulatai között. Nem lehet megszokni, mert az alapjában véve mindig egyforma táj soha nem ugyanolyan. Folyamatosan rejteget magában valamit, amitől nap mint nap más lesz. Mint az igazi emberi kapcsolatban. Akik szeretik egymást, azt mondják: „Te mindig újdonság vagy számomra!” Akik pedig megunták egymást, csak ennyit tudnak mondani: „Te mindig ugyanolyan vagy!” A karácsony, a Hargita, a fenyvesek kecses hajlógása minden nap mást és mást üzen számomra. Nem a szavakon keresztül, hanem ahogy a Lélek szól; mint a szél, ami ott fúj, ahol akar.

Fotó: BóKay László

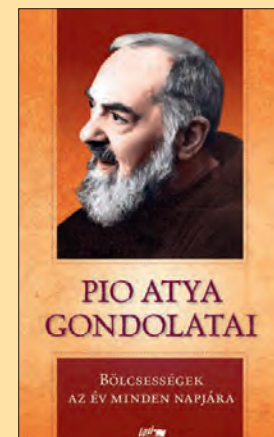
Utópia? Szociográfia? Szatíra? Misztérium?

Kisregény az evangéliumi derű jegyében létrejött Istenbohócai-rend alapítójáról, Tadeus Waramungáról (Tádé atyáról) és egyházaskevei közösségéről.

Kamarás István legújabb könyve egy kitalált történet keretében mesél a valóságunkról, a kereszténység kihívásairól és lehetséges útjáról itt és most. Az Olvasó a kötet végére ráébredhet, hogy a szereplők és a történések részei az életünknek. Eközben szembesül egy szüntelenül aktuális kérdéssel: miként tudjuk hitelesen és valóban jézusi módon megélni evangéliumi hitünket?

A LAZI KÖNYVKIADÓ AJÁNLATA

122×197 mm, kötött
184 oldal, 2690 Ft

135×204 mm, kartonált
184 oldal, 2890 Ft

lazi
KÖNYVKIADÓ

6701 Szeged, Pf. 954.
Tel.: (62) 407-511, 310-676
e-mail: info@lazikiado.hu
www.lazikiado.hu

Isten országát szeretnénk volna építeni

Vendégségben a Szászi Balázs, Fehérváry Anikó hitoktató, családterapeuta házaspárnál

„Legyünk összetartó és ke- rek család, akár az alma. Sze- ressük egymást olyan édesen, mint a méz, és olyan erősen, mint a fokhagyma. Táplálja életerőnket a dió” – hangza- nak fel minden karácsonykor a családfő, Balázs szavai. Az ünnepi asztal körül népes tár- saság ül ilyenkor. Nemcsak a családtagok, hanem vendégek is. A házaspár kinyitja az ajta- ját azok előtt, akik szomor- kodnának, egyedül lennének szenteste. Így indul az ünnep- lés december 24-én, és egé- szen január 6-áig tart, amikor a nagycsalád gyűlik össze a fehér asztal körül egy évindí- tó, erőt adó együttlétre.

Szászi Balázs és Fehérváry Anikó Magyarországon az el- sők között vállaltak lelkipász- tori kisegítő szolgálatot. 1987- ben a frissen házasodott és diplomázott fiatalok a Sze- ged-Alsóváros filiájaként mű- ködő Gyálaréten kezdtek meg az egyházközség életé- nek szervezését. Balázs és Anikó ma is itt él; az egyház- községben végzett feladataik ellátása mellett mentálhigié- nés szakemberként, családte- rapeutaként dolgoznak, a Re- mény Háza Kapcsolati és

Balázs a főiskolai gólyatábor- ban ismerkedtek meg. „Már az első pillanatban fontosak lettünk egymás számára, és jó barátság szövődött köztünk” – mondja Anikó. Megismerték egymás keresztyény elkötele- ződését, a kapcsolatuk egyre szorosabbá vált, és Balázs vé- gül lánykérő levelet írt: „Veled szeretném leélni az életem.” Az ekkor húszéves Anikó nem tudott rögtön igent mon- dani, de Balázs türelmes volt, és kitartó. Egy ferences temp- lomban házasodtak. „A há- zasság szentségében tettünk egy külön fogadalmat is, vala- miképpen szegénységet fo- gadtunk. Nem tudtuk, hogy mit jelent majd ez pontosan, ma is újra és újra átgondol- juk” – emlékszik vissza Ba- lázs. Közös életük a szegedi közösségi élet eufóriájában in- dult. Amikor végeztek a főis- kolán, azt a döntést hozták, hogy Balázs lelkipásztori kise- gítő lesz Gyálaréten.

A Szegedtől hat kilométer- re fekvő település Trianon szülőtte. „Szegény falu volt, azok költöztek ide – többnyire zsellérek –, akiknek a Szerbiá- hoz került Gyálán nem volt semmijük. Itt kaptak egy apró földterületet. A falunak soha nem volt temploma. Bár kijé- löltek egy telket az építkezés- re, az egyházközség a mai na- pig egy családi házban imá- dkozik, ami postáslakás volt. A szülők elhunytával a fiúk az Egyháznak ajándékozták az ingatlant. Gyálarétet mindig oldallagosan látta el az Egy- ház, ahogy a falunak, úgy az egyházközségnek sem volt itt számottevő múltja, hagyomá- nya” – mutatja be Balázs a kö- rülményeket.

Anikó az indulásukról me- sél: „Amikor júniusban a falu- ba költöztünk, az egykori pos- tásház mellékhéberületének ap- rócska szobájában laktunk, a véce az udvaron volt. Első gyermekünk, Barnabás szüle- tésekor tudtunk beköltözni a postásházba, amelynek na- gyobbik helyisége lett a ká- polna, a leválasztott részben pedig egy szoba-konyha a mi- énk. Karácsonyra elkészült a fürdőszobánk is. Balásznak ki kellett tanulnia néhány mes- terséget, hogy mindezt meg- teremtsa a családuknak. Én örültem, hogy van egy hely, amit az otthonunkká tehe- tünk, szépíthetünk. És ez így maradt egészen a negyedik gyerekünk megszületéséig. Visszagondolva, tényleg ne- ház körülmények között él- tünk. Nem volt gáz, cseré- p-kályhával fűtöttünk, csak egy sparhelt volt a konyhában. De elégedettséggel fogadtuk mindezt.”

Ebben a puritán életkez- désben mindkettőjüket segí- tette a neveltetésük. Ahogyan Balázs fogalmaz: otthon azt tanulták, hogy szeretettel te- kintsenek arra, ami van. Ami- kor Anikó édesanyja először járt a kis lakásban, azt mondta lányának: Szeretni fogod. „Látta, hogy tele vagyunk élettellel, lelkesedéssel, és bízott bennünk” – emlékszik vissza ezekre az időkre Anikó. A két fiatal nagy, életre szóló dön- tést hozott. „A szívünkre hall- gattunk. Olyasmit vállaltunk,

amire úgy éreztük, szüksége van a világnak, és mindket- tőnknek fontos. Isten országát szeretnénk volna építeni.”

Amikor Szásziék Gyálarétre költöztek, a havonta egy alka- lommal bemutatott szentmisé- re csak néhány idős asszony járt el, hittanos egyáltalán nem volt. Balázs nyáron hittanosok- at toborzott, végiglátogatta a falu házait. Be is íratk az hu- szonnyolc gyereket, de a Veni Sanctéra csak egy jött el, az is pusztán a jószomszédság mi- att. Így kezdődött az egyház- községi munkájuk. A házaspár felismerte, hogy a gyerekeken keresztül lehet megszólítani a felnőtteket. A kapu náluk min- dig nyitva volt, a gyerekek fo- kozatosan odaszoktak hozzá- juk. „Az iskolából hazafelé me- net megebedeltek velünk, és egyre többször maradtak ott beszélgetni. A következő lépés a táboroztatás volt. Ez Balázs legnagyobb karizmája, a fiatal- lok életük legfontosabb élme- nyei között emlegetik a táboro- kat. A gyerekeket először a ba- rátság kötötte össze, nagyon szerettek együtt lenni. Csak so- kára vált fontossá számukra Krisztus. A szülők pedig a hát- térből figyeltek, és lassan ők is közeledni kezdtek” – meséli Anikó.

A házaspár egyre jobban megismerte a falubelieket és a körülményeket. Ez kellett ah- hoz, hogy olyan döntéseket tudjanak hozni, amelyek na- gyobb változásokat eredmé- nyeznek. Balázs egy idő után belátta, hogy a szegedi közö- ségi életből hozott értelmiségi hozzáállásnak itt nincs fogat- naja, a gyálai fiatalok legjobb esetben is szakmát tanulnak. Hosszas kereséssel jutott el a Magyarországon 1948-ig Ka- tolikus Ifjak Országos Egyesü- lete (KIOE) néven ismert Ke- resztyény Munkásifjú Mozga- lomhoz. Az itt megismert szemléletet kezdte alkalmazni a gyakorlatban, és a gyálaréti

fiatalok lassan kötődni kezd- tek az egyházközséghez, be- kapcsolódtak a hitéletbe is.

Közben egyre növekedett a Szászi család. Már megszüle- tett a negyedik gyerek is, ami- kor Anikó 1994-ben eljutott a Máriabesnyőn rendezett csa- ládkongresszusra. „Úgy érez- tem, a családok szolgálata iga- zán nekem való.” *Gyula End- re* püspök ekkor bizta meg a házaspárt a családreferensi feladattal. Anikó 1993-ben megkezdte a mentálhigiénés képzést, majd pszichodramát tanult. „Ez összeegyeztethető volt a gyerekekről való gon- doskodással, és fejlődési lehe- tőséget adott” – mondja.

A 2000-es évek hozták el a pályázatok virágkorát. Balázs felismerte az ebben rejlő lehe- tőséget, és különböző képzé- sekre pályázott az egyházme- gye számára. A családterápiás képzést *Székel Ilona*, a Szent József Nővérek Kongregáció tagja vezette. „Ilona nővér a legnagyobbaktól tanult csa- ládterápiát Amerikában. Újfaj- ta módon tanított, és nagy elő- relépést jelentett, hogy hu- szonnyolc társunkkal együtt tőle tanulhattunk” – mondja Anikó. A házaspár fiatalok- nak szóló, házasságra felké- szítő programot hirdetett meg, amelynek a Társ-suli ne- vet adta. „Számunkra ez igazi sikertörténet. A katolikus kö- zépiskolák ma is nagy érde- klődést mutatnak a program iránt. Az évek során sok fiatal kapcsolódott be a munkába, köztük három gyerekünk is” – meséli Balázs.

Az évek során Gyálaréten is nagy változások történtek. Egyrészt számos nagycsalád költözött a faluba, és ettől az egyházközség is sokszínűbb lett, másrészt Balászt felkérték hitoktatóként az óvodába. Az intézménynek nem igazán volt jó híre, sok gyálaréti in- kább Szegedre vitte óvodába a gyermekét. Szásziék tudato-

san felvállalták a gyálaréti óvoda ügyét. „Úgy éreztük, ott a helyünk. Hittünk abban, hogy meg lehet fordítani ezt a rossz tendenciát. Szerettük az óvónőket, és nem értettük, mitől alakult ki az intézmény- nek ez a negatív megítélése. Suttogó propagandát indítot- tunk, igyekeztünk jó hírelt kel- teni az óvodának, és valódi kis csodát élhettünk meg: megduplázódott az ide beíra- tott gyerekek létszáma. Mivel az óvoda az élet fontos része a faluban, ez nekünk is segített, hogy integrálódjunk.”

Igy telt el a közösség szol- gálatában több mint harminc év. A családjukban felnőtt öt gyerek, négy házasság kötö- tett, és eddig hat unoka szüle- tett. Persze az otthoni felada- tok ellátása és az egyházköz- ség szolgálata sem lehetett mindig problémamentes és si- keres. Balásznéknak is megvol- tak a megtorpanásaik, az elbi- zonytalanodásaik, jöttek ne- hézségek, és ott volt bennük az aggodalom, hogy az idők változásával tudnak-e ők is változni. Az anyagi helyzetük sem volt mindig stabil és ki- számítható. „Tudtunk szűkül- ködni és bővelkedni is. Nem az határozta meg a jókedvün- ket, a biztonságérzetünket, hogy mennyit kerestünk. Ezt a szemléletet hoztuk otthon- ról, és úgy látjuk, hogy a gye- rekeink is ezt viszik tovább. Reméljük, hogy az általunk megélt örömhír egy kis fényt visz a körülöttünk élők min- dennapjaiba. Tenni akarunk azért, ami lesz, és bízunk benne, hogy minden jól alakul.”

A falu közepén álló kápol- na minden vasárnap megtelik hívekkel. Az egyházközség él, de tagjai idősödnek, sok fiatal a világ legkülönbözőbb része- ire szóródott szét, ahogy ez másutt is jellemző napjaink- ban. Balázs ma is népszerű a gyerekek körében – mondja Anikó, de férje hozzászói:

„Mégsem tudok már úgy ben- ne lenni a programokban, mint régen, szívesen átadnám a helyem egy fiatalnak.”

A gyálaréti egyházközség a falu szerves része, életét ma is közösségteremtő programok sokasága jellemzi. Népszerű rendezvény a Szent Iván-napi tűzugrás, a tűzgyújtással egy- bekötött adventi mesés estek és az adventi krumpliebed is. Utóbbi program bevételeiből karácsonykor halászlévet főz- nek a hajléktalanoknak. A szellemi-lelki töltékezés alkal- mai a baráti együttlétek, a csa- ládos csoportok találkozói, a család- és vándortáborok, a társadalmi és egyházi kérdése- ket teológus vezetésével meg- vitató Teofil-kör és az irodalmi rendezvény, az Esti kérdés. „Segítjük egymást, hogy ne száradjunk ki. Mindig tanulni kell valamit, ébren tartani a fi- gyelmet, a gondolkodást, hogy lássuk, merre megy a vi- lág” – hangsúlyozza Balázs.

Vallja, hogy emellett a szakmai fejlődésnek is folya- matosnak kell lennie. Balázs figyelme az évek során egyre inkább a lelkipáterre, a lelki- gyakorlatok felé fordult. Ani- kó pszichodramát vezet és ta- nít, emellett mindketten tré- ningeket tartanak egyházfej- lesztőknek. Az általuk mű- ködtetett Remény Háza Kap- csolati és Családműhely egyé- ni, páros és csoportos terápiát nyújt a segítségért hozzájuk fordulóknak. „Azt üzenjük, hogy a bajbajutottak testvérei vagyunk, és hogy az elromlott kapcsolatoknak is lehet jövője. A kapcsolati krízisben meg- születhet a remény és egy új, jobb minőségű élet. A párka- psolatot két ember állandó változásban éli, és ebben kell keresniük az egységet, fenntartaniuk a hűséget, amelyben soha nem szűnnek meg jó tenni a másikkért.”

Trautwein Éva
Fotó: Lambert Attila

Tudtunk szűkölködni és bővelkedni is. Nem az határozta meg a jókedvünket, a biztonságérzetünket, hogy mennyit kerestünk. Ezt a szemléletet hoztuk otthonról, és úgy látjuk, hogy a gyerekeink is ezt viszik tovább. Reméljük, hogy az általunk megélt örömhír egy kis fényt visz a körülöttünk élők mindennapjaiba. Tenni akarunk azért, ami lesz, és bízunk benne, hogy minden jól alakul.”

Családműhely vezetői. Hon- nan és hogyan indultak, hová jutottak? Mit hagynak a kö- vetkező generációra, és mi- lyen munka vár az utódokra? Beszélgetésükben feltárult az életútjuk.

Balázs és Anikó 1999-ben hozták létre a Szeged-Alsóvá- rosban működő Remény Há- zát, ahol pár-, család- és válá- s-terápiával foglalkoznak. A Szeged-Csanádi Egyházme- gye családreferenseiként dol- goztak, amikor szembesültek azzal, hogy milyen sok család küzd különféle kapcsolati és mentálhigiénés problémákkal. Hogy szakszerű segítséget nyújthassanak nekik, elhatá- rozták, hogy továbbképzik magukat. A pedagógusdipló- májuk mellé így hittanár, mű- vészterapeuta, családterape- uta, pszichodramavezető és mentálhigiénés szakember képzettséget szereztek.

Történetük azonban sokkal korábban kezdődik. Anikó és

Békességben

Kanyó Árpád parókus és felesége, Mária a hodászi cigánypasztorációról

Hodász valamivel több mint 3300 lelkes nagyközség Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében. A romák a lakosság több mint felét teszik ki, számuk 1700-1800 körüli. A település görögkatolikus parókusa Kanyó Árpád, segítője a felesége, Mária. Velük beszélgettünk advent napjaiban.

Kanyó Árpád eddigi életútja különlegesen alakult, hiszen nem hagyományos görögkatolikus papcsaládból származik. Egyedüli gyermeke szüleinek. Édesapja református, édesanyja görögkatolikus. Egyéves koráig szinte állandóan kórházban volt, a szülei már nem laktak együtt, amikor hazakerült, így édesanyja után görögkatolikus szertartás szerint keresztelték meg. A szülők nemsokára el is váltak; ha ez másként alakul, meglehet, hogy a református vallás szerint nevelkedett volna. Anyai ágon viszont mindenki görögkatolikus volt a családjában.

Pátyodon nőtt fel, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, egy kis közösségben, amely hűségesen őrizte görögkatolikus hitét. Az ott szolgáló atya, *Szimicsku Ferenc* alázata, szeretete jó példa volt számára, ami elvezette a pap-ságig.

Kanyó Árpád már gyermekkorában komolyan gondolkozott azon, hogy Istent fogja szolgálni: ha tehetné, már általános iskolás korában is rendszeresen részt vett a hétköznapi szent liturgiákon is. Odahaza, a nagyszülei szobájának sarkában kis oltárt épített, és mellé egy ikonosztáziót. Asztalterítoból miseruhát készített magának, és amikor hazaért a templomi szertartásról, otthon is elvégezte a szent liturgiát. Így ment ez hosszú éveken át. Amikor a parókus házszentelésre érkezett hozzájuk, mindig megcsodálta, megdicsérte az ő kis templomát. Kanyó Árpád az általános iskola elvégzése után Hajdúdorogra került, a görögkatolikus gimnáziumba, ahol szintén jó papi életpéldákat látott. Gyermekkorától kezdve szinte egyenestől vezetett a papi szemináriumig.

Szabados (immár *Kanyó*) Mária ötgyermekes görögkatolikus papi családból származik. Magyar nyelv és irodalom műveltségi területen szerzett tanítói diplomát Nyíregyházán. A nyíregyházi görögkatolikus iskolában volt gyakorló tanítónő, amikor először találkozott a fiatal papnövendékekkel. Gyakran látták egymást, de komolyabban csak később ismerkedtek meg, egy budapesti rendezvényen. Amikor Mária megemléltette az édesapjának, hogy megismerkedett egy kispappal, ő rögtön azt mondta: „Hívjuk meg!” Amikor először járt náluk a lelkes fiatalember, a pap édesapa megjegyezte: „Látszik ezen a fiún, hogy szerelmes.” Mária nem titkolja: mivel látta, hogyan élnek a szülei, néha azt gondolta, ő nem szeretne pap felesége lenni, mert ez időnként bizony nehézségekkel jár. Bátorligréten szégyenségtében éltek, pap édesapja egyszerű, szerény ember. Előfordult, hogy amikor gyermekként Túró Rudit kaptak,

háromfelé vágták, elosztották a testvérek között. Papnénak lenni óriási felelősség, az ember nem mindig teheti azt, amit akar, hanem amit a szol-

volt a parókus a településen. Ő kezdte megszervezni az itt élő cigány közösség lelkipásztori ellátását, és világviszonylatban is az első között hívta életre a görögkatolikus cigánypasztorációt. Amikor idekerült, látta, hogy nagyon szegény sorsú cigány emberek is élnek a településen, a számuk akkor ezeröttszáz körüli volt. Elment a település leglepesz-

nem csak ez. A cigány gyerekek iskolai tanulmányainak a figyelemmel kísérésére, a tehetséggondozásukra kell nagy hangsúlyt helyezni. A görögkatolikus cigány parókia tanodája éppen ezt a célt szolgálja. Az intézmény a Nyíregyházi Egyházmegye fenntartásában működik.

A parókus említést tesz arról is, hogy a Sója Miklós után

lett jelen vannak a romungrók is. Az itteni görögkatolikusok hagyományosan oláh cigányok, akik beszélnek a saját nyelvüket és a lovári nyelvnek a cerhári dialektusát is. A templomban a liturgiát cigány nyelven mutatják be.

Mária azt is elmondja, hogy a görögkatolikus oláh cigányok ápolják a hagyományait a nyelvben, a táncban

kezdettől fogva igyekezett bekapcsolódni a cigányságnak a Hagymányok Házában rendezett programjaiba is. És idővel már nem a megközelíthetetlen papnét látták benne, hanem azt az embert, akivel közvetlenül lehet beszélgetni.

Közbevetésünkre, hogy ez bizalom kérdése is, mindenkinek a személyiségéből fakad, hogy rá meri-e bízni a gondja-it és a titkait egy másik emberre, Árpád atya leszögezi: őszinteség nélkül nem lehet cigánypasztorációt végezni. „Fontos, hogy a híveink érezzék, mi is ugyanúgy emberek vagyunk, nekünk is vannak gondjaink, és ha a problémáinkról is tudunk beszélni egymás között, akkor kialakul a kölcsönös bizalom. Mi soha nem voltunk kétszínű, másokról pletykálgató család sem. Ha gondom van, őszintén megmondom a cigány és a magyar testvéreimnek is. Nagyon lényeges, hogy megszólíthatóak, emberközeliak legyünk” – mondja.

Vajon mennyire lehet összeegyeztetni három gyerek nevelését a papné szerepével? A tisztelendő asszony elismeri: ez gyakran bizony nem könnyű feladat. Amikor sok időt tölt a tanodában, előfordul, hogy lelkiismeret-furdalást érez, amiért anyaként nem foglalkozik elegendő a gyerekeivel. De általában jól összeegyeztethető az egyházi szolgálat és a szülői jelenlét. Ezt többnyire úgy oldják meg, hogy ahová csak lehet, viszik magukkal a gyerekeket, és ők szívesen is mennek a szüleikkel. A legkisebb gyermekük a görögkatolikus óvodába jár, ahol nagyjából cigány gyerekek vannak.

A cigányok számára alapvetően fontos a lelki kapcsolat, a lelki közösség, amibe a pap is beletartozik. Az otthonukban is szívesen látják a családok a papot. Tavaly a tisztelendő asszony is elkísérte a férjét a cigánytelepre, a házszentelésre. Óriási élmény volt számára az a kedvesség, közvetlenség, amivel fogadták; étellel, itallal kínálták őket az emberek, és gyönyörűen elrendezték a kicsi lakásukat a szentelésre. Kanyó Árpád hozzátesszi: a hodászi cigányok között sokan, bár szűkös körülmények között élnek, örömmel látják a vendégeket. Az értékrendjük alapvetően más, mint a hagyományos magyar közösségeké, bár régebben a magyar népi közösségekben is ugyanígy jellemző volt a nagycsalád központi szerepe és a vendéglátás kiemelt fontossága.

A világvárvány miatt a karácsony ünnepe az idén Hodászon sem lesz ugyanolyan, mint máskor. De Kanyó Árpád atya biztatón mondja: bár a megszokott látványos ünnepi rendezvények most elmaradnak, odahaza, a lelkünkben és a közös templomi imádságokban idén is felkészülhetünk arra, hogy méltóképpen fogadassuk a közénk érkező Megváltót. Cigányok és magyarok együtt, békében, szeretetben.

Bodnár Dániel
Fotó: Lambert Attila

gátal megkíván. Mária és Árpád azonban végül úgy döntöttek, hogy összeházasodnak, és mindenben számíthatnak egymásra az új papcsaládjukban. 2007-ben kötöttek házasságot, azóta három lánygyermeknek örülhetnek: *Izabella* tizenkét, *Zsófia* kilenc, *Anasztázia* négyéves.

Kanyó Árpádot 2007-ben Máriapócscon szentelte pappá *Keresztes Szilárd* akkori hajdúdorogi megyéspüspök. Káplánként szolgált Sátoraljaújhelyen és filiáiban, majd innét Pocsajba költöztek; ekkor már *Kocsis Fülöp* volt a Hajdúdorogi Egyházmegye főpásztora. Pocsaj mellett a fiatal pap el látta Bedőt, és hozzá tartozott Berettyóújfalu, Biharkeresztes és vonzáskörzete is. A papcsalád 2014 augusztusában költözött Hodászra, azóta megalakult a Görögkatolikus Metropolia, így a Nyíregyházi Egyházmegyéhez tartoznak.

Hodászon már a XVIII. század 70-es éveitől jelen van a Görögkatolikus Egyház. Az itt élők őrzik a maguk népi valláosságát. Az Örömhírvétel görögkatolikus templomot 1998-ban szentelték fel, miután az előző templomot a gyenge statikai állapota miatt le kellett bontani. Jelenleg ez a magyar görögkatolikus egyházközség temploma. Hodászon hivatalosan két görögkatolikus parókia működik: a magyar és a cigány, az utóbbihoz tartozik az Úr mennybemene-teléről elnevezett templom. Mindkét egyházközségnek Kanyó Árpád a papja.

Hodász múltjáról szólva felidézi, hogy 1941 és 1981 között negyven évig *Sója Miklós*

több részére, ahol a jelenlegi cigány templomtól nem messze régen egy vágóhíd és a döngkút állt. A fiatal pap nem a hitte és a vallással indított. Ráért, hogy az itt élő emberek szükségük van a megértésre, arra, hogy embernek nézzék őket. Beszélgetett velük, kölcsönösen a bizalmukba fogadták egymást, és lassanként így kezdte elhinteni közöttük az Isten iránti szeretetet is. Nagyon jól végezhette a dolgát, mert az 1941-es idekerülése után kilenc-tíz évvel a cigányok már saját vályogtemplomot építettek, ami az akkori rendszerben óriási dolog volt. Sója Miklóst annyira szerették a hodászi cigányok, hogy amikor negyven év után elkerült innen, nemcsak élénk levelezést folytattak vele, hanem még Budapestre, az aranymiséjére is elzarándokáltak.

Kérdésünkre Kanyó Árpád arról is mesél, hogyan változott a cigányság helyzete az elmúlt negyven évben. Sója Miklós szociálisan különlegesen érzékeny ember volt. Ha meglátott egy mezítlábas cigány gyereket, akkor letette földre a nála lévő kockás füzetet, a gyerek rálépett, ő meg körberajzolta a lábát. Miklós bácsi azután addig ment, míg a kapcsolatait felhasználva nem szerzett egy ugyanolyan méretű cipőt. A templomot úgy rendezte be, hogy tanításra is alkalmas legyen. Ott okította a gyerekeket az ábécé betűire és arra, hogyan kell késel és villával enni, a tartógerendákra meg plüssállatkákat akasztott. A mai világban a segítségnyújtás módja már

itt szolgáló papok, *Mosolygó Béla*, *Gelsei Gábor* és *Orosz István*, a káplánok és a két tucat kispap, akik itt töltötték a gyakorlatukat, mindannyian szívvel-lélekkel végezték a cigánypasztorációt. Kiépült Hodászon egy olyan cigány egyházi komplexum, ami egyedülálló az országban. A vályogtemplom helyett új templomot emeltek, mellé szociális konyhát építettek, majd öregek otthonát is. Ennek emeletén kapott helyet a családok átmeneti otthona, aztán görögkatolikus óvoda létesült, legutóbb pedig a Hagymányok Házának nevezett kulturális központ is megkezdte a működését. Így napjainkban az óvodáskortól egészen végig elkíséri az intézményrendszer a cigány és a nem cigány emberek életét.

Mária tisztelendő asszony elmondta: bár tanítónői végzettséget szerzett, most éppen otthon van, neveli a gyermekeiket, segít a férjének az adminisztrációban, és a tanodában járó gyerekekkel foglalkozik játékos formában. A hodászi cigányok között vannak jobb anyagi körülmények között élők és szegények is. Egyes családokban számító-gép is van, a mélyszegénységben élők gyerekei azonban csak álmodhatnak ilyesmirel – mondja Mária. A férje közbet, hogy a jobb módúak és szegénységben élők között egy szélesebb középrétegnek kellene lennie, ez volna az egésszerű szerkezet, ám ennek eléréséhez még temérdek munkára van szükség. Hodászon többféle cigány nemzetség él együtt, az oláhok mel-

és az énekek egyaránt. Árpád atya pedig a hétköznapi együttélésről beszél: a hodászi cigányság és magyarság körében természetes, hogy eljárnak egymás templomába, ez itt senkit nem zavar. Közösen vesznek részt a templombúcsúkon, a közösségek programjaiban is. Ellentétek, feszültségek a templomba járásban és a vallásosságban nem érzékelhetők a magyarok és a görögkatolikus oláh cigányok között, békességben élnek egymással.

Mária megemlíti, hogy vannak helyi boltok, amiket cigányok működtetnek. A magyarok oda is eljárnak vásárolni. Kanyó Árpád hozzáfűzi: a cigánypasztorációnak és a békés cigány-magyar együttélésnek már nyolc évtizedes története van Hodászon. Jó alapok nélkül nagyon nehéz minőségi pasztorációt végezni. Sok településen megfeszített munkával igyekeznek megvetni az alapokat, ami nagyon komoly és kemény, feszültségektől sem mentes munka. Hodászon azonban nyolcvan éve megvan már ez az alap, Sója Miklós negyvenévi papi szolgálatának a gyümölcseit még most is aratják.

Mária arról is mesél, hogy kezdetben nem értette, miért húzódoznak, miért oldódnak olyan nehezen a cigányok. Idővel ráért, hogy hiányzik belőlük az önbizalom, és több személyes találkozásra van szükségük ahhoz, hogy bizalmat érezzek a papné iránt. Később már nem volt ezzel gond. A gyerekekkel való együttét, a közös sport is segítette a közeledést. Mária

Életformálódás

A Csak Egyet Szolgálat az Új Jeruzsálem katolikus közösség igehirdetői tevékenysége során felismert igényekből és egy személyes inspirációból született, többéves előkészítő munka és közös imádságok után. 2021. január 1-jén lesz tíz éve, hogy Budapest szívében megnyitotta kapuit a Csak Egyet Szociális Segítő Központ nappali melegedő és szociális intézmény. Hetente több száz rászoruló segítene itt étkeztetéssel, ruhával, ügyintézással. Am misz-sziójuknak ez csupán az egyik oldala.

Pincehelyiségbe nyíló ajtón át lépnek be egy keddi reggelen a budapesti Király utca és Izabella utca sarkán lévő nappali melegedőbe, amelyet az Új Jeruzsálem katolikus közösség működtet. Korábban még nem jártam itt. A konyhán kedves önkéntesek fogadnak, akik egyből eligazítást adnak, megtudom tőlük, hogy mit merre találok. Elmondásuk szerint sokan jönnek támogatni az állandó munkatársak tevékenységét. Van, aki csak besegít a reggeli elkészítésébe és az étkeztetésbe, aztán megy dolgozni, más akár órákon keresztül itt van, és teszi, amit tud. Reggelente a szendvics- és a teakészítés a legfőbb feladat. Nyitás előtt a csapat imával kezd a napot, erőt kérve a napi munka elvégzéséhez. Ekkor kezdem érezni, hogy itt többről van szó, mint a rászoruló fizikai segítségéről. Tudtam, mivel foglalkoznak az itt dolgozók, de most, hogy itt állok közöttük, akik nélkül nem létezne ez a szolgálat, és akik mertek igent mondani Isten hívására, egészen új élményként hat rám a bizonyosság, hogy van valami, amiért itt kell lennem, amit látnom kell ahhoz, hogy megváltozzak. A közös ima után kinyílnak az ajtók, és megkezdődik az emberek beléptetése. Akik már régóta járnak ide, nagy bizalommal fordulnak a dolgozókhöz, bátran kérnek tőlük segítséget. Sokféle ember jön, megannyi élettapasztalattal, örömmel és bánattal a szívében. Leülök egy idősebb, hajléktalan hölgy mellé. Az advent és a karácsony felől érdeklődöm tőle. Hamar kiderül, hogy régóta nem ünnepli már a karácsonyt. Szerinte az emberekben és a világban nincs már igazi szeretet, a helyét felváltotta a pénz. Mindig csak költekezünk, még karácsonykor is. Hamar megnyílik, és mesél a múltjáról, a családjáról, a problémáiról, a munka fontosságáról. Sok mindentről beszélgetünk, sok bölcsességet oszt meg velem, amiért nagyon hálás vagyok.

Amikor elköszönünk egymástól, Ágnes nővérehez vezet az utam, aki a Szent Szív Társaság elsőfogadalmis nővére. Novíciaként találkozott a Csak Egyet Szolgálattal. Önkéntes-

ként itt teljesítette az úgynevezett hosszú tapasztalatszerzést. Ittléte alatt egyre többen jöttek fizikai és lelki segítséget kérni. A nővér szerint ezen a helyen, ebben a végtelen egyszerűségben egészen biztosan jelen van az irgalmas Isten, aki karácsonykor emberre lett értünk. Az első pillanattól úgy érezte, Jézus itt van, a vendégekben és a munkatársakban. Mindannyiunkban vannak sebek, amiket magunkkal viszünk egy életen át, de Isten örömhírére is hordozzuk, és szinte közösséget alkotnak azok, akik belépnek ide. Ismerik egymást, odafordulnak egymáshoz, beszélgetnek. Ágnes nővér azt is hangsúlyozza, hogy az érzelmeiket kapcsolatokban tudjuk megélni.

Akik az utcán töltik az egész napjukat, és kint is alszanak, azoknak az életéből gyakran hiányoznak ezek a kapcsolatok. Sokan befáradtak már a próbálkozásokba, de amikor itt vannak, reggeliznek vagy ebédelnek, lehetőségük van arra, hogy néhány emberi szót váltsanak valakivel.

A beléptetés sokáig eltart, sorra érkeznek az új és új vendégek. Van, aki maszkot kér, másvalaki gyógyszert. A recepció sokakat már messziről megismer és üdvözl. Számomra, aki kívülálló vagyok, lenyűgöző ez a közvetlenség. Hosszú hetek, hónapok vagy akár évek találkozásai és tapasztalatai lehetnek a bizalom mögött.

Egy férfi fordul felém, és biztat, hogy fényképezzem le nyugodtan. Szóba elegyedünk. Hamar kiderül, hogy börtönben volt, három éve szabadult, és már egy éve jár ide. Szá-

mára nem az étkezés a fontos, hiszen van otthona, családja, gyermeke. A szentmise miatt jár ide, számára ez itt a legnagyobb ajándék. Elmondása szerint sokan előítélettel gondolnak erre a helyre, az idejártó emberek miatt. Az ilyenek úgy ítélkeznek, hogy soha be sem tették ide a lábukat. „Ha nem győződsz meg valamiről a saját szemeddel, nem lehet róla véleményed” – mondja. Teljesen egyetért vele, nem véletlenül ragadott meg ez a mondata. Magam sem tudtam előre, mivel fogok találkozni, hiszen eddig csak hallottam erről a szolgálatról. Ahogy látom, beszélgetőtársam sokakat ismer, és őt is so-

kan ismerik. Többekkel testvérnek szólítják egymást. Egyszerűen szemmel látható módon van jelen a szeretet az emberek között. Szerinte nincs különbség az adventi időszak és az év többi szakasza között. Látja, hogy a vezetőség és munkatársak hívó és megtért emberek, hiteles példák számára. A rászorulóknak sokat segít ez a lelkiület és az, hogy foglalkoznak velük. Nem csak az ételre és a fizikai segítségnyújtásra gondol, sokkal inkább a lelki ajándékokra, amiket kapott. Tudja, hogy honnan jött, és ennek a helynek hála azt is tudja már, hogy hová tart. Jézus jelen van az idejártó emberekben – mondja. – Igaz, ami a Szentírásban van: „Bizony, mondom nektek: amikor megtettétek ezt egynek e legkisebb testvéreim közül, nekem tettétek” (Mt 25,40). Adventben az ember leborul Isten elé, de nem csak ilyenkor kell megtenni ezt, vagy amikor bajban vagyunk. Nem kell adventnek lennie ehhez – mondja. A jövő is szóba kerül: a munka mellett szeretne majd segíteni a szolgálatban dolgozóknak. Hihetetlen élmény volt beszélgetni vele a kis kápolnában Jézus keresztdozatáról, a megbocsátásról, az elfogadásról, a bizalomról és a hűségéről.

Kunszabóné Pataki Annával, a Csak Egyet Szolgálat és az intézmény vezetőjével is sikerül pár szót váltá-

nom. Számára nagy boldogság, amikor egy rászoruló önbecsülése idővel helyreáll. Arra is akad példa, hogy aki egykor vendégként érkezett, később munkatárs lesz. Amit nem lehet elképzelni anélkül, hogy megismerne Jézust, az ő szeretetét, irgalmasságát és a reményt, amit Szentlelke által küld el nekünk.

Ágnes nővérek lassan készülődni kezdenek a szokásos keddi bibliaóra-hoz. A középre helyezett asztalra kitett nagy feszület mellé most adventi koszorú is kerül. Kezdődik a gitáros dicsőítés és az ima. Ekkor válik igazán kézzelfoghatóvá, hogy milyen értékesek ezek az emberek. Egyszerűségükben gyakran olyan nagy tisztasággal tudják szemlélni Istent, és beszélni róla, megosztani a vele kapcsolatos tapasztalataikat, hogy mi, akik hallgatjuk őket, azért imádkozunk, növelje bennünk Isten a hitet.

Távolságtartással mentem a Csak Egyet Szolgálat központjába. Nem tudtam, mire számítsak, mennyire lesz kellemetlen számomra egy-egy beszélgetés vagy a környezet. De a fenntartásaim alaptalannak bizonyultak, sőt, olyan élménnyel gazdagodtam, ami nem mindenkinek adatik meg. Olyan embereket ismerhettem meg, akik bármi történik is velük az életben, mindig tudják, hogy Isten mellettük van, nem hagyja el őket, és belé vethetik minden bizalmukat. A Csak Egyet Szolgálat ezt a látásmódot erősíti meg az emberekben, és távlatot ad nekik. Munkájuk, odaadásuk befektetés a jövőbe, valószínű csoda. Sok éhes, szomjas, lelkiileg megtört, sebzett emberrel foglalkoznak, és hatással vannak a jövőjükre. Megmutatják nekik Jézust, akiről az egész kezdeményezés szól. Nincs semmi kétségem az itt végzett evangelizációról, a fizikai és lelki segítségnyújtás eredményességével kapcsolatban. 2021. január 1-jén tízéves lesz a szegény- és hajléktalanmisszió, amely nem véletlenül kapta a Csak Egyet nevet. Ez a szolgáló közösség és ez az intézmény valóban csak egyvalamit szeretne megéreztetni a segítséget kérővel: a végtelenül irgalmas Atya Jézus Krisztusban megtapasztalható szeretetét. Csak egyvalamit próbálnak itt megadni minden betérő vendégnek: a személyes, odafigyelő és megértő szeretetet. Ez a Csak Egyet Szolgálat küldetésének lényege.

Aki szívesen megismerkedne a szolgálat történetével és tevékenységével, annak szeretettel ajánlom a figyelmébe a www.csakegyet.hu honlapot, ahol különböző támogatási formákat is talál, hogy imádsággal, önkéntesként vagy támogató partnerként kivehesse a részét Krisztus szegényeinek szolgálatából. A Csak Egyet Szolgálat honlapjának támogatói aloldala: <https://www.csakegyet.hu/adomanyok>

Szöveg és kép: Árki Kristóf

„Néha azért elénekeltem nekik a Mennyből az angyalt”

Gedő Ágnessel, a Vatikáni Rádió magyar adásának szerkesztőjével Rómában beszélgettem advent kezdetén. Arra kértem, meséljen róla, miként került Olaszországba, ahol férjhez ment, és gyermekei születtek, s hogyan hat az ünnepükre, hogy a rádióban karácsonykor is adást kell készíteni. Arról is kérdeztem, hogyan ünnepezték Jézus születését a pandémia előtti időkben, és miként tervezik most, a szigorítások közepette.

Rómában él, olasz férjével nevelik lányaikat, a Vatikáni Rádió magyar adásának szerkesztője. Az olvasóknak nem kell bemutatni, hiszen gyakran olvashatnak Öntől olaszországi híreket, és hallhatják a hangját a Vatikáni Rádióban. Mikor és hogyan került Rómába?

– 2001-ben elnyertem egy posztgraduális ösztöndíjat a Római Magyar Akadémiára, ahol hungarológiával foglalkoztam. Itt ért a felkérés, hogy olasz szakosként vegyek részt A magyar kereszténység ezer éve című, nagyszabású vatikáni kiállítás olasz katalógusának lektorálásában. Aztán megnyílt a fél évig tartó tárlat a Vatikáni Múzeumban, ahol én kalauzoltam körbe az érdeklődőket és az olasz iskolai csoportokat. Láthatták a tihanyi apátság alapítólevelét, a Szent Korona hiteles másolatát, a Corvin-kódexek lapjait, és közben beszéltem nekik a magyar történelemről, a keresz-

a hallgatónak. Mindhárom Szentatyával többször találkozhattam személyesen is. Nagy kiváltság ez, és egyúttal nagy kihívás is, hogy az elődökhöz méltón, a hagyományokat tisztelve, a mai kor modern technikai eszközeivel, színvonalasan és naprakészen tájékoztassuk a magyar katolikusokat a mindenkor pápa és a Szentszék tevékenységéről.

Ha Rómában élt, itt is ünnepelte a karácsonyokat?

– Először 2008-ban töltöttem Rómában a karácsonyt, előtte ugyanis mindig hazautaztam az ünnepekre. Részt vettem a pécsi kórushangversenyeken – egész életemet végigkísérte a zene –, ott voltam az adventi vásáron, segitettem a családi sütemények készítésében, otthon voltam a gyertyagyújtáson. Aztán férjhez mentem, és családot alapítottunk Rómában. Ettől kezdve már itt ünnepeltük a kará-

annál is inkább, mert nagyon fogékonyak a zenére, apósom a Római Operaházban dolgozott a legnagyobb zeneszerzőkkel és filmrendezőkkel.

Azt mondja, egy mediterrán országban más a karácsony. Mások a hagyományok, a szokások is?

– 2010-ben megszületett az első, majd két évre rá a második gyermekünk, és attól

betlehemi jászolhoz, amit minden család és intézmény elkészít a maga módján: az egészen egyszerű, házi alkotásoktól a csobogóval, világítással, mozgó figurákkal felszerelt művészi makettekig sokféle betlehem kerül az otthonokba. Míg északabbra a karácsonyfa, itt, délen a jászol vált az ünnep szimbólumává. Nem csoda, hiszen a XIII. században a közeli Greciában maga Assisi Szent Ferenc jelenítette meg először Jézus születésének történetét egy betlehemi élőkép formájában. Ez a szép hagyomány ma elevenebb, mint valaha. Tavaly Ferenc pápa az *Admirabile signum* kezdetű apostoli levelében rögzítette a betlehemi jászolállítás szokásának értékét. Ehhez kapcsolódik egy különleges élményünk: az elmúlt tíz évben számtalan jászolkiállításon jártunk a gyerekekkel. Minden évben megnéztük az otthonunk mellett található Jeruzsálemi Szent Kereszt-bazilikában felállított jászlat, és mindig elmentünk a Szent Péter térre is, hogy megcsodáljuk a betlehemet és a hatalmas fenyőfát, de voltunk hagyományörző, római kori élőbetlehemnézőben is. Tavaly azonban a 100 Betlehem című vatikáni kiállításon, amelynek házigazdája a következő Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszust rendező Magyarország volt, maga Ferenc pápa jött oda hozzánk, és áldott meg bennünket a gyerekekkel.

Gondolom, a Vatikáni Rádióban az ünnep alatt is dolgozni kell, hiszen az egyházi és a pápai eseményekről ilyenkor is beszámolnak a hallgatónak. Hogyan lehet ilyenkor összeegyeztetni a munkát, a családot és az ünnepet?

– A gyerekek születése előtt könnyebben áldoztam föl az ünnepeket a munka oltárán, hiszen éppen ilyenkor fontos a mi küldetésünk: eljuttatni a pápa hangját, karácsonyi üzenetét a hallgatókhoz. A gyerekeink már abba nőttek bele, hogy amikor készül az adás, lábujjhegyen kell közlekedni a lakásban, és bizony ebédelni is csak azután lehet, hogy elkészült a műsor. A családom szeretettel és megértően áll

imben meghatározók voltak számomra a rorátemisék, és szívesen emlékszem vissza a friss fenyőillatra, ami karácsony éjjelén betöltötte a pálos templomot. December 24-én a délutánt a szegfűszeggel teleírt narancs aromája lengte be, és a lemezjátszón a *Csendes éj* szólt, ez a mai napig könnyeket csal a szemembe. Vacsorára a halászlé és a rántott hal után diótorta, zserbó és megannyi finom sütemény dukált, amit édesanyámmal együtt készítettünk. Az ünnepek alatt volt idő a közös játékra a szüleinkkel, szánkózni mentünk a Mecsekbe. Szenteste most a férjem édesanyja kápráztat el bennünket a tengeri halakból készült fogások garmadájával, amit mindig a hagyományos panettone, a karácsonyi kalács követ. Itt is szokás a közös játék, a nagy nevetések; régi családi történetek mesélése jellemzi az ünnepeket.

A világ a járvány miatt most bezárkózott. Nehezebb találkozniuk a családtagoknak, az emberek lelkét is teherként nyomja a pandémia. Mit gondol, hogyan tudnak idén ünnepelni?

– Tavaly hazautaztunk karácsonyra, hogy a gyerekek megtapasztalják, milyen az igazi tél, az otthoni adventi vásár hangulata, és részt vegyenek az iskolai betlehemes játékokban is. Még nem tudjuk, mit hoz az idei év vége. Furcsa időkben élünk, nagy a bizonytalanság, de egy biztos: most még több szeretetet vesz körül bennünket, érezzük az összetartozást, és már készítjük a helyet a szívünkben a megszülető kis Jézusnak.

Bókay László
Fotó: L'Osservatore Romano;
családi archívum

tény gyökereinkről, és büszkén mutattam meg az ámuló látogatóknak a kiállított gyönyörű ötvösmunkákat, a Munkácsy-képeket. Az eseményről beszámolt a Vatikáni Rádió is: előbb magyar, majd olasz nyelven mesélhettem el a hallgatónak a nagy sikerű kiállításon szerzett tapasztalataimat. Ekkor léptem át először a rádió küszöbét. Azonnal elvarázsolt a stúdió világa, a hangok birodalma. Egy évvel később már ott dolgoztam. Közben kommunikációt hallgattam a Pápai Gergely Egyetemen, és az ott megszerzett tudást egyből élesben kamatoztathattam. A magyar adás mellett egy nemzetközi újságírókból álló csapatban *Vertse Mártával* olaszul is készítettünk műsorokat, melyekben bemutatattuk az olasz közönségnek Magyarországot. *Szent II. János Pál*, majd *XVI. Benedek* után most *Ferenc* pápa hangját közvetítjük

csont. Az első év nagyon furcsa volt, mert egy mediterrán ország szinte tengerparti városáról, nem mellesleg az Urbról, az Örök Városról van szó. Megilletődve és féltéken vártam az emelkedett karácsonyi hangulatot, amit otthon megszoktam. De az az igazság, hogy Itáliára nem jellemző az a fajta fegyelmesség, komoly ünneplés, ami Magyarországra. Még a templomi szertartásokat is áthatja a közvetlenség, az öröm minden melankóliát nélkülöző megélése, amit elsőre furcsának találtam. Aztán elfogadtam, hogy a nagy pápai szentmisék, a csodálatosan díszített Szent Péter tér ünnepélyessége mellett a családi karácsonyok leginkább a különböző generációk örömteli együttéléséről, az összetartozás élményéről szólnak. Néha azért elénekeltem az itteni családtagjaimnak a *Mennyből az angyalt*, vagy a *Tu scendi dalle stellé*,

kezdve fontossá vált számomra, hogy a magyar szokásokat is bevezessük a római-magyar családunkba. Adventi naptár, koszorú, Mikulás, Jézuska-várás. A kettős állampolgárság mellé kettős identitást is kaptak a gyerekek, ami azzal jár, hogy nekik nemcsak a Mikulás hoz csokoládét a csizmába december 6-án, hanem egy hónappal később a Befana, a jó boszorkány is meglepi őket valami finomsággal, a római tradíciókhoz híven. Régen a római gyerekek karácsonyra nem is kaptak ajándékot (amit itt most sem a Jézuska hoz, hanem a Babbo Natale). Meg kellett várniuk vízkeresztet és a Befanát.

Az egyik legszebb belvárosi téren, a Piazza Navona híres karácsonyi vásártartanak, ahová a római szülőkhöz hasonlóan mi is szívesen visszük a gyerekeket. Itt be lehet szerezni a kellékeket a

„Megcukrozzátok az utolsó teámat”

Új utakon a törökbálinti karitás

Törökbálint az egyik leggazdagabb település, országos összehasonlításban tavaly a kilencedik helyen állt. A belvárosban a városházára és a piacra igyekvők naponta jönnek-mennek a Kossuth Lajos utcán, ahol egyik épület sincs különösebben rossz állapotban. A járókelők nem is sejtik, hogy az egyik házban micso-da küzdelem folyik a mindennapi megélhetésért. *Haller Lászlóval és Bíró Tiborral*, a Katolikus Karitás helyi csoportjának munkatársaival a valamikori leányiskola épületébe látogatunk el, ahol

ták a szanatóriumban a betegeket, élelmiszert és tárgyi adományokat gyűjtöttek a rászorulóknak, működtették a karításpontot az Auchanban. Felnéztünk rájuk. Azért volt egy félelmem. Nem tudtam, elfogadnak-e majd vezetőnek, és hogyan fogunk tudni együtt dolgozni. De alaptalan-nak bizonyult az aggodalmam. Tündéri társaság, befogadók és támogatók” – mondja Miklós.

Az első ősz sok feladatot rótt az önkéntesekre: iskolakezdési támogatás és Erzsé-

évekkel ezelőtt kikerült az egészségügyi ellátórendszerből, így szóba sem jöhetett, hogy megoperálják. Egyértelmű volt, hogy rajtuk nem segít, ha fát, élelmiszert viszünk nekik. Beszélgetni kezdtünk velük, és láttuk a bácsin, hogy nagyon szeretne kikeveredni ebből a helyzetből. Elintéztük neki a takarítóját, megoperálták, és ma már dolgozik, boldog. Nekünk pedig nagy lendületet adott, hogy segíteni tudtunk neki. Férfiemberként szeretjük, ha kézzelfogható eredményeket érünk el.”

bet-napi csomagok eljuttatása a rászorulókhöz, élelmiszer-gyűjtés, aztán a Mikulás látogatása az idősoththonban és a kórházban, adventi jótékony-sági vásár szervezése a karitás javára. Miklósek beletartottak a sokféle hagyományos tevékenységbe, és azon kezdtek gondolkodni, mit tehetnének még a nehéz helyzetben élőkért. A plébániai családcsoporthoz néhány férfi tagjával egy hétvégére elvonultak a Balatonra, hogy közösen átgondolják a lehetőségeket. Elhatározták, hogy először is feltérképezik, kik azok, akik az adatbázisban szerepelnek, hogyan élnek, mire volna szükségük. Végigjárták a címeket, és megismerkedtek a rászorulókkal. Közben a hittancsoporthoz és máshonnan is további segítőköt hívtak maguk közé. Ekkor csatlakozott a hozzájuk Haller László és Bíró Tibor is.

A családdal Laci és Tibi foglalkozik a törökbálinti karitásban. Velük és a csoporthoz tartozó még néhány önkéntessel, *Göttli Miklóssal* és feleségével, *Orosz Ágnessel*, valamint *Perlaky Katalinnal* egy november végi szombat délutánon találkoztunk a törökbálinti plébánián. A településen a rendszerváltás éveiben kezdte meg munkáját a segélyszervezet, amelynek vezetésére két évvel ezelőtt a plébánia életében rendkívül aktív Göttli házaspárt kérték fel az alapítók. Most, hogy kezdenek kirepülni a gyerekek, Miklós és Ágnes úgy érezték, szívesen tenne a közössé- gért valami hasznosat, jót. Örömmel vállalták a feladatot, és folytatták azt a sokoldalú segítőmunkát, amit a karitászcsoport addig is végzett. „A tagok többsége a szüleink korosztályához tartozott, főként hölgyek voltak. Látogat-

bet-napi csomagok eljuttatása a rászorulókhöz, élelmiszer-gyűjtés, aztán a Mikulás látogatása az idősoththonban és a kórházban, adventi jótékony-sági vásár szervezése a karitás javára. Miklósek beletartottak a sokféle hagyományos tevékenységbe, és azon kezdtek gondolkodni, mit tehetnének még a nehéz helyzetben élőkért. A plébániai családcsoporthoz néhány férfi tagjával egy hétvégére elvonultak a Balatonra, hogy közösen átgondolják a lehetőségeket. Elhatározták, hogy először is feltérképezik, kik azok, akik az adatbázisban szerepelnek, hogyan élnek, mire volna szükségük. Végigjárták a címeket, és megismerkedtek a rászorulókkal. Közben a hittancsoporthoz és máshonnan is további segítőköt hívtak maguk közé. Ekkor csatlakozott a hozzájuk Haller László és Bíró Tibor is.

„Első látogatásunk egy idősebb házaspárhoz vezetett – meséli Laci. – Egy vasúti kocsi-ban éltek, a bácsi mozgásképtelen, ezért munkanélküli volt. Csipőprotézis-beültetés-re lett volna szüksége, de már

Törökbálinton közel harminc hittancsoporthoz működik, az 1984 óta ott szolgáló *Bohn István* plébános közösségek sokaságát hívta életre. Ezúttal a tagtörzsből segítette. A szentmisén kihirdette, hogy négy területre várja azoknak a híveknek a jelentkezését, akik számára fontos, hogy ne csak vasárnapi keresztények legyenek. Így közel harminc taggal bővült a szeretetszolgálat csapata, és kiépült a segítségnyújtás új módszere is, a patronusrendszer. Jelenleg hét patronuspáros dolgozik a segítségre szorulókat, mind egyikük több patronáltat látogat heti rendszerességgel, ki ki annyit vállal, amennyit tud.

Kati is a plébános felhívása után került a karitászcsoportba, több más asszonnyal együtt. A férfiak örömmel fogadták őket. „Sugárzó a jelenlétük. Mi, férfiak abban vagyunk jók, hogy tudjuk, hány köbméter fát kell elvinni valahová és felaprítani. A lelkekhez nehezebben jutunk el. A nők viszont nagyon jól el tudnak beszélni a patronáltakal” – mondja Laci. Nekik köszönhető az is, hogy bővült a

segítségnyújtási formák köre. Kati elvállalta, hogy megszervezi az idősok számára az orvoshoz való eljutást, és más módon is támogatja a betegeket, nem engedi el a kezüket. Az ő patronáltját, *Máriát* is meglátogatjuk. Az asszony augusztusban stroke-ot kapott. Egyedül van, 78 ezer forintból kell megoldania az életét. A családsegítő ajánlotta őt a karitás figyelmébe. Mária nehezen fogadta el a segítséget, de mára jó kapcsolata alakult ki a patronusaival. Ők viszik orvoshoz, és naponta elkísérik sétálni is, ami elengedhetetlen a felépüléséhez. „Egyedül nem lettem volna képes végigcsinálni ezt. Most már tudom, hogy vannak, akikre számíthatok. Ha felépülök, én is karitásos leszek” – mondja Mária.

Laci és Tibi nehezen mondanak. Nekik több mint tíz patronáltjuk van, a legtöbbjük egyedülálló, idősebb férfi. „A legnehezebb helyzetben élők nemcsak a betegség és a szegénység sújtja, hanem a lakás-körülményeik ellehetetlenülése is. Ezeknél az embereknél általánosnak mondható, hogy nincs fürdőszoba, de sokszor víz is csak az udvaron van, sőt, előfordul, hogy az áram sincs bevezetve valakinél. Három patronáltunk egy marhastállóban lakik. A marhatar-

lások. Mi pedig örülünk, ha kicsit élhetőbbé tudjuk tenni a körülményeiket.”

Októberben ünnepi eseményben volt részük a segítőknek és a segítettnek. Laci így mesél erről: „Az egyik patronáltunk csoda, hogy még él. Szívtranszplantációra szorulna, de olyan állapotban vannak a belső szervei, hogy már nem végzik el rajta a műtétet. Kínszenvedés az élete. Amikor meglátogattuk, kiderült, mennyire olvasott ember. Megkapó volt beszélgetni vele. A szobája falán gyűjtött csomagolópapíron feljegyzéseket találtunk. Olvasgatni kezdtük a szövegeket, és kiderült, hogy ezek verstöredékek, amiket ő ír. Kértük, hogy gyűjtse össze őket. Tibi lánya a barátnőjével összeszerkesztette és illusztrálta a verseket, mi pedig kinyomtattuk a kötetet. A megjelenésére ünnepséget rendeztünk. Meghívtuk a plébániai közösségek tagjait, akik bár nincsenek benne a karitásban, a háttér-ből nagyon sokat segítenek. Ez az alkalom lehetőséget adott arra, hogy megmutassuk a közösségünk lelkiségét, azt, hogy mit jelent idetartozni. Nagyon foglalkoztat bennünket, hogyan fejezzük ki, hogy miért tesszük mindazt, amit tesszünk. Fizikai munkát végzünk, segítünk a problé-

meg is dorgálnak: Nem érdemlik meg a segítséget, hiszen alkoholisták! Mi, akik nem az ő életüket éljük, becsatoljuk őket, és inkább elfordulunk, hogy ne is lássuk a problémájukat. Könnyű azt mondani, hogy az intézmények meg a szakemberek úgyis foglalkoznak velük. De igazából arról van szó, hogy így kényelmesebb nekünk, mert nem szeretünk találkozni a rászorultsággal. A legtöbb, amit tesszünk, hogy adunk pár ezer forintot, és az-zal kipipáljuk.”

Miklós, Ági, Laci, Tibi, Kati és a velük együtt dolgozó többi önkéntes, amióta testközeli találkoznak a rászorultsággal, és napról napra időt szánnak a segítségre szorulókra, egészen másként látnak. „A személyes kapcsolat-ból bizalom születik, az előítéletek eltompulnak, és bocsánatot kérünk” – fogalmaz Tibi. A karitászcsoport segítőként megértették, hogy felelősséggel tartoznak azokért, akik a környezetükben élnek. Az ő döntésük az, hogy ha egy ember éhes és fázik, akkor nincs min gondolkodni, segíteni kell. Akkor is, ha a bajba-jutott maga is tehet arról, hogy ilyen helyzetbe került. Nincs más út.

A patronusok úgy gondolják, a rászorulóktól sokat tanulnak, őket is formálja a velük való kapcsolat. Beszélgetőtársaink, akikkel a törökbálinti plébánián találkoztunk, mindannyian nagycsaládosok. „A gyerekeink abban nőnek fel, hogy amit kérnek, azt levesz-szük a boltban a polc-ról, és megkapják. Érté-hető módon nem tudják, hogyan viselkedjenek egy hajléktalan emberrel. Meg kell nekik mutatni, nem elég elmondani. Példára van szükségük, ezért élnünk kell, amit helyesnek tartunk. Így tanulhatják meg a gyerekeink, hogyan tudnak választani a jó és a rossz között, hogyan tudnak helyes döntést hozni. Ezzel segítjük őket leginkább a felnőtté válás útján” – mondja Tibi.

Az öt önkéntes sok szállal kapcsolódik az egyházközség-hez. Laci arról mesél, a szép környezet vonzotta őket Törökbálintra, de hogy ennyire szeretnek itt élni, abban nagy szerepe van ennek a közösségnek. „Nem tudom, hol tartana az életem, ha nem szí- p-pant be ez a rendkívüli társaság. Jó idetartozni” – mondja.

Törökbálinton profi segítségnyújtóvá vált a karitás. Ágnes meséli, milyen jól együttműködnek az önkormányzattal, a családsegítővel, a védőnői hálózattal, a nyugdíjasklubbal, a kórházzal. „Partnernek tekintenek minket, kölcsönösen jelezzük egymásnak, kinek miben kell segíteni. Megtalálnak minket a hétköznapi életben, és mi is bátran kereshetjük őket. Komolyan veszik a munkánkat.”

Trautwein Éva
Fotó: Merényi Zita

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat tizenhat éve van jelen a monori cigánytelepen. Föl sem tudnám sorolni, mennyi változás történt azóta az itt élők életében. Az egyik fontos, különleges kezdeményezést szeretném most bemutatni, ami szerethető és hasznos munkát ad néhány asszonynak, örömet szerez a városlakóknak és a megrendelőknek.

Oláhné Vidák Jolán

Minden héten járok a monori piacra, és mindig öröm számomra találkozni Oláhné Vidák Jolánnal, Gulyás Gyuláné Babival, Újvári Jánosné Kátival és a többiekkel. Egy kicsiny pultnál árulják a süteket, a monori cigánytelepen működő Elfogadás sütőde finomabb-nál finomabb termékeit: van kókuszkecska, csokis és kókuszos pöffeteg, pogácsa, linzerkarika. A kedvencem a mézeslap. Itt minden olyan, mint a leggyesebb háziasszonyok konyhájában. Mindegyik sütemény gyönyörű, benne van a készítőjük szíve-lelke is. „Zsuzsika, erre születni kell” – válaszolja Kati, amikor megdicsérem a finomságokat.

Amikor először jártam a sütődében, még a szeretetszolgálat által működtetett gyerekház kis konyhájában sürtöttek az asszonyok, de az egyszerű kis gázsütőből már akkor is csoda finom édességek kerültek elő. Azóta felújították a konyhát, a kis sütők mellé professzionális gép is került, de a hangulat nem sokat változott, most is kedves, vidám és családias légkör, jó ide belépni. Joli, Kata és Babi, három dolgos asszony munkahelye ez jelenleg. Nem könnyű élet van a hátuk mögött: mindhárom négy gyermeket neveltek föl, de még nem pihenhetnek, szükség van a munkájukra. Szavaikból kiderül, szeretnek itt dolgozni.

Joli ötvennyolc éves, energikus asszony, mindenhol ott van. Nemrég forgatáson járt, ez volt a harmadik ilyen alkalom. Az első kisfilm, amelyiben szerepelt, díjat is nyert. Joli kezdte el a sütődét: *Juhász Kátával*, a Máltai Szeretetszolgálat monori Jelenlét programjának vezetőjével néhányan megnézték egy filmet két sikeres vállalkozásról. Az egyik egy cukrászat volt, a másik egy varroda. Aztán elmentek a két helyszínre, hogy lássák, hogyan folyik a munka. „Először a cukrászdába mentünk, ahol egy nagyon szimpatikus hölgy elmesélte: elváltak a férjével, és hogy el tudja tartani a három gyerekét, sütni kezdett. Eleinte házalt a sütikkel, aztán annyira keresettek lettek a termékei, hogy önálló vállalkozásba kezdett. Nagyon közvetlen volt, és kedves. Aztán elmentünk a varrodába is. Őszintén szólva nem tetszett, ahogy a hölgy ott rákiabált egy kislányra. Mondtam is rögtön, hogy inkább a cukrászdát szeretnénk” – mesél a kezdetekről.

Juhász Kata is itt van velünk a beszélgetésen, ahogy

önkéntes voltam, mondták is itt a többiek, hogy csicska vagyok. Utána is azt mondták, bolond vagyok, hogy olyan kevés pénzért dolgoztam. De nem érdekelt, én jól érzem itt magam” – emlékszik vissza a kezdetekre. A kitartása gyümölcsöt hozott, most már alkalmazottként dolgozik a szeretetszolgálatnál, és minden lehetőséget megragad, hogy a többiek érdekében elmondja: mennyire jó lenne nekik még valami támogatás, mert igazán megérdemelnék. Ők ugyanis közmunkaként végzik a süteket, kevés pénzért. Nem kímélik magukat: Joli tavaly december 24-én este fél 8-kor ment haza, és még utána is élelmiszert osztott másoknak abból, amit kaptak. Amikor süt, teljesen kikapcsol, ilyenkor más nem létezik a számára, mondja.

Joli két kolléganője kevesellte a pénzt, elmentek. Akkor jött Kati, akinek ugyanúgy fontossá vált a kis vállalkozás. Ő nem a telepen lakik. Először azért jött, mert ha ledolgozik valahol harminc napot társadalmi munkában, akkor továbbra is megkaphatja a segélyt. A tanodában uzsonnát készített a gyerekeknek, takarított. Kati gyerekei már fel-

iparban, de a nők között vannak, akiknek nehézséget okoz a munkavállalás. Főként azok tartoznak ebbe a csoportba, akik a korai gyerekvállalás miatt később kerülnek a munkaerőpiacra, vagy a kisgyerek mellett nem tudnak gyárba menni dolgozni. Nincsenek könnyű helyzetben a nyugdíj előtt állók sem, akik nem tudnak három műszakos munkát vállalni, vagy egészségügyi problémáik vannak.

Fokozatosan, kis lépésekben alakult ki a mai sütőde. Több kisebb pályázat eredményeként fejlődött idáig, és mindig együtt döntöttek mindenről. Megkapták a szükséges engedélyeket. Először a már meglévő sütőt használták egy, a működésre minimális szinten alkalmassá tett helyiségben. Ma már két háztartási és egy ipari sütőjük is van, a Badur Alapítvány pályázata segítségével vették meg az eszközöket. Tavaly tavasszal a Gyökerek és Szárnyak Alapítványtól nyertek forrást a helyiség felújítására. A munkát műszaki egyetemistákkal közösen végezték el, és apránként kívülről is rendbe teszik majd az épületet.

Joli azóta segít a Máltai Szeretetszolgálatnak, amióta elkezdte a programot. Tizenhat évvel ezelőtt találkozott először Kozma Imre atyával és Vecsei Miklóssal: „Három évig

nőttek. Négy fia közül egy él vele, meg egy másik fiának a tizennégy éves lánya. Így meséli el a történetét: „Kérdezte Kata, hogy tudok-e sütni. Mondta, hogy szeretne alkalmazni, és felvett állandóra. Én világeletemben sütöttem, már gyerekkoromban is a mamával, egyedül sütöttem a fánkot, segítettem gombócot csinálni.”

Nagyon örül, hogy megbecsülik a munkáját, hogy másoknak örömet szerez vele, és hogy megbíznak benne: „Itt olyan, mintha hazamennék. Nem piszkál senki. Kata ideadja a listát, és hagyja, hogy csináljam. Jó, hogy megbíznak bennem. Tudják, hogy mire jönnek szállítani, addigra készen leszünk. Nagyon jó, hogy én osztom be az időmet. Reggel bejövök, iszom kávé, nyugodtan kimegyek a kertbe, amikor akarok, és közben végzem a munkámat. Nem látok haragot Kata arcán, ha kimegyek, leülök, és elszívok egy cigarettát. Lát-szik, hogy nem haragszik. Korábban rossz tapasztalataim voltak, főleg a multicégek-nél. Itt is keményen dolgozom, de nyugton hagynak, és elismerik a munkámat. Emberileg semmi, de semmi gondom nincs.” A munka önbizalmat is ad Katinak, sok visszajelzés jön, hogy milyen finomak a sütemények. Arra

különösen büszke, hogy már a Parlamentbe is vittek az itt készült sütekből.

Ami pedig a legfontosabb, hogy mindhárom rajongnak a sütésért, nagy kedvvel végzik a munkát. Ahogyan Kati mondja: „Ehhez szeretet kell. Ha nem szeretettel csinálod, nem ugyanaz a sütemény lesz, nem tudod olyanra csinálni. Benne kell lennie a szívednek is, különben sótalan

lesz a pogácsa vagy odaég... Mi vagyunk benne. Hiába süti más, az nem olyan. Ugyanazt teszi bele, mégsem olyan.” Joli megerősíti: „Amit a Kati csinál, abban a Kati van benne, amit a Babi csinál, abban a Babi van benne.”

Babi három éve dolgozik a sütődében. Huszonegy éve özvegy, négy gyermeket nevelt föl egyedül. A fiúk már nagyobbak voltak, a lánya csak hároméves, amikor meghalt az édesapjuk. „Szeretek itt dolgozni, a sütés is jó, a kollegák is jók. Jó a társaság, örömmel jövök be. Jó, hogy közel van, mert betegek vagyunk, nem tudunk utazni, én nehezen járok, el van kopva a csigolyám. Kata pedig rugalmas” – mondja a programvezetőről, és Kati gyorsan hozzá is teszi: „Ilyen normális, rendes emberrel még nem volt dolgom, ember, nagybetűvel.”

Egy fájó pont van csak, a fizetés. Naponta nyolc órát dolgoznak, van, hogy hamarabb végeznek, de előfordul, hogy este 7-ig is ott vannak, annyi a munka. Köz munkaként látják el ezt a feladatot, így nagyon kevés az érte járó pénz, és nincs lehetőség pluszbevétele. Négy gyerek után ugyan adomániesetek, de ettől nem lesz sokkal nagyobb az összeg. Ez nem a pénzről szól, vallják, akinek a pénzről szólt ez a munka, az mind elment.

Nézzük a kínálatot! Van zserbó, kókuszkecska, linzerkosárka, kókusztekeres, kekszek, sajtos rúd, sajtos és tepertős pogácsa és még sok minden más. Új termék a csokis és a kókuszos pöffeteg és a levendulás keksz, szépen becsomagolva árulják, karácsonyi csomagolásban is. Igazi igényeknek való különleges-ségük is van: hibiszkuszából készült szirup. A szárított hibiszkuszvirágot Szaúd-Arábiából szállítják a Máltai Szeretetszolgálatnak, és itt főzik belőle a szirupot. Kicsit bizalmatlanul kóstolom meg, de kiderül, nagyon finom. A pátyi üzemből dolgozzák fel a

hibiszkusz nagy részét, de jut belőle Monorra is. Az asszonyok nagyrészt belesütik a süteményekbe.

Juhász Kata elmeséli, hogy általában vannak megrendeléseik, de a járvány miatt most nagyon visszaesett a kereslet. Tavasszal már rendszeresen szállítottak több vendéglőbe. A kelenföldi aluljáróban van a Máltának egy boltja, ott is árulják a termékeiket. És sok

szeretnének ülni, a pult mellyik felén, és kényelmes széket hozattak. Elkényeztetjük egymást.”

Vannak-e előítéletek? Talán kezdetben voltak, mondja Joli, de „a piacon nem néznek le minket, szívesen vásárolnak az emberek. Aki meg nem vesz, nem az árus miatt teszi, hanem mert nem érdekli.” Babi szerint „olyan is előfordul, hogy valaki elfordítja a fejét,

de van, aki érdeklődik, beszélget. Ez mindenhol így van.” Ők nagyon figyelnek, hogy minden tiszta legyen, fertőtleníttve legyen. Kati hozzátesszi: „Én meg is örülnék, ha valami piszkos lenne, nagyon finnyás vagyok. Kisgyerekek is eszik a süteményünket, nem lehet itt szórakozni, nem maradhat benne tojáshej. Élelmiszerről van szó! A nagymamám is be-kötött fejjel, fehér köténytben gyúrta a tészta, szép tiszta abroszra tette, hozzá se lehetett nyúlni, az csak a tészta volt, ultrás vízzel mosta, sok-szor átöblítette.”

szomorúan teszi hozzá, hogy még így is csak nehezen tudnak fizeteskiegészítést adni, hiszen egy vállalkozás fenntartása sokba kerül.

A Máltai Manufaktúra karácsonyi ajándécsomagjaihoz is készítenek termékeket. A gyulai magkrém és a csatnik mellé bekerül a csomagba a hibiszkuszszirup és a keksz is. A tervek sem hiányoznak: jövőre cukrászegédképzést indítanak a máltai iskolaalapítványon keresztül, egy vasadi mestercukrász tartja majd. Szeretnének egy kis, közösségi térként is működő árusítóhelyet nyitni, ahol lehet majd ülni. „Az a jó a Máltában, hogy mindig vannak új lehetőségek és álmok, változtathatunk a dolgokon – teszi hozzá. – Néha a sok vállálás miatt sok a munka, ez nem mindig könnyű. Előfordult, hogy túl nagy volt a pörgés.” És hogy mennyire az igényeik szerint alakult a munkahely, megértem abból, amikor Kati elmeséli, hogyan készült a konyha: „Megkérdezték, hol

de van, aki érdeklődik, beszélget. Ez mindenhol így van.” Ők nagyon figyelnek, hogy minden tiszta legyen, fertőtleníttve legyen. Kati hozzátesszi: „Én meg is örülnék, ha valami piszkos lenne, nagyon finnyás vagyok. Kisgyerekek is eszik a süteményünket, nem lehet itt szórakozni, nem maradhat benne tojáshej. Élelmiszerről van szó! A nagymamám is be-kötött fejjel, fehér köténytben gyúrta a tészta, szép tiszta abroszra tette, hozzá se lehetett nyúlni, az csak a tészta volt, ultrás vízzel mosta, sok-szor átöblítette.”

Három asszony, akiknek vannak álmaik. Három asszony, akiknek nehéz az életük, de nem engedik, hogy a nehézségek kerekedjenek felül, hanem megtalálják az örömet az életben. Joli négy gyermeket nevelt föl egyedül, mert, ahogy mondja, a férje, akivel harminckilenc éve együtt vannak, nem vállalt ebben szerepet. Joli a munkája és a családi teendői mellett gondozza a kertjét, sok virágot ültet, egy kis oázis ez a telep sívárságában. Ha a virágokkal foglalkozik, minden fáradtsága, gondja elszáll. „Jó dolog, ha valakinek rossz az élete, de talál valamit, amiben örömet lel – mondja, majd hozzátesszi: – Szeretem, ha valami más, mint addig. A süteményeknél is mindig kitalálok valamit, amitől más, mint az előző. Szeretném, ha a Tabán is ilyen lenne: virágok, fák, tiszta utcák...”

A Tabán – csak így nevezik a helyiek a cigánytelepet. A helyet, ahol valakinek remény kellene adnia a sok csillogó szemű gyerekeknek, reményt, hogy van kiút, hogy érdemes tanulni, alkotni, álmotni. Az Elfogadás sütőde nemcsak sikeres vállalkozás, hanem egy megvalósult álmom is: sok munka van mögötte, aminek az eredménye nem pusztán a sok finom sütemény: a remény is, hogy érdemes álmotni, dolgozni.

Thullner Zsuzsanna
Fotó: Merényi Zita

Karácsony a Csókay családnál

Advent elején az otthonában kerestük fel Csókay András idegsebész-professzort, akinek most nem hivatásával kapcsolatban tettünk fel kérdéseket. A karácsonyról érdeklődtünk, arról, hogyan éli meg az ünnepet. Az otthonos hangulatban csatlakozott a beszélgetéshez felesége, Altay Daniella, de a háttérben jelen volt a kilencvennégy éves édesanya, és néha betoppantak a gyerekek, benéztek a nappaliba a nyolcéves kutyák is.

Mit jelent Önnek a karácsony?

– A megtérésem óta nekem az a fontos a karácsonyban, megéljük-e, hogy Jézus köztünk van, bennünk van. A Jóisten annyira szeret minket, hogy naponta huszonnégy órát akar velünk tölteni. Szenzációs ötlet, hogy a megtestesülés egy ártatlan kisgyermekben történik, mert az újszülöttet a legkönnyebb befogadni. Ha Jézus felnőttként jön el közénk, fenntartásaink lennének vele szemben. Óriási lehetőség az emberiségnek, hogy kisbabaként érkezik hozzá a Szentháromság egyik személye, mert így be tudjuk fogadni, és valóban bennünk élhet.

Isten álmunkban is szólhat hozzánk, ahogy Józsefhez szólt. Hozzám a meghalt kisfiam szólt. Mentem álmomban a villamoson egy városban, lehetett akár Budapest is, a gyermekünk ott ült egy domboldalon, és integetett, hogy „Helló, papa, jól vagytok!” Gyorsan leszálltam a villamosról, futottam visszafelé, de mire odaértem, már nem találtam őt. Figyelni kell az álmokra. József is álmában kapta az üzenetet, hogy vigyázzon a Szűzanyára.

Ha visszaemlékezik a gyermekkorára, milyen karácsonyi emlék jut az eszébe?

– A legkedvesebb karácsonyaim azok voltak, amikor elmentünk Mosonmagyaróvárra. A szüleim onnan származnak, és akkor még éltek a nagyszülők. A templom mellett laktak. Angyal jött a karácsonyfához, szép csilingeléssel. Hagyományos katolikus karácsonyok voltak ezek, a Mennyből az angyalt, a Stille Nachtot énekeltük.

Mik a kedvenc karácsonyi dalai?

– Most gyűjtöttuk az első adventi gyertyát, innentől kezdve végre hallgathatjuk a karácsonyi zenéket, amire egész évben vágyom, de a gyerekeim mindig finoman leintenek, hogy nem most van ennek az ideje. Johnny Cashnek is volt egy szép karácsonyi lemeze, egyidőben azt hallgattuk.

Az 1998. decemberi megtérésélménye után hogyan változott itthon az ünnep?

– Igen, ez huszonnégy éve volt, úgyhogy huszonkét éves leszek, mert onnantól számítom az életkorom. Rögtön utána következett egy nagyszerű karácsony. A legnagyobb fájdalomunk előtte az volt, hogy majdnem tönkrement a gyönyörű szép házasságunk, ami egy diákszerelemből bontakozott ki, de azt kell mondanom, mégiscsak olyan pogány keresztény szerelem volt. Fordulat jött akkor decemberben: a feleségemmel mindketten átértéztük azt a csodás misztériumot, hogy ha itt van közöttünk Jézus, akkor tényleg van örök szerelem. És ez most is így van. Hatvanöt éves vagyok, ő meg hatvanhárom, de ugyanígy lesz kilencvenéves korunkban is. Ha Jézus nincs ott a házassokkal, ember legyen a talpán, aki nemhogy az örök sze-

relmet, de akár az örök szeretetet is meg tudja őrizni. Mindennap föl kell fedezni a másokban Isten arcát, és akkor örökké szerelmes vagyok belé. Most is, ahogy ott ül. De magamban is föl kell fedeznem Isten arcát. És ez úgy lehetséges, ha nem csak vásár-

nap találkozom vele a misén, hanem a nap huszonnégy órájában.

Az a megtérés utáni karácsony nagy boldogság volt mindkettőnknek. Utána Daniella várandós is lett a kislányunkkal. Ő a negyedik gyerek, utána jött Marci. A kislányunk pecsétet nyomott a majdnem tönkrement szerelmünkre.

Van itt egy olyan családi karácsonyi fotó, ami azután készült, hogy Marci tízévesen meghalt. Egy interjúban említette, hogy ezen a képen már tudnak mosolyogni.

– Igen, mosolyog itt mindenki, apu is, anyu is; én még egy kicsit „nyelem a békát”. Akkortól tudtam újra mosolyogni, amikor felismerem, mi történik az utolsó vacsora termében. Ez másfél évvel a kicsi halála után volt, húsvétkor. Jézus a feltámadása után bement a tanítványok közé, ők pedig megölelték. Itt, ha kinéznek, ebben a medencében fulladt meg Marcika. A medence mögött van egy betonpálya, ott teniszeltünk. Hagytam győzni. „Győztem, papa! Jaj, de jó!” – mondta, és megöleltük egymást. Amikor újra láttam, ott volt a medencében, megfulladva, bár az ölelés ezért fájó pont lett nekem. Sok szenvedés után döbbsentem rá, hogy amikor Jézus az utolsó vacsora termébe lép, és megölelik a tanítványok, nem úgy néz ki, mint nagypénteken a keresztén, mert ott egy bonctermi preparátum volt, hanem frissen, üdén, teljes fiatalságában jött közéjük a feltámadása után. Ugyanez fog történni velünk is. Én ezt a gyereket még testben meg fogom ölelni. De ha majd egyszer megölelem őt, akkor mi a probléma? Ekkor hatolt a szívemig, mit is jelent a test feltámadása, bár az értelmemmel addig is tudtam, hogy jó helyen van a gyermekünk. Természetesen ez csak kis része a mennybéli örömnék, de fontos.

Orvosként az élete mindennap arról szól, hogy óvja az életet, a betegek jobb

életminőségéért dolgozik. Mit jelent Önnek maga az élet?

– Nagyon fontos, hogy az örök életünkben szinte csak pár pillanatnak felelhet meg az itt lélt, ideális esetben nyolcvan-kilencven év. A fogan-

angyalt, elmondjuk a Miatyánkot, és az egyik vállalkozó szellemű gyerek felolvas egy bibliai részt. Az ajándékot odatesszük a fa alá, kis névjegyekkel. Szerintem még mindig túl sok az ajándék, nem a kis betlehemi jászolon van a hangsúly. Pedig a mi

jászolunk már kilencvenéves. Amikor anyu kicsi volt, akkor is ez volt a fa alatt. Szenteste a nagyfiaink is át szoktak jönni, mind a négy gyerek itt van, a két unokámmal.

Amíg nem voltunk mélyebben megtért keresztények, addig sajnos nálunk is tombolt az ajándékozási láz. Van ilyenkor valami vásárlási-ajándékozási kényszer, főleg a gyerekekben. Daniella is nagyon szeret ajándékozni. Én huszonnégy éve mindig spirituális könyvet veszek a gyerekeknek, de volt, hogy elfelejtették hazavinni. Múltkor viccesen odaadtam újra, benne volt a tavalyi karácsonyi üdvözlő. Elfelejtették elvinni, akkor most megint megkapod!

Ki szokott főzni karácsonykor? Mindent Daniella készít? Vagy van valami, amit esetleg Ön?

– Nem, nem! Az én főzőttemmel vigyázni kell! Csak lecsót tudok főzni. Egyszer sütöttek a gyerekek kacsát, de úgy elégették, hogy széndarabok voltak benne. Azért nekem is vannak feladataim, például a karácsonyfa-vásárlás. Mindig az első fenyőt veszem meg, amit meglátok. Daniellával 24-én délután díszítjük fel. Most az unokák miatt korábban fogjuk, mert ők mennek a másik nagymamához is.

Szenteste mi a menü?

Altay Daniella: – Mindig van borleves. Az egy nagyon nagy finomság! Fele száraz bor, fele víz, és sok tojássárgája kell hozzá. Narancshéjjal, citromhéjjal, szegfűszeggel lehet ízesíteni. Ezt eszünk, meg halat, és az egyik gyermekünk miatt rántott húst is sütünk. Amióta élek, azóta ez a menü szenteste. Bejött mindig a nagyszülők csináltak. A gyerekek nem nagyon kedvelik, se a mákosat, se a diósat, de a hagyomány miatt mi is szoktunk sütni, ha már hatvanöt éven át mindig így volt. A zserbót szereti mindenki. András anyukája bevezette a sós mandulát, azt elvárják a gyerekek is.

Milyen Önöknél az adventi készüllet?

A. D.: – Szerintem a legszebb szokás az angyalokás. Advent első napján mindenki húz egy nevet, és titokban tartja. Az advent ideje alatt aztán az illetőnek apró meglepetéseket szerez: kipucolja a cipőjét, beágyazza az ágát. Ezek azok a nem anyagi természetű dolgok, amikkel óriási örömet lehet okozni. Mindenkinél van a hétköznapiában olyasmi, ami számára nyűg, amit nem szeret. A másik ezt észreveszi, és segíti, de úgy, hogy nem derül ki, ki volt az. Ezek óriási izgalmak! Úgy lehet örülni ezeknek! Az angyalokásban minden családtag benne volt, bár a fiúk egy kicsit lazábbra vették.

Csókay András: – A rorátéba a kicsiket is be lehetett vonni. A kislányom például tizenhat évesen megnyerte a rorátébajnokságot, és erre nagyon büszkék voltunk. Én nem tudok olyan sokszor elmenni, mert reggel nincs anynyira korai mise, ami nekem jó lenne, így este járok. Amikor a Városmajorban dolgoztam, 6-ra mentem rorátéra, aztán 7-re a kórházba. Esténként van közös családi gyertyagyújtásunk. Vacsoránál együtt vagyunk, közösen imádkozunk, vasárnap pedig az ebédnél gyűjtjük meg a gyertyákat.

Ilyenkor kötött imádságot mondanak, vagy valamilyen szabad imát is?

Cs. A.: – Nem tudunk jól szabad imát mondani, csak magunkban. Így nem szoktuk meg azt, hogy vacsoránál, ebédnél így imádkozunk. Néha azért belefűzünk egy-egy mondatot az imádságba.

A. D.: – A gyerekek szerintem tudnak. Marci halála után nagyon megnyíltunk az égiek felé, versekben is megnyilvánultak a gyerekek, és szinte minden versük imádság volt. Még az is írt ilyet, aki irodalomból harmas volt. A nagyfiúk akkor harminc fölött voltak, a kisebb gyerekek tizenéves és tizenkilenc évesek.

A karácsony születésélmény. A saját gyermekeik születésére hogyan emlékeznek vissza?

Cs. A.: – Ez nagyon nagy boldogság! Az utolsó három gyermekünk születését már végigkövethettem a szülőszobában bent lévő édesapaként. Barnuskánál, aki császárral született, elromlott a szívó, nagyon féltettem a feleségem. Én laikus orvos vagyok ebben a tekintetben, de épp ezért még jobban félttem, mert nem értek a szakterülethez, de tudom, milyen bajok lehetnek. Nagyon aggódtam, de utána hatalmas megkönnyebbülés következett.

A. D.: – Mindegyik gyermekünk születése óriási öröm volt, és mindegyik más miatt. Az első azért, mert első; a második azért, mert ő volt a leggyorsabb; a harmadik azért, mert kislányt szerettem volna, és egy nagyhajú, gyönyörű kislány született (császárral); a negyedik azért, mert végre kislány lett: majd elsírtam magam, amikor még a hasamban volt, és ezt megtudtam. Az utolsónál, Marcikánál már negyvenhét éves voltam, az egész család együtt drukolt. A gyerekek nagyok voltak már, a legidősebb huszonhárom éves. Akkorák voltak a nagyfiúk, mint mi, amikor az első született. Ma is csodálatos boldogság erre gondolni!

Vámossy Erzsébet
Fotó: Merényi Zita

„Lackó egy kis csoda”

Nyolc éven át vártak a gyermekáldásra – a NaPro segített

Újságíró kollégánk, Zsuzsi és férje, Tibor nyolc éve házassok. Kisfiuk, Laci alig pár hónapja látta meg a napvilágot. Zsuzsi csak annyit mond róla: „Nagyon jó baba, Lackó egy kis csoda!” A szülők határtalanul boldogok, s ez érthető, hiszen nyolc nehéz éven át vártak arra, hogy gyermekük lehessen. Mélypontok, pislákoló remény, azután ismét a kilátástalanság, majd a fény az alagút végén. Hogyan jutottak el az örömteli jelenig? Erről beszélgettünk a Benke házaspárral.

Lackónak becézitek a kicsit?

Tibor: Lackó, Lacika, Maci Laci, mikor hogy (nevet).

Nehéz évek után érkezett el hozzátok a nagy öröm. Mióta vagytok házassok?

Zsuzsi: 2012-ben kötöttünk szentségi házasságot.

Hívó családból indult az életetek?

Tibor: Kunszentmártonban nőttem fel, ahol kármelita atyák működtek egészen a közelmúltig. Gyermekkoromban Keller Lőrinc Juvenál atya volt ott a házfőnök, s mivel a nagymamám kármelita harmadrendi tag volt, óvodáskoromtól kezdve hozzá jártam hittanra, nála tanultam meg ministrálni. Szent életű szerzetes volt, a mai napig példa előttünk a személye, hálás szívvel emlékezünk rá.

Zsuzsival való megismerkedésünk első időszakában az egyik beszélgetésünk során kiderült, hogy ő Hegyeshalomból származik, az ország másik feléből. Amikor mondtam, hogy hol nőttem fel, földerült az arca: édesanyám nagybácsikája ott dolgozott!

Később derült ki, hogy az említett nagybácsi pap volt, és nem más, mint Juvenál atya. Ezt a „véletlen” egybeesést, azaz a rácsodálkozás csodálatos pillanatát azóta is megkönnyezzük, amikor felidézzük.

2008 nyarán még élt Juvenál atya, ekkor együtt látogattuk meg őt Pesten, a kármelita rendházban. Kérdezte is, hogy már együtt járunk-e. Pedig akkor még csak barátkoztunk Zsuzsival. Érdekes, hogy röviddel ezután fordult szerelemre a barátságunk.

Zsuzsi: Említetted a nehéz éveket. A legelső muníció, ami a csatában elengedhetetlen, a hit. Nos, nekem pont ez hiányzott. Nehéz kamaszkorom miatt sajnos sérült az istenképem.

Gondolom, már a házasságotok elejétől kezdve vágytatok gyermekre.

Zsuzsi: Nem kezdhettünk el rögtön próbálkozni, mert egyikünknek sem volt munkahelye. Ezt sajnos sokan úgy fogták fel, hogy én a karrierre koncentrálok, holott csak emberhez méltó körülményeket szerettem volna teremteni a születendő gyermekünknek.

Tibor: Fiatalon házasodtunk össze, eleinte fel sem tűnt, hogy gond lehet. Csak lassan derült ki, valami nem stimmel, hogy nem jön a gyerek. Egy-két év sikertelen próbálkozás után gondoltuk, hogy valami probléma lehet valamelyikünkkel.

Még 1999-ben rosszindulatú csontdaganatot állapítottak meg nálam. Egy éven át kezeltek Budapesten, kemoterápiát, sugárterápiát kaptam, megműtöttek, de azóta tünetmentes vagyok. Hála Istennek, teljes életet

élek. Mindenesetre utánajártunk, hogy nem velem van-e gond a korábban kapott sok erős gyógyszer miatt.

Zsuzsi: Én pedig elmentem nőgyógyászhoz, aki lerázott annyival, hogy a petefészek rendben, de amúgy is, még fiatal vagyok. Ebben az időben sokan azzal próbáltak vi-

gasztalni, hogy fogadjam el Isten akaratát, mert ha az ő akarata a meddőség, akkor hiába próbálkozunk imádsággal, zárandoklattal, orvosokkal, örökbefogadással. Ekkor összeomlottam.

Tibivel is feszültté vált a viszonyunk. Ő töretlenül hitt abban, hogy a meddőség oka csak annyi, hogy türelmetlen vagyok. Zárandoklatokra, lelkigyakorlatokra jártunk ebben az időben, de én egyre üresebbnek éreztem magam, nem tudtam imádkozni olyan Istenhez, aki szándékosan meddővé tesz valakit. 2014 karácsonyára pedig eljutottam oda, hogy azt mondtam Tibinek, keressen mást, aki képes gyereket szülni neki.

Férjként hogyan élted meg ezt az időszakot?

Tibor: Ismerem Zsuzsit, heves vérmérsékletű, hajlamos felcsattanni, erősebben fogalmazni, mint ahogy valójában gondolná, de ehhez már hozzászoktam. Az említett kijelentése igazából csak a tehetetlenség érzéséből fakadt, illetve abból, hogy nem akarta, hogy miatta ne legyen gyermekem. Akkorra ugyanis világossá vált, hogy nála lehet a gond, és ez még jobban megviselte. Benne úgy csapódott le mindez, hogy túléltem a rákot, kiválóak az eredményeim, de miatta nem lehet gyermekem.

Éreztem, hogy bajban van, ezért nem vettem komolyan a fenyegető szavakat. Szeretjük egymást, benem a különválás gondolata fel sem vetődött. Mindig reménykedtem, hogy a probléma valahogy meg fog oldódni, csak meg kell találnunk ehhez a megfelelő orvost és terápiát.

Zsuzsi: Több hozzátartozóm is a mesterséges megtermékenyítésre akart rábeszélni minket, de gyógyszerész barátaim figyelmeztettek az eljárás veszélyeire. 2015 őszére már olyan rossz lelkiállapotba kerültem, hogy pszichológus segítségét kértem, akit az Oázis Iroda segítségével találtam.

Pszichológusom, Kugler Gyöngyi megállapította, hogy nem tudom elfogadni a női mivoltomat, és a szexualitást sem élem meg helyesen. Két évig jártam hozzá terápiára, azóta kísér. Segítségével a házasságunk

kat is rendbe tudtuk hozni, és új munkahelyet kerestem. 2017-ben vettek fel a Magyar Kurírhoz hírszerkesztőnek, itt hallottam először a Katolikus Egyház által is elfogadott termékenységi kezelésekről, köztük a NaPro technológiáról. Először a Keresztény Családi Centrumban próbálkoztunk, ahol gyógyszerrel és

Tegzes Katalin nővérnek is, aki a gyász kezelésében támogatott. Gyönyörű élmény volt számomra Ferenc pápa erdélyi látogatása is. De a hit lángját begyújtó szikra mégis egy teljesen profán környezetből érkezett. Az HBO Csernobil sorozatából, amit szintén a munkatársaim javaslatára néztem meg. A jelenet, amelyben a szovjet pártfunkcionárius, Borisz Scserbina egy kis hernyót tart a kezében, és azt mondja: gyönyörű, számomra istenél-mény volt. Annak bizonyítéka, hogy nincs olyan halál, ami fölött ne tudna győzni az élet. Isten az élet Istene, Csernobil után is. Megerősítést kaptam: ahogyan az atomkatasztrófát sem Isten akarta, ugyanúgy a mi tragédiáinkat sem.

Egy lelkigyakorlaton azt mondták, annyi szentet ostromoltunk már gyermekáldásért, kérjünk meg egy bűnöst, hogy ő se essen ki a kegyelem kosarából. Mivel akkor láttam a Csernobilt, kézenfek-

diétával jól kezelhető, enyhe hormonális zavart állapítottak meg nálam. Sajnos közben újabb tragédia ért bennünket: Tibi édesapja hirtelen elhunyt. Azt mondtam, nem várhatunk tovább, beadtuk az örökbefogadási kérelmet is. A Keresztény Családi Centrumban kapott terápia azonban jól haladt, 2018 őszén meg is fogant a bábánk, de valahogy nagyon furcsán éreztem magam, mintha egy idegen test lett volna bennem. A januári kontrollon kiderült, az embrió egyszerűen felszívódott. Ez volt a második nagy összeomlásom, Gyöngyi segítsége nélkül nem is tudtam volna túlélni.

Tibor: Az elmúlt nyolc esztendőben az volt a legnehezebb, hogy sokáig nem derült ki, mi a probléma, a sötétben tapogatóztunk, még a vetélés után is. A Keresztény Családi Centrumban eközben elértük azt az egy évet, ameddig egy párral foglalkozni tudnak.

Zsuzsi, ebben a lelkiállapotban és ilyen súlyos körülmények közepette hogyan találtál újra hitre?

Zsuzsi: Hogy mi adta vissza a hitemet? Elsősorban főszerkesztőnk és a kollégáim, akikről sok segítséget kaptam a nehéz napokban. István mindig olyan helyekre küldött tudósítani, ahol lelkiileg is épültem, például elkísérhettem a Béke Királynője zárandokvonatot Medugorjébe, meghallgathattam Jusszef Abszi melkita pátriárka tanúságtételét Szíria újjáépüléséről és ríportot írhattam az abortuszt és a vetélést szenvedők lelkiigondozását végző házaspárról, Kovács Ferencről és Treer Máriaáról. Sokat segített Bíró László tábori püspök is, akivel a harkányi gyógyfürdőkörházban lábadoztunk együtt: én nőgyógyászati, ő ortopédiai rehabilitáción vett részt. Nagyon hálás vagyok

vőnek mutatkozott, hogy a katasztrófa egyik felelőseért, Anatolij Gyatlov helyettes főmérnökért imádkozzam, és a közbenjárását kérjem. Utánanéztam az életrajzának: a középső gyermeke kilencévesen hunyt el leukémiában. Gyermekét elvesztő apaként tudta, hogyan segítsen rajtunk.

Hová fordultatok, amikor a Keresztény Családi Centrumban már nem tudtak foglalkozni veletek?

Tibor: A tavalyi év tavasza a reménytelenség jegyében telt. Istennek hála, a szép élmények hatására Zsuzsi nyárra összeszedte magát, és megtalálta Bakos Marcellt, aki a NaPro technológiával foglalkozik.

Zsuzsi: Ő azt valószínűsítette, hogy a meddőség és a vetélés hátterében egy összetett probléma állhat, aminek kivizsgálását nem támogatja az állam. Genetikai vizsgálatokra küldött, ahol kiderült, egy olyan örökletes véralvadászavarom van, ami trombózisra hajlamosít. Egy mikrotrombózis, amit én meg sem érzek, egy néhány milliméteres embriónak már végzetes. Tehát a megfogant babák már azelőtt elhaltak a méhben, hogy megtudtam volna,

várandós vagyok. Kezelni nagyon egyszerű, mindössze vérhígítót és vitaminokat kellett szednem.

Hosszú várakozásra készültem, még a betegek szentségét is kértem, hogy legyen erőm és türelmem hozzá. De nem kellett sokat várnom, már a következő ciklusban elmaradt a menstruációm. 2020. január 2-án derült ki, hogy újra babát várok.

Eljött tehát a várandósság ideje.

Tibor: Amikor kiderült, hogy Lacika úton van, Zsuzsi veszélyeztetett kismama lett, otthon maradt. Aztán a járvány sietett a segítségünkre: márciustól otthonról dolgoztam, tehát együtt lehettünk éjjel-nappal. Persze jöttek az izgalmak is, hogy megmarad-e, jól van-e a baba.

Zsuzsi: Nehéz várandósság volt, vérzésekkel, görcsökkel, az első trimeszterben szinte végig feküdtem. Nagyon hálás vagyok a barátnőmnek, Juditnak, aki a technikának köszönhetően végig velem volt a nehéz napokon, és tartotta bennem a lelket. Hányszor és hányszor mondta el naponta, hogy Lackó él és élni akar... Fogalmazhatok úgy is, Judit Lackó második anyukája lett.

Az, hogy augusztus 13-án mindössze másfél óra alatt megszületett Laci, a jutalomjáték volt a hosszú meccs végén.

A hitetek szempontjából mit jelent számotokra az elmúlt nyolc év?

Tibor: Hit nélkül biztos, hogy nem tudtuk volna végigcsinálni ezt a nyolc évet, a várandósság idejét is ideszámítva. Nem biztos, hogy együtt tudtunk volna maradni. Sokszor ki is mondtuk egymásnak, hogy a szentségi házasság olyan erőt, biztos alapot adott, ami lehetővé tette, hogy végig tudjuk járni ezt az utat, még akkor is, ha sokszor reménytelennek tűnt a helyzet.

Zsuzsi: Már a névválasztást is üzenetnek, hitvallásnak szántuk, utalva Boldog Batthyány-Strattmann Lászlóra. Ő orvos volt, és a maga korában a legmodernebb módszerekkel gyógyított, ékes példája annak, hogyan talál egymásra hit és tudomány. Nem egymás ellen munkálkodnak, hanem egymást kiegészítve.

Bizonyossá vált számomra, hogy a meddőséget nem lehet legyőzni csupán imával és türelemmel, kell az orvos segítsége is. De hogy az orvos valódi sikereket érjen el, ahhoz elengedhetetlen az imádság.

Körössy László
Fotó: Merényi Zita

Ne engedjük a félelemnek

Beszélgetés Vincenzo Paglia érsekkel

Vincenzo Paglia érsek a Pápai Életvédő Akadémia elnöke, a II. János Pál Pápai Intézet nagykancellárja. Minden évben magyarul is megjelenik Isten szava minden napra című könyve, amelyben a napi bibliai szakaszokhoz fűz rövid elmélkedéseket. A karácsonyról, az élet védelméről, az imádság erejéről és a szolidaritásról beszélgettünk vele.

Karácsonykor Isten Fiát ünnepeljük, aki eljött, hogy közöttünk éljen. Hogyan tudjuk elmélyíteni ezt a hitünket, jobban megérteni a misztériumot?

– Elmeséljem, ami 797 évvel ezelőtt történt? 1223 december eleje volt, Assisi Szent Ferenc Greccióban időzött. Azt mondta Giovanni Velitának, egy barátjának: „Ma a szemmemmel akarom látni azt, amit Jézus azon az éjjelen Betlehemben megélt.” És mit csinált? Egy jászlat? Nem! Elhívott egy papot és Greccio lakóit, s a karácsonyi szentmisét egy istállóban ünnepelték meg. A jászol volt az oltár. És ő, aki diakónus volt, elénekelte a születés evangéliumát. Szent Ferenc igazi karácsonyt élt meg, számára a karácsony volt a legszebb ünnep. Ebben az oly nehéz idejében mi is igyekezzünk valóban megélni a karácsonyt, inkább követve, semmint másolva Szent Ferencet. Meg kell sokszoroznunk a hitet és a szeretetet. A Sant’Egidio közösséggel az elmúlt években, évtizedekben karácsonykor ebédre hívtuk a templomokban a szegényeket. Idén ezt nem tudjuk megtenni, ezért kimegyünk az utcákra, az állomásokra, a házakhoz, a hidakhoz, és csomagokat, ajándékokat adunk a szegényeknek, akikkel találkozunk. Ez is igazi karácsony lesz. Legyen a karácsony mindenki számára valóban boldog. Ne engedjük, hogy a felszínesség és a vírustól való félelem elrabolja tőlünk a karácsony boldogságát! Nem igaz, hogy semmit sem tehetünk: sokat, nagyon sokat lehet tenni. Jézus értünk születik meg ebben az évben is. Ez az örömhír. A születésnek persze mindannyiunk szívében meg kell történnie. Tudjuk, hogy a szívünk gyakran rossz, mondhatni, rossz szag lengi be. De nem így volt ez a betlehemi istállóban is? Engedjük, hogy Jézus a mi szívünkben is megszülessen! Angelus Silesius XVII. századi teológus és misztikus költő írta: „Ha Krisztus százszor is születne Betlehemben, / Elvesznél, hogyha nem jönne el a szívedben.”

A Gyermekeket istállóban születik meg, Üdvözítőnk kicsiny és védtelen. Értjük is, nem is az ünneplésünk közepette. Mit tegyünk, hogy ne maradjunk közömbösek egy ilyen gyengeség láttán?

– A karácsony a nagy ünneplés napja, mert a legnagyobb ajándék, amellyel Isten megajándékozott minket, önmaga. Ember lett, hogy mellettség legyen. És a karácsony minden évben úgy jön el újra, mint egy új ajándék. Ezért jó, ha ünnepelünk, ha ajándékozunk, örömtelien együtt vagyunk. Idén azonban nélkülöznünk kell ezt az ünneplést, mert a világ nagy részén kerülnünk kell a na-

gyobb találkozókat, mindannyiunk érdekében. De Jézus karácsonya, születése, ahogyan az evangélium leírja, egy máig érvényes kérdést is

főlvét: annak a Gyermekeknek sokak szívében nem volt helye. Nem volt számára hely. Ahogyan sok idős számára sincs hely a családokban, nincs hely a szívekben a háborúk elfeledett áldozatai számára, a meg nem született vagy gondoskodás nélkül maradt gyermekek számára, a rettentően sok magára hagyott, fogyatékosággal élő ember számára. Ha karácsonykor megelégedünk a legszegényebbekről, igazából az Úr születéséről feledkezzünk meg, ami kezdettől fogva nagy öröm és nagy megbotránkozás tárgya is volt.

Szeretnénk óvni az idősök életét, ezért sok családban most nem ülnek a karácsonyi asztal körül a szülők, a nagyszülők. Az idősök így talán egyedül maradnak az ünnepnapokon. Hogyan álljunk ehhez a helyzethez?

– Sok idős ráadásul intézetben él. Segíteni kell a családokat, lehetővé kell tenni, hogy az idősök ott éljenek, ahol mindig is éltek. Természetesen ha rehabilitációra van szükségük, biztosítani kell számukra az erre alkalmas helyet. A magány rossz dolog. Nagyon rossz, amikor az ember beteg, és még rosszabb karácsonykor. A szeretet azonban kreatív: legyünk találgatók, és tegyünk meg mindent azért, hogy kapcsolatban maradjunk az idősekkel: én sokszor, a lehető legtöbbször kapcsolatba lépnek velük telefonon, videohívással, cseten. Keresném az eszközöket és a segítséget ahhoz, hogy meg lehessen látogatni az egyedül

élő időseket, hiszen vannak erre különböző lehetőségek. Úgy gondolom, hogy a kötelező távolságtartás nem lehet akadály annak, hogy valahogyan találkozhassunk, esetleg csak távolról láthassuk egymást, akár az ablakon át. Látogassuk meg őket többször is, találjuk ki, melyek lehetnek most a kapcsolattartás formái!

Az intézetekben élő idősök még nehezebb helyzetben vannak. Ön megbízást kapott az olasz kormánytól az idős lakosság egészségügyi és szociális ellátását érintő reform kidolgozására. Mit jelent ez a reform?

– Meglepett, hogy Roberto Speranza egészségügyi miniszter, miután meghallgatta az elképzelésemet a téma tanulmányozására hivatott bizottság felállításáról, azt mondta: „Meggyőződt, felállítom a bizottságot, azzal a felhívással, hogy ön vezeti.” Szívesen elfogadtam a felkérését, mert kulcsfontosságú témáról van szó. Vannak idősök, akik március óta nem találkoznak a rokonaikkal, a barátaikkal. Bizottságként azt javasoltuk, hogy a miniszter adjon ki rendelkezést, amelyben megengedi a családtagoknak, hogy meglátogassák az idős hozzátartozóikat az intézményekben, ahol élnek. Természetesen úgy, hogy betartsanak minden biztonsági intézkedést. Ez a téma egy tárgyabb kérdéskört is felvet: a társadalmaink ma egyrészt meghosszabbítják az életünket, másrésztől azonban még nem gondolkodtak el azon, hogy mivel töltsék ki az idősök ezeket a hosszú éveket. Tragikus volna húsz évvel meghosszabbítani az életet azért, hogy az ember magányban élje le ezt az időt. Átfogó reformot kell kidolgozni, mely segít újraépíteni a társadalom szerkezetét, hogy jó életet élhessen a népességnek ez a része, akik egyre növekvő számban vannak jelen az egész világban.

II. János Pál mondta, hogy az élet szent a fogantatástól a természetes halálig. Ma a leselejtezés kultúrájában élünk, ahogyan Ferenc pápa fogalmazott. Hogyan tudjuk elősegíteni az élet és a szeretet kultúráját?

– Az Egyház mindig az életet védi, a fogantatástól az élet végéig, a halálig. Jézus Krisztus Istenében hívó emberek-

ként ma különösen az a hivatásunk, hogy hirdessük az élet misztériumát, vagyis beszéljünk arról, hogy Isten itt él velünk a történelemben. Segíteni kell a földgolyón élő minden embernek, hogy felismerje a Szentlélek jelenlétét, aki Úr és aki az életet adja. Ez azonban nem egy elvont igazság. Nincs élet önmagában, elvont módon. Csak emberek vannak, férfiak, nők és a teremtet világ. Ma már több mint hétmilliárdan élünk a földön: mindenkit meg kell védeni, kezdve azokkal, akik a leggyöngébbek. Ez az értelme Ferenc pápa kijelentésének: legyünk „kilépő Egyház”. Ez azt jelenti, lépünk oda mindenkihez, mint az irgalmas szamaritanus, és legyünk mindenkinek a felebarátja, kezdve azokkal a „félholtakkal”, akikkel városaink és országaink útjai mentén találkozunk. Az irgalmas szamaritanusról szóló történetben a papnak és a levitának – a valóságban zárva volt a szíve, kielégítették őket a rítusaik. Jézus szerint ők nem példaképek.

A gyermekeink súlyos kérdésekkel teli világban nőnek fel. A karácsonyból kiindulva milyen választ adhatunk nekik, hogy az életük teljes legyen, nem félelemmel, hanem értelemmel teli élet?

– II. János Pál pápa ebben is nagy példa előttünk. Ne feledjük első szavait, amiket a Szent Péter téren mondott: „Ne féljete! Nyissátok meg, sőt tárjátok ki Krisztus előtt a kapukat!” A világjárványban, a világot megrázó konfliktu-

sokban, a családok és mindannyiunk hétköznapi problémái közepette nem szabad elveszítenünk a reményt, nem szabad hagynunk, hogy elborítson bennünket a félelem. Ellenkezőleg, azon kell fáradoznunk, hogy összekapcsoljuk az evangelizációt és az embereket segítő támogatást, az imádságot és az irgalmas szeretetet. Ez a karácsony

nagy üzenete: Jézus a legnehezebb időkben jött el a világra, a rómaiak által megszállt Palesztinában, egy istállóban, és néhány nappal később már menekült volt Egyiptomban, Heródes elől bújtatták a szülei. Képzeld el, mennyire félték! Ilyen lehet sokak félelme, akik számára bizonytalan a jelen. Ilyen a mi félelmünk is. De Jézus azért jött, hogy minden félelmet legyőzzön. Ő Emmánuel: velünk az Isten. Tegyük úgy, mint József és Mária, akik magukkal vitték Jézust, és ezzel megmentették a Gyermekeket életét, és a magukét is. Igaz, nehézségek árán, menekülteként. De az Úr velük volt.

Nemrég jelent meg A Mi hanyatlása című könyve. Korunk nagy problémája, hogy a társadalom egymástól távol álló egékre esett szét. Hogyan segíthetjük az embereket, a népeket abban, hogy visszatáljanak a testvériséghez, amiről Ferenc pápa beszél a legutóbbi enciklikájában?

– A mai ember az autonómiát keresve nap mint nap elszakad a gyökerektől és kötelekektől, amelyekből született, és amelyek alakították. Vanak, akik egy új vallásról beszélnek, az önimádatról, az én kultuszáról: ennek oltárán a legfontosabb szeretetkötelek is fölemészthetők. A világot és a történelmet figyelmen kívül hagyó individualizmus globális terjedésének egyik legkritikusabb hatása a kötelek meglazulása minden vonatkozásban, a család, a munka, a kultúra, a politika terén. Az Egyház számára a válasz

szinte ösztönös – hiszen bele van véve az evangéliumba –, és ezt Ferenc pápa is megerősítette a *Mindnyájan testvérek (Fratelli tutti)* kezdetű enciklikájában, amely egyébként folytatja és kitágítja a *Laudato si’*-ben megkezdett gondolatokat: szolidárisabbnak kell lennünk, kevésbé egoistának, kevésbé „én”-nek és sokkal inkább „mi”-nek. A pandémia idején megértettük: a vírus terjedésének nincsenek határai. Leomlanak a mesterséges korlátok, amiket az emberek és a társadalmak fölépítettek: az országhatárok, a kulturális és a mentalitásbeli megosztottságok, a gazdasági és a társadalmi felsőbbrendűség érzései. A Covid-19-világjárvány felszínre hozta, hogy a bolygón valóban minden mindennel összekapcsolódik. Ennek a kölcsönös összekapcsolódásnak döntéssé kell válnia: amellet kell döntenünk, hogy mindenkivel szolidárisak vagyunk. Ez az egyetlen lehetséges kiút a világjárványból is. A szolidaritás az egyetlen oltóanyag, amely legyőzi az individualizmust és a pandémiát is. A járvány második hullámában újra el kell mozdulnunk a testvériség irányába. Így viselkedünk felelős módon magunk és mások iránt. Egyedül nem menekülhetünk meg, nem üdvözülhetünk. Az evangéliumi testvériség nem csak vallási, hanem kulturális, politikai, gazdasági döntés is. Felelősek vagyunk egymásért, és – ahogyan a pápa fogalmaz – „minden mindennel össze van kötve”. Viselkedésünk megment bennünket vagy a vesztünket okozza, ahogyan a döntéseink is.

Ön minden évben ír egy könyvet Isten szava minden napra címmel, melyben bibliai szövegrészekhez fűz elmélkedéseket. Mit jelenthet számunkra a bibliai szövegeknek ez a fajta olvasása, mi módon alakítja át a napjainkat?

– A kötet hűséges kalauz szeretne lenni az év minden egyes napján, hogy befogadjuk az életünkbe Isten szavát. Lelki irányítúként navigál bennünket korunk nehéz és összetett viszonyai között, és napról napra leckéket ad irgalomból és együttérzésből. Is-ten – a legszegényebbekkel és a leggyöngébbekkel együtt – tudja, hogy szükség van erre. Isten szava, amelyen naponta elmélkedünk, amelyet bevesszünk az elménkbe és a szívünkbe, erősebbé és bölcsébbé tesz bennünket. Azt szeretnénk mondani az olvasóimnak, hogy miközben ezeket a könyveket írom, magam is elmélyülök a hitemben, évről évre megújítom bizalmas viszonyomat a bibliai szövegekkel, és mindig fölfedezek bennük valami újat. Így van ez mindannyiunkkal. A szó soha nem tér vissza anélkül, hogy jó gyümölcsöt ne termett volna abban, aki hallgatja és olvassa. Ha együtt tesszük ezt, olyanná leszünk, mint az imádság nagy szentélye, amely megtart bennünket és a világot.

Thullner Zsuzsanna
Fotó: Vatican News

A BIBLIA ÜZENETE

A Szent Család vasárnapja

Lk 2,22–40

Az evangéliumokban nem találunk utalást József és Mária szüleire: nem ismerjük a nevüket, személyük a múlt homályába vész. Ugyanakkor Lukács evangélista megoszt velünk egy beszámolót, ahol két idős ember fogadja a Kisdedet. Simeon és Anna a jeruzsálemi templomhoz kötötte az életét, abban a reményben, hogy még meglátják a világba lépő, régtől megígért Megváltót. Simeon egyenesen „kinyilatkoztatást kapott a Szentlélektől, hogy addig nem hal meg, amíg meg nem látja az Úr Fölkentjét” (Lk 2,26).

Karácsony ünneplésének családias légkörében alakjuk különösen kedves a szívnek. Talán nem vétek pótnagyszülőknek tekinteni őket, akiknek képében a hittani üzenet mellett kifejeződik az emberi létezés apró, mégis oly hatalmas igazsága.

Az újszülöttre váró öregek alakja életutunknak egyik legalapvetőbb vonását zárja ma-

gába. Emlékszem, dédanyám hogyan vette reszkető kezébe óvatosan, félve-féltnve a kishúgomat. Évtizedek választották el őket, az egész XX. század mozgalmasan fájdalmas történelme. Kettejük találkozásában mégis a legszebb remény talált szavak nélküli önkifejező nyelvre: az új élet születése a remény születése. A saját, személyes sors, még ha drámai is, az utódokban talál válaszra és értelemre. A megannyi munka, küszködés és harc után a béke itt, így érkezik el. Ekkor kézzelfogható az igazság: az élet erősebb a halálnál. A szeretet hozza létre számukra a világnak azt a jobb jövődjét, amire vágyunk és várunk. A termékenység pedig nem pusztán demográfiai adatok sora, hanem a létezés megnyílása: ajándékozás, ráhagyatkozás, elfogadás és befogadás.

Áldottak az öregek, akik a saját testük terhét olykor már alig-alig bírják hordozni, mégis kézbe veszik egy épphogy

megkezdődött létezés apró csodáját és ígérését!

Az idei Szent Család-vasárnap szívajdító ünnep. Vannak, akiket nem tudunk meglátogatni. Vannak, akiket úgy tudunk oltalmazni, hogy elkerüljük a velük való fizikai kontaktust. Ha Simeon és Anna ma egy idősek otthonában élne, nem emelhetné magához a Kisjézust. Az élet mégis megszületik. A *család* szóban a biológiai és társadalmi összetartozáson túl kibontakozik Isten gyönyörűséges jelenléte, amely átível a testi távolságokon. Nincsen fal, amit az Úr ne tudna ledönteni, s nincs éjszaka, amelyben ne gyűjthatna fényt! A megváltás nem idegen felső erőként jött el hozzánk, hanem közöttünk, bennünk született és születik meg. Karácsony van, a Szent Család istenemberi titka kapaszkodót ad, hiszen valójában az hordoz bennünket, akit látszólag mi, emberek veszünk ma kézbe.

Török Csaba

AZ EUCHARISZTIKUS KONGRESSZUSRA KÉSZÜLVE

Az Eucharisztia ünneplése 101/2.

A megváltás történetének folyamatában csak kevesekben tudatosult, hogy az, akit hallgatnak, aki a csodákat teszi, Isten egyetlen és egy-szülött Fia (vö. Lk 1,26–38; 2,19.51b). Az apostolok számára is fokozatosan tárult fel Jézus személyének misztériuma: „Amikor Jézus Fülöp Cézareájának vidékére ment, így szólt tanítványaihoz: »Kinek tartják az emberek az Emberfiát?« (...) Erre megkérdezte őket: »És ti kinek tartotok engem?« Simon Péter válaszolt: »Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia.«” (Mt 16,13–16)

Jézus feltámadása után a Lélekkel eltelt apostolok kérügmájának központi kijelentése lett Péter cézareai vallomása: „Tudja meg tehát Izrael egész háza teljes bizonyossággal, hogy Isten Úrrá és Krisztussá tette őt, azt a Jézust, akit ti keresztre feszítettetek!” (ApCsel 2,36) Kezdetől ezt a hitet vallotta az Egyház közössége, ezt a hitet öntötték versbe a himnuszköltők. *Prudentius*nak a lámpák meggyújtásához írt himnusza (Cathemerinon V., Inventor rutili) a húsvéti vigília ősi szertartásának részeként szól Krisztusról, a világosság forrásáról. A kilencedik versszakban énekeliük róla:

a született Krisztusod által, magasságos Atya, akiben láthatóan áll néked a dicsőség, aki a mi Urunk, aki a te egyetlened, leheli az atyai szívből a Vigasztalót.

Később *Sedulius* és *Fortunatus* himnuszai-ban is szóba kerül az Atya és a Fiú közötti bensőséges kapcsolat. Karácsony ünnepének *Christe, redemptor omnium* kezdetű himnuszában énekeljük:

Krisztus, mindenek megoáltója az Atyából – az Atya egyetlene! – egyedül a kezdet előtt született kimondhatatlanul.

Ebben a versszakban foglalja össze a költő a niceai hitvallást – „az Atyától egyszülöttként születettben, azaz az Atyának a lényegéből” –, megalapozva szavait a Ter 1,1 és Péld 8,22 szakaszaira utalva. Ennek a hitvallásnak a visszhangja jut szóhoz a *Te Deum laudamus* himnuszban is.

Sztankó Attila

A HÉT SZENTJE

Labouré Szent Katalin

December 31.

Jámbor paraszt házaspár kilencedik gyermekeként született Burgundiában. Tizen-nyolc éves korában azt álmodta, hogy egy ősz pap szentmisét mutat be. Erős késztetést érzett, hogy odamenjen hozzá, mégis a helyén maradt, amikor az a mise után magához hívta. Másik álmában meglátogatott egy beteget, és ismét találkozott ugyanazzal a pappal, közben ezeket a mondatokat hallotta: „Leányom, jó dolog ápolni a betegeket. Most menekülsz előlem, egy napon azonban boldog leszel majd, ha hozzám jöhetsz. A Jóistennek terve van veled.” Amikor néhány évvel később az irgalmas nővérek társalgójában meglátta alapítójuk, *Páli Szent Vince* képét, fölkiáltott: „Ez az a pap, akit álmomban láttam!”

1830 áprilisában Katalin novícia lett az irgalmas nővéreknél Párizsban. Ebben az időben gyakran voltak látomásai az Eucharisztia Jézusáról, és fölébredt benne a szent vágy, hogy egyszer a Szűzanyát is láthassa. Ez 1830. július 19-ének éjjelén történt meg először.

1830. november 27-én Katalin egy közös elmélkedés alkalmával ismét láthatta a Szűzanyát. Egy félgömbön állt, lába alatt eltaposott kígyó tekergőzött. Kezében gömböt tartott, tetején aranykeresztel, ujjait gyűrűk díszítették, me-

lyekbe különböző nagyságú drágakövek voltak illesztve, és csodás fény sugárzott belőlük. „Ez a gömb, amit látsz, nemcsak az egész világot ábrázolja, hanem Franciaországot és minden embert külön-külön is” – hallotta. A kövekből előtörő sugarakról pedig ezt tudta meg: „Azoknak a kegyelmeknek a jelképei, melyeket kiárasztok mindenkire, aki csak kéri tőlem.” Némely sötét drágakövek nem sugároztak fényt: azokat a kegyelmeket jelképezték, amiket senki sem kért. Majd hirtelen megváltozott a látomás: a Szűzanya fénysugarakat árasztó karjai

irgalommal telve tárultak a föld felé. Alakja körül ovális keretben arany betűkkel formálódtak ki ezek a szavak: „Ó, bűn nélkül fogantatott Szűz Mária, könyörögj éretünk, kik hozzád menekülünk!” „Veress érmét e minta szerint! Aki hordja, nagy kegyelmeket nyer, különösen ha a nyakán viseli. Elárasztja a kegyelem azokat, akik bizzalommal hordják az érmét” – szólította meg a nővért újra a hang. Katalin ekkor meglátta az érem másik oldalát is, ahol Mária nevének keresztrel koronázott monogramja, alatta Jézus töviskoronával körülvett, illetve Mária törrel átdöfött szíve volt látható. A képet tizenkét csillag vette körül.

Látomásai többször ismétlődtek, gyóntatóatyja azonban elutasító volt vele, és csak 1832-ben beszélt a megbízatásról Párizs érsekével. Az érsek a jóváhagyását adta, így 1832. június 30-án kibocsáthatták az első kétezer érmét. A nép mindjárt csodáséremnek kezdte nevezni, és csakhamar egész Európában elterjedt.

Katalin negyvenhat éven át élt irgalmas nővérként egy párizsi öregotthonban. Halála után teste épen maradt, az irgalmas nővérek párizsi templomában nyugszik.

L. K.

GÖRÖGKATOLIKUS LELKISÉG

Urunk testvérei

A karácsony utáni vasárnapon a Görögkatolikus Egyház az Úr test szerinti rokonait ünnepli. Tiszteletünk középpontjában *Szent Jakab* apostol áll. Olyannyira, hogy erre a napra a bizánci Egyház a Jakab-liturgiát írja elő, bár mi hivatalos és jóváhagyott fordítás hiányában nem végezhetjük. Az apostoli szakasz (Gal 1,11–19) végén Pál apostol, aki fölment Jeruzsálembe, hangsúlyosan mondja: „Más apostolt nem is láttam, csak Jakabot, az Úr testvérét” (Gal 1,19). Jézus Krisztusnak tehát testvére volt Jakab? Valóban, többször, más helyen is így nevezi őt a Szentírás. Ámde le kell szögezní, hogy a szent hagyomány szerint Jézus Krisztusnak nem volt testvére. Szűz Máriának nem volt más gyermeke, mint az Isten egyszülött Fia. Ez akkor is így van, ha a bibliai szövegeket szó szerint vevő személyek – érthetetlen módon – támadják Máriát és az ő örök szüzségét. Érdemes hát egy kissé mélyebben megvizsgálnunk ezt a kérdést.

A karácsony előtti vasárnapon olvastatta Egyházunk a liturgiában Jézus nemzetségtábláját. A háromszor tizennégy generáció személyeinek felsorolását a következő kifejezések kötik össze a különböző fordítások alapján: „nemzette”, „nemzé”, „fia volt”. Márpedig a felsorolt sok személy esetében ez elenyészően kevés esetben igaz szó szerint. Ha itt elfogadjuk a kifejezésnek azt az értelmezését, mely szerint valakinek nem közvetlenül volt a fia az utána következő személy, akkor miért ne lehetne elfogadni azt, hogy Jakab nem volt Jézus Krisztus test szerinti testvére? Erre maga az Úr Jézus is példát szolgáltat. Egyszer egy házban

tanított. Olyan nagy volt a tömeg, hogy sokan kívül rekedtek. Szóltak neki, hogy édesanyja és testvérei keresik. Ő azonban nem hagyta abba a kedvükért a tanítást, hanem visszakérdezett: „Ki az én anyám és kik az én testvéreim?” (Mt 12,48) Majd, hogy nyomatékosítsa, illetve megmagyarázza, miről van szó, kinyújtotta a kezét az övéi felé, és ezt mondta: „Ezek az én anyám és testvéreim! Aki teljesíti menygyei Atyám akaratát, az nekem mind testvérem, nővérem és anyám.” (Mt 12,49–50) Világos tehát, hogy nem a testi kötelékről mondta ezt. Jézus azt fogadja testvérének, aki az Atya szeretetében és parancsainak megtartásában egyesül vele. Ennek szellemében – nem pedig test szerint – érvényes az, amit Szent Pál apostol ír: „atyátok leszek, ti meg a fiaim és a lányaim lesztek, mondja az Úr” (2Kor 6,18).

Egyébként pedig ismerni kell a szentírási szóhasználatot. A bibliai időkől kezdve érvényes – nem csak az evangéliumban –, hogy a *testvér* szó nem úgy jelentett rokoni kapcsolatot, ahogyan azt ma értelmezzük. Ebbe a fogalomba belefért az unokatestvér is, amint Jakab esetében ez valóban így is volt. Ezért is érthetetlen az a törekvés, mélyel Jézus Krisztusnak valóságos, közös anyától és közös apától származó testvéreket akarnak tulajdonítani.

Az ilyen késhegyre menő – és az egyházi hagyomány szerint értelmetlen – vita helyett sokkal fontosabb volna, hogy a karácsony örömeiben valóban megéljük azt, amit a pap mond az Egyház közösségében: „Kedves testvérek!”

Ivancsó István

DECEMBER 27., VASÁRNAP – A SZENT CSALÁD: JÉZUS, MÁRIA ÉS JÓZSEF ÜNNEPE (Szent János apostol és evangélista, Teodor, Fabiola) – Sir 3,3–7.14–17a (*Aki féli az Urat, tiszteli szüleit.*) vagy Ter 15,1–6; 21,1–3 (*Az lesz örökösöd, aki testedből származik.*) – Kol 3,12–21 (*A család élete az Úrban.*) vagy Zsid 11,8.11–12.17–19 (*Ábrahám, Sára és Izsák hitének példája.*) – Lk 2,22–40 vagy Lk 2,22.39–40 (*A gyermek Jézus növekedett, és eltelt bölcsességgel.*) – **Énekrend:** Ho 32 – EE 517, 415, Ho 26 – EE 46, Ho 23 – EE 516, Ho 35 – EE 46. **DECEMBER 28., HÉTFŐ** – APRÓSZENTEK, VÉRTANÚK ÜNNEPE (Apród, Kamilla) – 1Jn 1,5–2,2 – Mt 2,13–18. **DECEMBER 29., KEDD** – KARÁCSONY NYOLCADÁNAK 5. NAPJA (Beket Szent Tamás, Bökény) – 1Jn 2,3–11 – Lk 2,22–35. **DECEMBER 30., SZERDA** – KARÁCSONY NYOLCADÁNAK 6. NAPJA (Hermina, Hunor, Dávid) – 1Jn 2,12–17 – Lk 2,36–40. **DECEMBER 31., CSÜTÖRTÖK** – KARÁCSONY NYOLCADÁNAK 7. NAPJA (Szent I. Szilveszter pápa, Ajándék, Donáta) – 1Jn 2,18–21 – Jn 1,1–18.

A hét liturgiája

B év

JANUÁR 2., SZOMBAT – Nagy Szent Vazul és Nazianzi Szent Gergely püspökök és egyháztanítók emléknapja (Ábel, Ákos) – 1Jn 2,22–28 – Jn 1,19–28.

JANUÁR 3., VASÁRNAP – KARÁCSONY UTÁNI 2. VASÁRNAP (Jézus szentséges neve, Gyöngyvér, Benjámín, Genováva) – Sir 24,1–4.12–16 (*Isten bölcsessége a választott nép között lakott.*) – Ef 1,3–6. 15–18 (*Isten arra rendelt minket, hogy fogadott fiakká legyünk.*) – Jn 1,1–18 vagy rövidebb: Jn 1,1–5. 9–14 (*Az Ige testté lett, és közöttünk lakott.*) – **Énekrend:** Ho 16 – EE 517, 415, Ho 16 – EE 31, Ho 18 – EE 37, Ho 41 – EE 55.

Baán Izsák OSB

Csendes éj

„Mikor mély csend borult mindenre, s az éjszaka sietős útja felén tartott, mindenható Igéje mint harcos leszállt az égből, királyi trónjáról a pusztulásra szánt föld közepén” (Bölcs 18,14–15). A karácsonyi éjszaka mély csendje meghívást hordoz. Valahol a lázas készüllet napjainak fáradsága és a meghitt, közös étkezésekben gazdag családi együttlétek között félúton, az éjféli misére menet, ott, a templomban vagy onnan hazafelé jövet a néma éjszaka megérint, és a titok felé szólít. „A csend az eljövendő világ misztériuma. A szavak a jelen világ eszközei” – mondja Szír Szent Izsák, s a találkozás a közénk érkező Gyermekekkel valóban az eljövendő világ, Isten örök velünk léte felé indít minket. Csendből a csendbe, hétköznapi csendjeinkből Isten ünnepi csendjébe kapunk meghívást. Arra, hogy engedjük alakítani és oldani mindennapi csendjeinket a karácsonyi éjszaka titkában.

A hétköznapiakban gyakran megélt csendünk a feszült, belső hangokkal teli hallgatás. Egy összeszólalkozás vagy veszekedés után, egy számunkra nehéz élethelyzetben elnémulunk, a veszteség, a fájdalom, a mellőzöttség hallgatagá teszt bennünket, miközben gondolatainkban cikáznak a minket önmagunkba záró szavak és monológok. Gyakran ez a „félíg mély csönd és félíg láрма”, ez a sértődött hallgatás jellemzi az imádságunkat is. Nehézségeink, személyes tragédiáink, veszteségeink miatt sokszor évekre elnémulunk az igazságtalannak, érthetetlennek vagy tehetetlennek megélt Isten előtt. A járszolban némán fekvő Jézus azonban „Dávid kulcsa” (Jel 3,7), aki megnyitni, oldani jön. Ő az Istennel való kiengesztelődésünk, aki fölött az angyalok békességet hirdettek azoknak, akik a földön a sérelmeiket elengedve megnyílnak szeretete előtt.

Hétköznapijaink másik csendje a süket csend. Amikor azt tapasztaljuk, hogy senki sem hallja a hangunkat, hogy kéréseinkre és kérdéseinkre nem érkezik válasz. A magányosan és elhagyatva élők tévúzzággal tompított csendje, a kezelésre váró betegek rezignált hallgatása, a kórházban haldoklók kockacsendje ez, kiüresedett imádságaink csendje, melyben

kételyeink és félelmeink szólnak a legerősebben, mély vágyaink, melyeket mintha semmi és senki nem tudna betölteni. S ebben a néma elhagyatottságunkban talál meg minket karácsony éjjelén az angyalok felhívása, mely mintegy visszhangként annyiszor elhangzik majd Jézus szájából az evangéliumokban: „Ne féljétek!” (Lk 2,10) A válaszra váró, süket csendünkben a néma Ige közel jön, és létével, születésével, közelségével áthív bennünket egy másik csendbe. Emmánuel, a velünk lévő Isten beszédes csendjébe, ahol az Atya öröktől mondja a Fiúnak és őbenne nekünk is: „A Fiam vagy te, ma születlek téged” (Zsolt 2,7; Zsid 1,5).

De vannak persze szép csendjeink is. Ezek a megélt és megosztott élet csendes pillanatai, a szeretetben megtalált összetartozás ragyogó csendje. Az egymást hosszasan csodáló szerelmesek hallgatása, akiknek már nem kellenek a szavak, hogy elmondják, ami közöttük van, „se jel, se láng, csak csönd, mely égig ér”. Az alvó gyermeke fölött virrasztó szülő beteljesedett csendje, melyben a kialvatlanság ellenére is hálát adva ünnepli az ajándékba kapott életet. Az egymás mellett szeretetben megéregedett párok hallgatag összenézése, melyben az elfogadás és a megelégedés szavak nélküli üzenete olvasható. Az összetartozásnak, a növekvő életnek ezekből a csendjeiből már könnyebb átlépni a szenteste csendes éjébe, és szemlélni, ahogy a járszolban fekvő, közénk született Isten megosztja velünk egész emberiségünket, megnyitva előttünk az utat arra, hogy örökre hozzá tartozunk és vele legyünk.

Ha hétköznapi csendjeinkből át tudunk lépni a karácsony ünnepi csendjébe, akkor egy újabb út nyílik meg előttünk. Az égből leszállt mindenható Igét szemlélve és befogadva lehetőségünk van belépni, behallgatni Isten beszédes csendjébe. Amint a csillag vezette a bölcseket, úgy vezet minket is a Lélek a mélyülő, egyre belsőbbé váló csendben Isten és megváltásának titka felé. Ezt az utat így írja le Szír Szent Izsák, a csendes imádság egyik legkiválóbb mestere: „Mindennél jobban szeresd a csendet, mert olyan gyümölcshez vezet el téged, amit a nyelv nem tud

kifejezni. Mindenekelőtt igyekezzünk hallgatni. Így létrejön bennünk, ami elvezet a csendhez. Akkor Isten megadja neked mindazt, ami a csendben születik. Ha erre törekszel, nem is tudom elmondani, mekkora fény ragyog fel benned!”

Az első lépés tehát a hallgatás, a fizikai csend. Ez ma nem csak a beszédől való tartózkodást jelenti. Okosesszökeinken bármikor megtalálhat bennünket a szavak – legtöbbször a hiábavaló szavak – áradata, s az egy dologra, az Igére figyelő hallgatásunkat véletlenszerűen töri meg és szórja szét a virtuális világból érkező üzenetek, értesítések sokasága. A szent éjszaka ünnepi csendje meghív minket arra, hogy eszünkön kívül (okosesszökeken kívül) közeledjünk az egyetlen Igéhez, magunk mögött hagyva a kimondott és leírt emberi szavak álbiztonságot adó, időrabló világát. A karácsonyi ünnepléshez az Istennek adott igazi csend legalább annyira hozzátartozik, mint a karácsonyfa, a bejgli és a családi ebéd.

Az odaadó hallgatásban azután megszületik bennünk az, ami elvezet a belső csendhez. Ez a második lépés azonban nem mindig küzdelem nélkül való. A külső hangok elhalkulásával párhuzamosan felerősödnek a belső zavaró hangok, vágyaink, félelmeink, terveink, gondolataink lelki zajai. Ha keresztül akarunk jutni ezen a sűrű bozótban, akkor figyelmünket újra és újra vissza

kell irányítanunk arra, akihez tartunk, belekapaszkodva a hozzánk közel jövő, mindenható Igébe. Egy-egy zsoltárverset, az evangélium mondatait vagy egyszerűen csak Jézus, az Emmánuel nevét ismételve, figyelmünket kitartóan hozzá láncolva csendesednek ezer felé cikázó gondolataink, és a bennünk is megtestesülni vágyó Ige szemlélésében megmaradva egyre inkább készen állunk a találkozásra övele.

Mert a lelket ez a belső összeszedettség, ez a szenvedélyektől szabad belső csend teszi képessé arra, hogy mint egy előkészített járszol, befogadja, ajándék gyanánt elfogadja azt, ami vagy aki az örök csendben születik. A belső ima kivételes pillanatai ezek, az ajándékba kapott közelség mindent átalakító megtapasztalása, amikor törekvéseink, erőfeszítéseink átadják a helyüket a csodálatnak és az imádás belső magartatásának. Ez az a tapasztalat, amely a Jézussal való találkozáson keresztül mintegy bepillantást enged a Szentháromság életébe. Kalauzunk ezen a belső úton Szír Szent Izsák. Ő így beszél erről: „A lelki imában már nem imádkozik sem a lélek, sem az értelem, sem a testi érzékek, s nincs alávetve az akaratnak sem. Hanem miközben minden nyugalomban van, a Szentlélek beteljesíti benne saját akaratát, s ebben már nincsen imádság, hanem csend van. Ez az a testetlen liturgia, melyet a menynevei előképek szerint a szentek ünnepelnek a földön és az égből.”

A hétköznapi csendjeinktől az örök liturgiáig, az angyalok énekéig, az Atya szívéig tartó, e néhány kezdetben felvázolt út a valóságban legalább olyan hosszú, és olyan kihívásokkal teli, mint a napkeleti bölcsek betlehemi utazása: nem járható be néhány perc alatt. De a karácsony éjszaka ünnepi csöndjében előttünk is felragyog a csillag, amely szelíd fényével hívogat csendből a csendbe, reménnyel tölt el, a lehetséges találkozás reményével, és utat mutat az ünnepi időben, akárcsak a mindennapokban, csendes imádságunk belső zárandokútján.

Befejezésül és útravalóul karácsonyi szemléldő útunkhoz álljanak itt Romano Guardini szavai, melyek találon felelnek Szent Izsák gondolataira, és erőt adnak ahhoz, hogy a bajba jutott világban világosságot keresve merjük átadni magunkat a csend erejének: „A nagy dolgok csendben történnek. Nem külső események zajában és hivalkodásában, hanem a belső látás tisztaságában, az elhatározás halk megmozdulásában, a csendes alázatban és önlegyőzésben: Mikor a szeretet megérinti a szívet, tette szólítja a lélek szabadságát, és alkotással termékenyíti meg méhét. A csendes hatalmak az igazán erősek. Irányításuk most figyelmünket minden esemény közül a legcsöndesebbre. Arra, amelynek csöndje Istentől ered, és visszorad minden erőszakot.”

Fotó: Szent Maurícius Monostor Facebook-oldala

ÜNNEPI ÜZENETKÜLDŐ

Köszöntse szeretteit az Új Ember hasábjain!

Üzenjen névnap, születésnap, házassági évforduló alkalmából!

Küldje el rövid üzenetét, a címzett nevét és a települést, ahol él, az aprohirdetes@ujember.hu címre.

Levelében, kérjük, adja meg a pontos nevet és címet, melyre kiállíthatjuk számlánkat.

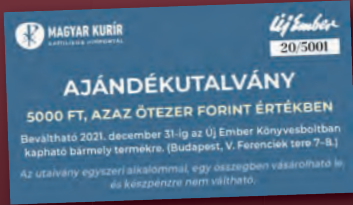
Egy üzenet díja 3000 Ft, amit átutalással vagy csekken tud befizetni,

a befizetés beérkezése után sorait legközelebbi lapszámunkban megjelentetjük.

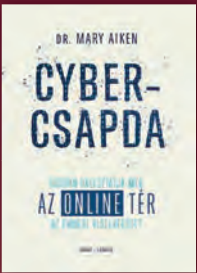
Ünnepeljen velünk – várjuk jelentkezését!

Nem tud dönteni? Mi megkönnyítjük a választást.

AJÁNDÉKOZZON UTALVÁNYT, MELY LEVÁSÁROLHATÓ AZ Új Ember KÖNYVESBOLTBAN.

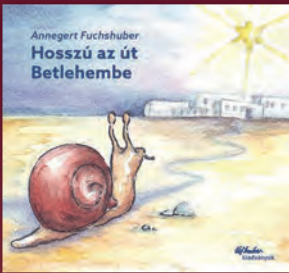
Anselm Grün
Harcos és szerelmes
A férfi útja önmagához
2790 Ft

Dr. Mary Aiken
Cybercsapda
3900 Ft

Szent II. János Pál pápa
Önéletrajz
2990 Ft

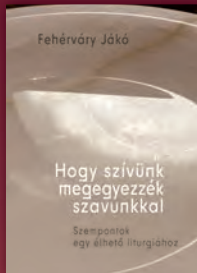
Annegert Fuchshuber
Hosszú az út Betlehembe
2990 Ft

Vincenzo Paglia
Isten szava minden napra
3490 Ft

Stefan Wyszyński bíboros
Miatyánk
1990 Ft

Fehérvári Jákó OSB
Hogy szívünk megegyezzen szavunkkal
2900 Ft

ELÉRHETŐSÉGEINK: 1053 Budapest, Ferenciek tere 7–8. (Kárpátia-udvar)
Telefon: (06/1) 266-0845; webbolt: bolt.ujember.hu

Az én szívem jászolában is megszületett Jézus

Beszélgetés Melo Lajos domonkossal, a betlehemi ereklyét őrző római bazilika gyóntatójával

A korábban patriarkális bazilikának nevezett római templomok – a Szent Péter-, a lateráni Szent János-, a Santa Maria Maggiore és a falakon kívüli Szent Pál-bazilika – közül, melyeket XVI. Benedek pápa 2006-ban kiadott motu proprioja alapján már pápai bazilikáknak hívnak, karácsonykor különösen fontos szerep jut a Santa Maria Maggiorénak. Évszázadok óta itt őrzik a Betlehemből származó jászolereklyét. Amint a bazilika építését, úgy az ereklye történetét is legendák övezik. Ezek egyike szerint Krisztus után 350 körül Libériusz pápának és egy János nevű patrícusnak ugyanazon az éjszakán jelent meg álmában a Szűzanya. Mindkettejüket arra kérte: ahol Rómában másnap havat látnak, ott építsenek templomot a tiszteletére. Augusztus 4. volt ekkor. Másnap az Esquilinus dombon egy templom alaprajzát jelölte ki a csodálatos hóesés, így épült meg a mai Santa Maria Maggiore bazilika őse. Az Egyház pedig azóta augusztus 5-én tartja Havas Boldogasszony ünnepét.

A bazilika márványbaldachinnal fedett főoltára, azaz a pápai oltár előtt egy félkör alakú mélyedésben kápolna található, melynek mai formá-

hemnek is nevezték ezt a helyet. Karácsony éjszakáján a pápák évszázadokon keresztül itt mondták az éjféli misét.

A négy pápai bazilika különleges kiváltsága, hogy az ottani gyóntatótyák a pápa helyett adhatnak feloldozást a bűnök alól. V. Piusz XVI. századi pápasága óta a pápai bazilikákban szerzetesrendek látják el ezt a feladatot. A Szent Péter-bazilikában jezsuiták, a falakon kívüli Szent Pál-bazilikában bencések, a lateráni Szent János-székesegyházban „barna” ferencesek, a Santa Maria Maggiorében pedig domonkosok gyóntatnak. 2000 óta Melo Lajos domonkos atya is a Santa Maria Maggioré gyóntatópapja.

Jóval karácsony előtt kerestem fel, hiszen a mostani pandémiás helyzetben minden bizonytalan, így az is, miként ünnepelhetjük majd az Úr születését. Elsőként arra voltam kíváncsi, vajon az adventi időben többen mennek-e gyónni, mint máskor.

– A gyónók számában nálunk nincs különbség. Évközi időben, karácsony és húsvét előtt is jönnek gyónni a hívek. A koronavírus tavaszi hulláma-
kor Olaszországot szinte teljesen lezárták. Az intézkedés életbelépése utáni első na-

csak nagyon indokolt esetben fogadhattak betegeket. Telefonon lehetett beszélni velük. Velünk, papokkal viszont személyesen találkozhattak az emberek. Sokszor nem is a gyónás, hanem a beszélgetés volt szá-

dig betértek hozzánk betlehemesek, énekesek is. Amikor elmentek, ismét megszólalt a kis harang, és végre bemehettünk a nagyszobába, ahol a feldíszített karácsonyfa alatt az ajándékainkat is megtaláltuk. Minket, gyerekeket jól felöltöztettek, így mentünk az éjféli misére. A kisebbeknek utána már ágyba kellett bújniuk, de a szomszédok még gyakran ájtóttek, köszöntöttek a családot, énekeltek egy keveset.

A bazilikában szolgáló domonkos atyákkal hogyan ünneplik a karácsonyt?

– Amikor 2000-ben először töltöttem a karácsonyt Rómában a domonkosok között, még karácsonyfát sem állítottunk, nem volt szokás. December 24-én a vacsora is a megszokott hétköznapi módon zajlott, hiszen Olaszországban a karácsony csak az éjféli misével kezdődik. Mostanában már karácsonyfát is állítunk. A bazilikában ilyenkor egészen a közelmúltig minden évben elhelyezték a jászolereklyét a templom közepén. Ez volt a betlehem.

A bazilika bölcsőkápolnájában levő, 1283-ban készült alakokról, Máriáról, Józsefről, a háromkirályokról, a számáról és a marháról feltételezik, hogy Arnolfo di Cambio művei. A kereszténység történetében az első betlehemet Szent Ferenc állíttatta: a jászlat igazi emberek és állatok vetétek körül Greccióban, még a szabad ég alatt. A Santa Maria Maggiore betleheme az első olyan műalkotás, amit templomi környezetbe tervezett az alkotója. Az 1600-as években a Máriát ábrázoló szobrot elejtették, arca és a gyermek Jézus szobra megsérült. A korabeli helyreállítás után Mária arca már nem gótikus, hanem reneszánsz jellegű, fiatalos jegyeket mutat. Körülbelül a 2000-es évekig karácsonykor megnyitották a múzeumi részt, ahol máskor is megtekinthetők voltak a betlehemi szobrok, ekkor ez volt a templom betleheme. Az utóbbi időben a Sixtus-kápolnában vannak elhelyezve a szobrok, a bölcsőereklye pedig az oltár alatt marad.

Beszélgetésünkkor még látszólag messze van a karácsony, ám a pandémia miatti rendelkezések naponta szigorodnak. Ön szerint

miként befolyásolja ez az idei ünneplést?

– Ki tudja, lesz-e egyáltalán karácsony, hiszen húsvét sem volt. Egyetlen szertartást sem tarthattunk a hívekkel együtt. Félek, most is ugyanez vár ránk.

Miként hatott a nyilvános húsvéti szertartások hiánya a hívekre? És hogyan fogadják majd a családok, ha a karácsonyt sem ünnepelhetjük a templomokban, nagyobb közösségekben?

– Luxemburg érsekének megjegyzése jut eszembe, aki úgy fogalmazott: A pandémia tíz évvel felgyorsította Európa ateizálódását. Sokan ma is a televízióban, egy kávé mellett nézik a szentmise-közvetítést. Nyáron, amikor nyilvános szentmiséket is lehetett tartani, a bazilikában szinte üresek voltak a padosorok.

De gyónni azért jönnek a hívek.

– Nem feltétlenül a vallássságuk miatt. Félnék. Beszélgetni akarnak. Ki akarják beszélni magukból a félelmeiket. A pszichológus vagy nem rendel, vagy fizetni kellene érte. Mi viszont itt vagyunk. Tölünk várják, hogy pszichológusok legyünk.

Sőtétnek tűnik így a jövő. Mit kell, mit lehet tenni azért, hogy ne a borúlátó forgatókönyv teljesüljön?

– Rajtunk, hívőkön múlik minden, vagy legalábbis nagyon sok minden. Most meg kell mutatnunk, hogy valóban hívő emberek vagyunk. Karácsonykor is tudomására kell hoznunk a világnak, hogy Jézus Krisztus valóban megszületett. A keletiek húsvétkor azt mondják: Valóban föltámadt! Nekünk most azt kell mondanunk: Valóban megszületett, a szívemben! Ez most minden keresztény számára feladat. Sokan nem akarják, hogy megmutassuk ezt, de kötelességünk az evangelizáció. Rá kell mutatnunk a bazilikában őrzött jászolra: íme, ez is bizonyíték, hogy megszületett a Megváltó. Mindenkiné a szív középre kell most tennie a jászlat, hogy másoknak is mutatni, mondani tudja: „Nézd, itt, az én szívem jászolában is megszületett Jézus.”

Szöveg és kép: Bókay László

A jászolereklye a pápai oltár alatti bölcsőkápolnában

ja Virginio Vespignani építész és Francesco Podesti festő alkotása. Itt őrzik a jászolereklyét egy márványtalapzaton álló, színezüst és aranyozott tartóba helyezett kristályurnában, amit angyalfigurák, angyalfekék és virágfüzérök vesznek körül. Az ereklye létezéséről először Origenész (185–255) beszél. Szent Jeromos a leveleiben említi a betlehemi szentélyt, és arról is szól, hogy a világ minden részéből érkeznek oda zarándokok. A VII. század közepétől Keleten nem említik többé a betlehemi ereklyét, viszont megkezdődik a tisztelete Rómában, a legnagyobb Mária-bazilikában. I. Teodor pápa (642–649) híres volt ereklyetiszteletéről. Ő az első, akinek uralkodása alatt a Santa Maria Maggiore bazilika neve mellett már feltűnik az *ad praesepe*, „a jászolhoz” melléknév. Római Betle-

pon indultam gyóntatni a bazilikába, de a kapuja zárva volt. Napközben aztán szóltak a Vatikánból, hogy misék már nem lesznek, de délutántól ismét menjünk gyóntatni, mert az embereknek nagy szükségük lesz a papok támogatására. A lezárás idején végig így gyóntattunk. Rengetegen jöttek. Nehéz volt ez az időszak, amint a mostani is, mert nagyon kétségbeesettek az emberek.

Miben nyilvánul meg a kétségbeesésük? Anyagi gondoktól félnek?

– A ma élő emberek még nem találkoztak ilyen jellegű veszéllyel. Felmerül bennük a kérdés: mi történt? Hol van Isten? Miért engedi meg mindent? Sokan depresszióba estek a veszély és a bizonytalanság miatt. Tavasszal az orvosok is

mukra a fontos. Sokan jöttek, hogy kibeszéljék magukból a félelmeiket.

Közeledik a karácsony. Abban a római bazilikában szolgál, ahol egész évben karácsony van, hiszen itt őrzik a jászolereklyét, a hagyomány szerint a kis Jézusnak fekhelyül szolgáló jászol darabjait. Ön gyerekként hol élt, és miként teltek a családjában a karácsonyok?

– A Felvidéken, Szereden születtem. A szüleim is Csehszlovákiában látták meg a napvilágot, de édesapám ősei olaszok voltak. Olaszország egyesítésekor kerültek az Osztrák–Magyar Monarchia területére. Nagypám erdélyi lányt vett feleségül, akinek édesanyja a Fadrusz családból származott. Édesapám fiatal korában visszakerült Olaszországba a rokonaihoz, ott is katonáskodott. Szlovákia és Ma-

A Sixtus-kápolnában láthatóak az 1283-ban készült betlehemi alakok

Böjte Csaba erdélyi ferences szerzetessel, a Dévai Szent Ferenc Alapítvány vezetőjével az ajándékozásról, az anonim angyalokról és a karácsony lényegéről beszélgettünk.

Gyermekkorában hogyan élte meg a karácsonyt, miként emlékszik vissza az ünnepre?

– Miután apukám meghalt, anyukám visszament a nagyszüleimhez, és vele én is. A karácsony előtti nagytakarítás nagyon bennem él, amikor pihe-puha lesz a padlón lévő szőnyegektől elkezdve minden, és igazából nem kell sietni. Elég hamar megláttam, hogy szenteste nagytata szólaltatta meg a karácsonyfán a csengőt, ennek ellenére jó volt belekapcsolódni a játékba. Ajándékoknak is örülhettem, de igazán nagy dolgot soha nem kaptam: általában könyveket Verne Gyulától és más hasonlókat.

Van azonban a gyermekekről és a karácsonyról egy másik történetem is, amit szeretnék elmondani, ebben föl-szentelt papként szerepelek. Volt nálunk, a gyermekotthonban egy családból három gyerek, akiknek a szülei nagyon egyszerűek voltak a maguk szellemi és fizikai mivoltában. Elzúllottaknak nem lehet őket nevezni, inkább csak olyan téblábolóknak. A gyermekek mondták, hogy olyan jó lenne, ha karácsonykor hazamehetnének. Akiknek lehetett, mi mindig is megengedtük, hogy elmenjenek ilyenkor a nagyszülőkhöz, a rokonokhoz, barátokhoz. December 24. volt, csak az esti szentmise

állt előttük, s mivel vajdahunyadiak voltak, gondoltam, én is meglátogatom az ottani idős ferences atyát, ameddig a gyerekek a szüleiknél vannak. El is vittem őket a szülőkhöz, nagy volt az öröm, én meg elmentem kávézni egyet a szerzetestársammal. Amikor aztán visszamentem, megdöbben láttam, hogy a szülők igazából egy kommunizmus alatt épült betongarázsban laknak, amin csak egy kis földem van, alatta meg a szerelögödör. Egy gyer-tya pislákol, semmi fűtés, de nem volt nagy-nagy hideg, mert a kicsi zárt teret hamar belehel-tük. A telefonom fé-nyében láttam a mennyezetre cseppekben kicsapódó párá-t, az ajtónál állt a bácsi, tördelte a kalapját, mint aki nagyon szégyelli magát, de nem volt részeg. Míg mi elbeszélget-tünk, az anyuka bent ült, a három gyerek az ölében, átölel-ték a nyakát. Néztam ezt a végtelen semmit, se kará-csonyfa, se sütemény, az ün-nepnek semmi nyoma. Köz-ben meg az egyik gyerek, aki másodikos lehetett, ragyogó szemmel megszólalt: „Csaba

testvér, mi nem ünnepe-lhet-nénk itthon anyukáék-kal?” Az édesanya a két ölelő karját tudta adni a gyermekeinek, közben nálunk a gyermekotthonban kölyökpezsgő, vacsora, kalács, mindenféle süte-mény, jókedvű társaság várta őket, a három gyerek mégis a vér szerinti családjával való együttlétet választotta. Akkor gondoltam, ezt jó lenne el-mondani mindenkinek, mert nagyon sokszor azt hisszük, hogy egy-egy talicska limlom-

mal boldogabbá tudjuk tenni egymást. Pedig igazából egy-másra van szükségünk.

Ezt most a Covid-osztályos betegágyamban is nagyon átél-tem Budapesten: nem valami kell, hanem valaki. Elsősorban a teremtő Istennel és utána a testvéreimmel, a családommal, a szeretteimmel, a rokonaim-mal való személyes kapcsolat. A betegágyamon is akkora öröm volt nekem, ha valakivel tudtam telefonon egy pár szót váltani. Át kellene gondolni ezzel a koronavírussal terhelt időben, meg amúgy is, hogy igazából bármit csinálunk, azt a rozsdá megeszi, az idő szét-rágja. Egyedül a szeretteim-nek, a barátainknak a halhatat-lan lelke fog velem szembejő-ni az utolsó ítéletkor. Nem mondom, hogy ruha, ház, bú-tor nem kell, de ez mind cso-magolópapír. Fontos, de nem ez a lényeg, hanem az, aki ben-ne van: te, a testvéred, a férjed, felséged.

Ez az imént említett család egy-szerűségében nagyon közel áll ahhoz a betlehemi istállóhoz, amelyben Jézus a világba meg-született.

– Az első Betlehem sze-génységében Mária, József és a pásztorok nagyon boldogok voltak, örültek, mert jó együtt lenni. Jussom eszünkbe, Jézus arról beszél, hogy ahol ketten-hárman együtt vagytok, ott vagyok köztetek. Természe-ten ez nem jelenti azt, hogy ha egyedül vagy, akkor ne lehet-ne veled Jézus Krisztus, de is-tentiszteletet is nagyon nehéz egyedül tartani, ha nincs ott a hívó nép.

Karácsonykor nem az a fontos, hogy mi miben his-zünk, hanem hogy Isten mi-ben hisz. Ő bennünk, embe-rekben hisz. Sebezhetően, ma-gatehetetlenül eljön közénk, mert bizik mibennünk. Nem mennyei testőrökkel, felfegy-verkezve érkezik ebbe a világ-ba, hanem teljesen egyedül, kiszolgáltatottan, és ránk bíz-a magát.

Ez a bizalom ma is meg-van: Jézus Krisztus nem mon-datná el velem napról napra a Miatyánkban, hogy jöjjön el az ő országa, hogyha ez meg-

valósíthatatlan lenne. Milyen szülő vagy tanár az, aki a gyermekével valami futurisztikus utópiát kergettet! Bűnös dolog volna. Jézus Krisztus, amikor meg-hirdette, hogy az ő or-szága, a szeretet országa jöjjön el közénk, akkor egy olyan ajtón kopog-tat, amin van kilincs, ezen az ajtón az emberi-ség keresztül tud men-ni. Úgy látom, hogy a kétezer év alatt rengete-get haladtunk ebbe az irányba.

Gyermekek kérdezték múltkor, hol a szeretet, amit Jézus meghirdetett. A közegészségügyet, közoktatást, közvilági-tást, közbiztonságot so-roltam fel. Azt szoktam

mondani, hogy azok az embe-rek, akik magukat harcos ate-istáknak tartják, sokszor ma-guk is – anonim – kereszte-nyek. Mert talán a templomba semmi pénzért be nem men-nének, de ha valaki bajban van, annak keresztény módjára segítenek. Úgy gondolom, a papoknak és az Egyháznak sem kellene túlságosan szigo-rúan ítélkezniük, mikor arról van szó, hogy ki mennyit jár templomba, vagy nem jár. Jé-zus Krisztus nem egyenruhá-ban járt, nem volt zászló a ke-zében, hanem azt mondta, hogy lépj rá a szeretet útjára.

Hogyan készülnek Csaba testvé-rék a karácsonyra, hogyan ülik meg?

– Nem visszük túlzásba az ünneplést: van egy finom vacsora, karácsonyfa, ajándék, és valamilyen módon a gyere-kek is kiveszik a részüket az ajándékozásból.

A gyermekek levelet szok-tak írni az angyalnak, jó pár éve anonim angyalok teljesítik ezeket a kéréseket. Az egyik évben ugyanis nálunk járt egy kedves ismerősöm Budapest-ről, Érsek Emese, és nagyon tet-szettek neki ezek a levelek. Ezért párat elvitt, felrakta az internetes oldalára, a barátai meg vállalkoztak arra, hogy egyik vagy másik gyereknek örömet szereznek azzal, amire vágyik. Az anonim angyalok, akik egyre többen lettek, nem verik magukat óriási költség-be, általában öt-hatezer forint-nyi kis csomagot raknak ösz-sze, de így névreszólóan hoz-hatja az angyal az ajándéko-kat. Ez nekem nagy köny-nyebbség, hiszen volt, amikor háromezer-ötszáz gyermek la-kott a Szent Ferenc Alapít-vány otthonaiban.

Ugyanakkor azt gondolom, nemcsak az a fontos, hogy kapjunk, hanem hogy mi is át-éljük az ajándékozás örömet, hogy mi is ajándékká váljunk. Jézus Krisztus nem hozott magával mindenféle mennyei kütyüt, pedig biztos izgalmas lett volna, ha Józsefnek hozott volna egy láncfűrészt, Máriá-nak meg valami konyhai szer-zámot, hogy ne kelljen any-nyit kínlódnia. De nem hozott

semmit, ő maga volt az aján-dék. A XXI. század embere, azt mondják, identitáskrizis-ben van, nem tudja, mi az éle-te célja. Jézus Krisztusnak az az identitása, hogy Isten aján-déka. Ahogy a Szentírás mondja: Isten úgy szerette a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda ajándékba. Milyen jó lenne, ha ez a szép isteni vo-nás felragyogna az én életem-ben is! Isten úgy szerette ezt a világot, hogy megajándékozta Böjte Csabával (itt mindenki behelyettesítheti a maga ne-vét)! Az az én hivatásom, az az én életem célja, hogy álta-lam az Isten a gyerekeket, a felnőtteket megismogassa, jó szóval szóljon hozzájuk, áldás legyen. Ennél szebb hivatást nem erőst tudok elképzelni.

Ha egy virág hervadozik, öntözd meg. Ha a hidegben a kis madárka kopogtat az abla-kon, adj neki enni. Ha valaki bajban van, nyúlj a hóna alá, mondj legalább egy viccet ne-ki, kacagtasd meg, töröld le a könnyeit. Nem ért valamit, magyarázd meg. Merjünk ne csak ajándékot adni, hanem mi magunk Isten ajándékává, áldásává válni.

Hogyan tudják ezt megélni a gyer-kekek is?

– Az idén biztos, hogy nem tudjuk megvalósítani, de volt olyan év, amikor a Déva mel-letti fegyintézetbe látogattunk el. Mondtam a gyerekeknek karácsonykor, hogy ma meg-ajándékozunk magunkat, na mivel, az ajándékozás örömé-vel. Mindenki csinált egy kis csomagot, amiben volt egy kis gyümölcs, egy kis piros szív és jelképes virágok. Elmentünk húszan a börtönbe a három-száz néni és a harmincvala-hány tizenhat év fölötti elítélt közé, énekelünk nekik, imá-doztunk, boldog új évet kíván-tunk, és kiosztottuk az ajándé-kokat. A gyerekek olyannyira lázba jöttek, hogy rájuk kellett szólni, nem az a lényeg, hogy teleszemeteljük a fegyházat mindenféle kis játékkal. Szim-bolikus volt ez az ajándék, de hatalmas élmény volt minden-kinek, nekem is. Az árva gyere-kek egy része nem attól árva ugyebár, hogy meghalt a szü-lő, hanem hogy be van zárva...

És idén mik a terveik? Hogyan lehet ünnepelni ilyen bizonytalan helyzetben?

– Jelenleg azt sem tudjuk, hogy nyilvános szentmisét le-het-e majd bemutatni. Nagy titok emiatt az idei karácsony. Így nagy terveket, álmokat nem szövök, de úgy gondo-lom, nekünk az a dolgonk, hogy megpróbáljuk a meglé-vő keretek között kimutatni az egymás és a gyermekeink iránti szeretetünket.

A Hargitán a fenyőtől azt tanultam, hogy a sziklák kö-zött növekvő gyökere, ha ne-kimegy egy kőnek, nem áll meg duzzogva, hanem vala-merre elkanyarodva halad to-vább. Ezzel a zegzugos győ-kézetével belekapaszkodik a sziklákba, így amikor jön a vi-har, épp ezáltal könnyebben meg tudja őrizni az egyensú-lyát. Nem vagyok biztos ab-ban, hogy a nehézségek föltét-lenül rosszat tennének ne-künk. A súlyemelő is, attól, hogy emelgeti a súlyokat, nem gyengébb és hitványabb lesz, hanem bajnok.

Agonás Szonja
Fotó: Merényi Zita

A LEGJOBB AJÁNDÉK AZ ÚJ ESZTENDŐRE!

Új Ember Kalendárium 890 Ft
Új Ember Zsebnaptár 740 Ft
Liturgikus asztali naptár 690 Ft
Egylapos falinaptár 30 Ft

A naptárak megvásárolhatók az Új Ember Könyvesboltban (1053 Budapest, Ferenciek tere 7-8.), valamint webáruházunkban: bolt.ujember.hu

MAGYAR KURÍR
KATOLIKUS HÍRPORTÁL

Új Ember
kiadványok

Jó Jézus bárányának tudni magunkat

Szentmártoni Mihály SJ karácsonyról és pandémiáról

Újvidéken született 1945-ben, filozófiát és teológiát tanult Zágrábban, majd Rómában, a szaléziak pápai egyetemén doktorált klinikai pszichológiából. Egyetemi tanár, hosszú éveken át volt gyakorló klinikai pszichológus. Rómában él, 1991-től 2020-ig a Pápai Gergely Egyetem professzora volt. Jelenleg is a Szentek Ügyeinek Kongregációja teológus konzultora. Négy római kollégiumban (papi szemináriumban) végez lelkipásztori szolgálatot: a magyar, a horvát, a kanadai és a román kollégiumokban.

Milyen emlékeket őriz gyermekora karácsonyaiból?

– Első szép emlékem a három mise: az éjféli mise, a pásztorok miséje és a nagymise. Az éjféli mise természetesen éjféltkor volt, a pásztorok miséje reggel 6 órakor, a nagymise délelőtt 10-kor. Néha sajnálom a mai gyerekeket, akiket szüleik nem engednek el az éjféli misére, azzal az indokkal, hogy túl késő van. Nekünk az éjféli mise volt a karácsony egyik legszebb eseménye.

Másik szép emlékem a karácsonyfa. A templomban óriási fenyők álltak, földszívté ezüstpapírba csomagolt szaloncukokkal. Nálunk színes szaloncukrok voltak. Megmaradt kedves emléknem, hogy a templomi karácsonyfa szaloncukrait megkaptuk mi, ministránsok, amikor eljött annak az ideje, hogy lebontsák a fákat.

További szép emlékem a házszen telés, mely nagy esemény volt a családokban. A papot két ministráns kísérté, meg a sekrestyés. Az egyik ministráns a szenteltvizet vitte, a másik a tömjénezőt, a sekrestyés pedig a csengettyút meg a krétát, amivel felírta az ajtófélfára a híres megjelölést: G + M + B + 1953. Azért mondom ezt az évet, mert ekkor lettem én ministráns, nyolcéves voltam, és minden évben elkísértem plébánosunkat házszen telési körútjára. A tömjént nem sajnáltuk, a ház megtelt tömjénillattal, és csak miután megtörtént a házszen telés, volt szabad leszedni a szaloncukrot.

Újvidéken miként ünnepelték, ünneplik a karácsonyt, van-e valami különös népszokás?

– Különös szokásokra nem emlékszem, legalábbis nem a mi családkunkban, kivéve annyit, hogy a karácsonyfát a Jézuska hozta, vagyis nem mi díszítettük, hanem szüleink, titokban, és mikor megérkeztünk az éjféli miséről, akkor már ott állt a kis karácsonyfa a szobában, alatta egyszerű ajándékok. Ekkor szalmát szórtunk a földre, és így köszöntünk egymásnak: „Megszületett a kis Jézus, örüljünk.” Mindez hatvan évvel ezelőtt volt, hogy ma hogyan ünnepelek Újvidéken, azt nem tudnám megmondani. Még csak annyit szeretnék megjegyezni, hogy a karácsony tényleg karácsonykor, sőt karácsony estéjén kezdődött, és nem adventtől, ahogyan a mai fogyasztói társadalomban. Itt, Rómában, de más nagyvárosokban is, advent első napjától kezdve megjelennek az utcákon a karácsonyi fények, az üzletekben a rengeteg ajándék kínálata mellett már szól a karácsonyi zene. Mire eljön az igazi karácsony, belefáradunk a karácsonyi hangulatba.

A karácsonyt sokszor a szeretet ünnepének is nevezik. A pandémia pont az emberek közti szeretetteljes kapcsolat kimutatását, az ölelést, a simogatást, a családi összejöveteleket nehezíti meg. Miként hat ez a karácsonyunkra?

– Az én gyermekkoromban nem volt szokás a nagy pusziokadás, mint ez ma divatos. A templomban nem volt békecsók, még csak kézfogás sem. Nem tudom, honnan honosult meg a kéz a kézben mondott

Miatyánk. Egy valamire figyeltem föl, már itt, Rómában. Dél-amerikai növendékeim, papok és nővérek első találkozáskor máris ugrottak a nyakamba, nagy puszt nyomva az

Egyházképünk. Jézus egyik ismert példabeszéde a terméketlen szőlővessző hasonlata. Néha talán úgy érezzük, hogy ez az Egyház olyan, mint egy terméketlen szőlővessző. Felmerül bennünk a kérdés, miért van ilyen sok emberi gyarlás az Egyházban, miért van ez a sok botrány? Az Egyház mintha egyre inkább kiszorulna a nyilvános életből. Ezt különösképpen tapasztaltuk a koronavírus-járvány ideje alatt, amikor a politikusok még a templomainkat is becsukatták.

mények zúrzavarában. Egyházképünk is tisztulásra szorul. A keresztény, amint ezt az első atyák kifejtették, a világban él, és ezért engedelmes a világi hatóságoknak is. Az Egyház nem egy, világtól elhatárolt, vagy afölött álló intézmény, hanem szerves része a nagy emberi családnak. Emberképünket az arcasmazkok viselése módosíthatja. Itt azt kell kérdeznünk önmagunktól, miért viselünk arcasmazkot: azért, hogy önmagunkat védjük a fertőzéstől, vagy azért, hogy embertársunkat védjük?

arcomra, és természetesen letegezve. Eleiben ez zavaróan hatott, de aztán megtanultam, hogy ez náluk így szokás. Mi odahaza még magáztuk szüleinket.

Van egy japán rendtársam, aki egy alkalommal elárulta, hogy még sohasem csókolta meg az édesanyját, de azért nagyon szereti. Ők másként mutatják ki szeretetüket, mint mi. A gyöngédségnek, a szeretetnek vannak kevésbé látható, de mélyen dolgozó rugói is. Ilyen a szeretetteljes tekintet, ilyen a mosoly, ilyen a csendes odafigyelés.

Miként hat ez a lelkiünkre, pszichológusként mit gondol, miként hat a pszichénkre, illetve a hitiünkre?

– A pandémia rákérdezett hitünk három központi tartalmára: istenképünkre, egyházképünkre és emberképünkre. Ehhez hozzáadhatjuk, hogy Jézusról alkotott képünk is kiigazítást igényel.

Istenképünk. Az evangéliumban azt olvassuk, hogy Jézus egy alkalommal hangos szóval hirdette az igazságot. Vannak helyzetek, amikor kiáltani kell. Sajnos néha mi is kicsit süketek vagyunk, és nem halljuk meg Isten csendes hívó szavát, üzenetét, intelmét, néha még bátorítását sem, hanem belemerülünk kicsinyiségünkbe. Ilyenkor szükség van arra, hogy Isten fölemelje hangját, és kiáltson: ez történhet a lelkiismeret útján, egy tragikus esemény által, a koronavírus révén. A kérdés elkerülhetetlen: mit üzen nekünk Isten a koronavírus által? Esetleg így is fogalmazhatunk: „Mit kiáltott bele Isten ebbe a világba a koronavírus útján?” Erre a kérdésre mindenkinek saját maga életét vizsgálva kell megadni a választ.

Emberképünk. Húsvét szerdáján a két tanítványt az Emmauszba vezető úton kísérik figyelemmel, mert ebben az útban felismerjük hitünk kibontakozásának néhány állomását. Ez a kettő tulajdonképpen a keresztől menekül. Jézus utánuk megy, utoléri, megtalálja őket elveszettségükben. A mi hitünket is az a tudat élteti, hogy Jézus velünk járja életünk országútját.

A keresztől, szenvedéstől menekülni természetes reakció. Most, amikor tombol a koronavírus, menekülünk előle, ahogyan tudunk. Bezárkozunk házainkba, arcasmazkot húzunk magunkra, fertőtlenítőszerrel mossuk kezünket és minden körülöttünk lévő bútordarabot. Eközben félünk, mert érezzük, hogy saját erőnkől képtelenek leszünk megbirkózni ezzel az aljas terroristaival. A koronavírus ugyanis nem ellenség, hanem terrorista. Az ellenségéről tudjuk, hol rejtőzik, mikor és mivel támad, felkészülünk a harcra, bátorságot önt belénk annak tudata, hogy képesek leszünk legyőzni az ellenséget. A terroristaival szemben más lélektani reakció alakul ki bennünk. Félünk, mert nem tudjuk, hol van és mikor támad. Mi nem harcolunk, hanem menekülünk.

Lehet akár pozitív hozadéka is a vírusnak? Esetleg jobban tudunk a lényegre figyelni, nem az ajándékok kavalkádjára?

– Visszatérve az előző kérdésre, úgy gondolom, mind a három alap témában elősegítheti a növekedést. Istenképünket azáltal kell megtisztítanunk, hogy Isten nem büntető Isten, hanem velünk együttérző, a bajban is minket szerető Isten, akit föl kell fedeznünk, akit meg kell látnunk embertársainkban is, az ese-

Jézusról alkotott képünket úgy módosíthatjuk, hogy ideképzéljük őt a pandémia kellős közepébe: Jézus, a pandémia jó pásztor. Van, akinek nem tetszik a jó pásztor képe, mert esetleg arra utal, hogy mi meghunyászkodott bárányok vagyunk, akik birkamód követik a pásztor. De ha megfontoljuk, hogy Jézus három jelzővel látta el a jó pásztor képét, vagyis hogy név szerint ismeri juhait, aggódva keresi a bajbajutottakat, és gazdag legelőre vezeti őket, akkor megértjük azt is, hogy minden evangéliumi képet le lehet fordítani mai helyzetekre. Ha nagyon korszerűek akarunk lenni, akkor a következő módon is elmesélhetjük a jó pásztor és a juhok példabeszédét. Volt egy ember, akit megfertőzött a koronavírus. Kórházba szállították, rákapcsolták az éltető oxigéngépre, vénaiba tüket szurkáltak. Ott fekszik tehetetlenül. Egyszer csak nyílik az ajtó, a főorvos lép be mosolyogva, nevéen szólítja a beteget, érdeklődik hogyléte felől, majd biztosítja, minden tőle telhetőt megtesz annak érdekében, hogy visszaadja egészségét. Az orvos a jó pásztor, a beteg a juh. Nem hiszem, hogy ilyen beállításban a beteg lázadna az ellen, hogy felelőtlen juhnak nézze bárki is, azzal vádolva őt, hogy magára vessen, miért nem vigyázott jobban az egészségére.

Lehet, jobban meg fogjuk becsülni ezentúl a személyes kapcsolatainkat?

– A lélektanban nincsenek egyértelmű okozati viszonyok. A pandémia arra kényszerített sokakat, hogy több időt töltsenek együtt, mint ez normális helyzetekben szokott lenni. A családok beszorultak otthonukba, a gyerekek otthon vannak, a szülők

is otthon vannak, mert távmunkát végeznek. A jó személyes kapcsolatot az is növeli, ha a közeli személyek nincsenek mindig együtt, hanem hazakíváncsoznak: a férj a munkából, a gyerekek az iskolából. Egyes adatok szerint megnövekedtek a házasságon belüli feszültségek. A pozitív eredmény az lehetne, hogy a családtagok jobban megismerik szereteteik mindennapi, hétköznapi életét, és ezáltal jobban megbecsülik egymás áldozatát.

Miként ünnepli egy jezsuita közösség a karácsonyt?

– A jezsuiták egyik tulajdonsága az alkalmazkodási készség: ott ünneplünk, ahol vagyunk, és ahogyan ott szokás. Én viszonylag sokat utaztam Európa-szerte, és volt alkalmam megfigyelni, hogy karácsony ünneplésében fontos szerepet játszik a népi vallásosság.

Zágrábban tíz évet töltöttem, a legtöbb karácsonyi misét átgyóntattam. Ünnepeltem karácsonyt Angliában, a karácsonyi énekek (christmas carol) hazájában. Az angolok éneklésére jellemző, hogy énekeik tulajdonképpen himnuszok, és mindig végig kell énekelni őket. Többször ünnepeltem karácsonyt Ausztriában, Graz egyik külvárosában, az ottani nővéreknél. A rendház melletti erdőben van egy kis kápolna, ott mondtam az éjféli misét. A környezet úgy hatott, mint egy szép képeslap. Kint hó, bent csillogó fényesség, nagy karácsonyfák. A mise végén leoltottuk a villanyokat, csak a gyertyafény világította meg a kis templomot, és ekkor felhangzott a legkedvesebb karácsonyi ének, eredeti nyelven, szülőhazájában: a *Stille Nacht (Csendes éj)*.

Németországban is ünnepeltem karácsonyt. Éjféli misére készültünk, többen is voltunk papok. Amikor megkezdődött a bevonulási menet, egyszerre csak a kezembe nyomtak egy jókora Kisjézus-szobrot, hogy azt vigyem, és amikor beérünk a templomba, az oltár előtt álljak meg, és áldjam meg a híveket ezzel a szoborral, amit aztán belefektetnek a jászolba. Ma mosolyogva gondolok vissza erre a népszokásra, de a karácsonyi ünneplést valószínűleg a világ minden táján színezik a helyi szokások, a népi vallásosság gazdag kincstára.

Rómában alig ismerik a karácsonyfát, itt a jászol elkészítése tartja lázban a kicsiket és a nagyokat. A gyerekek a kis Jézus szobrát a Szent Péter térre viszik, hogy a pápa áldását kérjék rá. Minden templomban van betlehem-i jászol, ellátva még villamos energiával is, amely patakokat működtet meg csillagokat mozgat. Ezek nagyon lenyűgöző látványosságok. Egyetemista koromban az volt a karácsonyi kalandozásunk, napról napra jártuk a templomokat, hogy megcsodáljuk a szebbnél szebb jászolokat.

Idekíváncsozik egy kis honvágy. Mindeddig nem nyílt alkalmam arra, hogy Magyarországon is ünnepelem a karácsonyt. De minden évben igyekszem, legalább a szobámban, magyar karácsonyi hangulatot teremteni. Van egy szép lemezem magyar karácsonyi énekekkel, volt egy idő, amikor egy kedves magyar családtól minden évben kaptam néhány szem szaloncukrot, ezt egy fenyőág mellé tettem és féltve őrizgettem, gyerekkori karácsonyok emlékeztetőjeként.

Minden kedves Olvasónak kívánok áldott, szép karácsonyt és békés, boldog új esztendő!

Bókay László
Fotó: Lubos Rojka

A gondviselés adta ezt a mesekönyvet

Találkozás Bodonovich Márta illusztrátorral

Az Új Ember kiadványok sorozatban megjelent adventi mesekönyvek, Annegert Fuchshuber Hosszú az út Betlehembe című kötetének a főszereplője egy csiga. Az ő találkozásait követhetjük nyomon huszonhárom napon át. A könyvet Bodonovich Márta illusztrálta, vele beszélgettünk a kötettel kapcsolatos élményeiről, alkotói világáról.

– A Hosszú az út Betlehembe című adventi kalendárium a családnak megvolt eredetiben, német nyelven. Gyermekként én is lapozgattam a testvéreimmel együtt. Anyukám, aki magyar–német szakos tanár és nyelvész, sokszor felolvasta nekünk a karácsonyváró ünnepi időszakban. Kicsi voltam még akkor, így felnőttként csak arra emlékeztem, hogy van egy jó csigás mese, amit nagyon szeretünk. Újr olvasva rájöttem, sokkal több a mondanivalója, mint amit gyerekként megérthettünk belőle. Így felnőtteknek is tudom ajánlani a könyvet.

Hogyan születtek meg az illusztrációk?

– A tavaszi karanténidőszakban készültük el a rajzok. Amikor hírtelen mindenkinek otthon kellett maradnia, aggódtam, hogyan fogok így dolgozni. A kisfiam nem járhat óvodába, egész nap velem lesz, a már elkészült termékeimet sem tudom postára adni úgy, hogy ne találkozzunk senkivel. De ahogy már korábban is sokszor megtapasztaltam, és tapasztalom mind a mai napig, valahogy mindig elrendeződnek a dolgok, a gondviselés mindig ad új és új lehetőséget. A karantén idején ezt a mesekönyvet adta, amelyhez esténként tudtam rajzolni. Kisfiam az új helyzet miatt, hogy nem mehetünk sehova, csak a környéken lévő erdőben sétáltunk, nagyon igényelte a társaságomat, így elég hamar rájöttem, el kell engednem azt, hogy napközben dolgozzak. Esténként, fektetés után álltam neki a rajzolásnak. Sokszor vacsora-időben ittam még egy kávét, mert anélkül altatás közben én is elaludtam volna.

Egyébként alapvetően más stílusban szoktam rajzolni, mint ebben a mesekönyvben. De úgy éreztem, hogy a rajzoknak ezúttal nem szabad olyan meséseknek, bájosaknak lenniük. Jobb, ha valóságosabbak, mert a könyvben ábrázolt szereplők igazából mi vagyunk.

Milyen alkat, jellem a főszereplő csiga?

– Betlehembe igyekszik, hogy találkozzon a Megváltóval. Öreg, bölcs lény, aki már látja, hogy valójában mi a fontos az életben. Akivel találkozik, annak átad egy-egy életbölcsest, amitől mindenkinek megváltozik az élete. Vagyis csak majdnem mindenkinek. Mert a hernyót továbbra is csak az evés érdekli. Tetzik, hogy van, aki nem hallja meg a

tenzíven rajzórára járn, először heti háromszor négy órában, aztán mindennap.

Emlékszem, az első alkalommal portrét rajzoltunk, elég sok hibám volt. Majd egy-két hónappal később odajött hozzám a tanárom, és azt mondta, nagyon sokat fejlődtem, kezdjek el festményeket másolni, mert a felvételi második fordulóján azt is tudni kell. Így, amikor mások az érettségi tételeket tanulták, én festettem. A felvételin sajnos kiestem a második fordulóból, a következő évben pedig a harmadikból, ahová már csak tizenhárman kerülünk be. Így aztán váltottam, a tájépítészeti karra jelentkeztem, és tájrendező, kertépítő mérnök lettem. Miután a rajztanáraimtól elköszöntem, még hívogattak egy darabig, biztattak, hogy ne hagyjam abba, de sajnos akkor nem hallgattam rájuk.

A munka világában azután azt éreztem, hogy a rajzzal szeretnék foglalkozni valamilyen formában. Amikor megszületett a kisfiam, képeket festettem az ágya fölé. Ekkor jöttem rá, hogy a gyerekrajzok az én világom. 2017-ben elindítottam a vállalkozásomat, a kisfiam még nem volt egyéves. Óvodáskoráig csak alvásidőben tudtam dolgozni, most már teljes munkaidőben.

Hogyan választja ki a témáit, honnan jönnek a figuraötletek?

– Sok illusztrátorra tekintek példaképként. Nagyon tetszik a stílu-

csiga szavát, ez olyan életszerű, sokszor ránk is igaz.

Rajzai, festményei a gyerekeket szólítják meg. Hogyan jutott el az alkotóművészetnek erre a területére?

– A rajzolás mindig ott volt az életemben. Szüleim sohasem erőltették, de szelíden terelgetve mindig megteremtették a lehetőséget, hogy pályázatokon vegyek részt, rajzórára járjak, festőtáborba menjek. Ha szeretnék. Így voltak évek, amikor jártam, aztán évekig nem. Sohasem éreztem, hogy tehetségem lenne a rajzoláshoz, csak amikor élveztem, csináltam. Kaptam pozitív visszajelzéseket. Például amikor tizennégy évesen az utcán festettem, egy arra járó bácsi huszonötezer forintért megvette a még csak félkész festményemet. De mindig azt mondtam magamban: biztos csak kedves akart lenni. Vagy amikor először festettem akvarellal, a művésztanárom azt mondta, „előrehaladott az akvarellelem”, de valahogy sosem tulajdonítottam ennek jelentőséget.

A gimnáziumi évek alatt teljesen abbahagytam a rajzolást, majd az érettségi évében kitaláltam, hogy festő-restaurátor leszek. Akkoriban öt embert vettek fel erre a szakra. Szeptemberben tehát elkezdtem in-

suk, csodálom, hogy pár vonal is elég, és életre kel a rajzuk. Az egyik kedvencem Agócs Írisz, a Maszat-könyvek és rengeteg más kötet illusztrátora, többnek az írója is. Nagyon kedvelem Sven Nordqvistet, a Pettson-könyvek szerzőjét és rajzolóját is. Amikor mesét olvasok a kisfiamnak, gyakran belefeledkezem egy képbe, meglepődök, hogy van meghúzva egy-egy vonal, nem csak összességében nézem a rajzot. Ilyenkor a kisfiam rám is szól: „Ol-vass!”

A saját karaktereim sokszor úgy születnek, hogy amikor hallok a történetet, már megrajzolódnak a figurák a fejemben. De van, hogy kicsit

– Nagyon szerencsésnek mondhatom magunkat, mert a közvetlen környezetünkben senki sem beteg, ezért mindennap hálát adunk. Így

meg kell állnom, el kell csöndesednem és az érzéseimre figyelnem. Most, hogy belegondolok, mit is keresek ilyenkor, úgy érzem, talán a szeretetet szeretném megjeleníteni. A melegséget, az összetartozást, a gondoskodást, a boldogságot és a humort, amely minden nehézségen képes átlendíteni. Ezek a szempontok az egyéni illusztrációimon talán jobban látszanak, mivel ott tényleg azt rajzolom, ami bennem van. A mesekönyveknél azért mindig figyelembe kell venni a történetet is.

Milyen technikákat, megoldásokat alkalmaz a munkái kivitelezésében?

– Akvarellal festek, a kontúrvonalakat utólag húzom ki. Ezt az utóbbi műveletet szeretem a legjobban, sokszor ekkor rajzolódik ki igazán a karakter. Majd a kész festményeimet digitalizálom.

Egyébként az eredeti festményeket is meg lehet vásárolni, sőt, a legtöbb munkám egyedi megrendelés alapján készül, a megrendelő kérheti, hogy mi kerüljön a képre. Így igazán személyes festmények születnek a gyerekszobákba. Általában állatokat ábrázoló képeket festek. A megrendelők legtöbbször valamilyen ál-

különösebb nehézségek nélkül éljük tovább az életünket, csak kicsit más szabályokkal. A kisfiamon azt látom, hogy ő is gyorsan alkalmazkodott az új helyzethez: lelkiismeretesen és gond nélkül viseli a maszkot, hogy vigyázzunk másokra, és olyan szakszerűen mos kezet, ahogyan azt az oktatótáblák mutatják...

Karácsony előtt készül ez az interjú. Hogyan szokták ünnepelni Jézus születését? És hogyan készülnek az ünnepre most, amikor még mindenkiben sok a bizonytalanság a járványhelyzet miatt?

– Azt már elfogadtam, hogy idén a nagyobb család valószínűleg nem tud együtt karácsonyozni, nem lesz közös, tizenkilenc fős ünnepi ebéd, és a pásztorjátékra sem tudunk elmenni. Az elmúlt években úgy tapasztaltam, hogy a hétköznapi öröme még a nagyobb gondok idején is velünk van egy vacsora közbeni beszélgetésben, közös játékban, erdei sétában, viccelődésben. Így nem félek, hogy a járványhelyzet miatt idén rosszabb lesz a karácsonyunk. Biztosan szép lesz a maga módján.

A kisfiam már négyéves, így adventben minden este elolvasom neki az adott napi csigás történetet.

Szokásunk, hogy az ünnepre várva papírból kivágunk egy kis angyalkát, és bevagdossuk a ruhája szélét. Ha valami jót teszünk, mindig kihajthatunk egy kis „csipkét”, így karácsonyra szép díszes lesz az angyalka ruhája, így kerül a fa alá.

Az angyalok mindig hoznak ajándékokat, és mi magunk is szoktunk saját kezűleg készített apró ajándékot adni a család tagjainak, hogy meglehessük az ajándékozás örömét. Közösén készítjük el ezeket az apróságokat, amelyeknek egy része általában valami ehető finomság.

Melyek a jövőre vonatkozó alkotói tervei, elképzelései?

– A mesekönyvek illusztrálását nagyon élvezem, egyre több felkérést kapok. Most éppen egy másik adventi mesekönyvet illusztrálok. A napokban fejeztem be egy karácsonyi memóriajáték képeinek festését. Szerencsére ötleteim mindig vannak, csak időt kell hagynom arra, hogy kiforrajk magukat. Most is van a fejemben egy-két terv, amit a közeljövőben szeretnék megvalósítani, de inkább még nem árulom el, mik ezek.

Körössy László
Fotó: Merényi Zita

Kiadja a Magyar Kurír
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap
 Üzletét, előfizethető a kiadónál,
 a postán és a Digitalstandon
Nyomás: Virtuoz Kiadó és Nyomdaipari Kft. • Ügyvezető: Tolonics Gergely
ISSN 0133-1205
 KÉZIRATOKAT NEM ÖRZÜNK MEG
 ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA.
 LAPZÁRTA: 2020. DECEMBER 14.

Főszerkesztő és felelős kiadó: Kuzmányi István
Vezető szerkesztő: Baranyai Béla • **Lapszerkesztő:** Kőrössi László
Szerkesztőség: Agónás Szonja, Benke Zsuzsa, Bodnár Dániel, Bókay László, Borsodi Henrietta,
 Fábian Attila, Gátas Judit, Lambert Attila, Merényi Zita, Mészáros Ákos, Pallós Tamás, Szalontai Anikó,
 Székács István, Thullner Zsuzsanna, Trautwein Éva, Vámosy Erzsébet, Verestői Nóra
Olvasószerkesztő: Kodlík Bernadett
Korrektor: Mester Zolt • **Tördelés:** Bukovszki Antal
Szerkesztőség és kiadóhivatal: 1068 Budapest, Városligeti fasor 42.
Postacím: 1406 Budapest, Pf.: 100 • **Tel.:** +36/1-317-3933
 www.ujember.hu • e-mail: ujember@ujember.hu

Könyvesbolt: 06/1-266-0845; konyvesbolt@ujember.hu
Médiaajánlat kérhető: 06/1-317-3933; hirdetes@ujember.hu
Közlemények, gyászjelentések, apórhirdetések feladása:
 +36/1-317-3933; apohirdetes@ujember.hu; <http://ujember.hu/apohirdetes-feladasa/>
Előfizetés, terjesztés: +36/1-235-0484; +36/1-633-3790; +36/1-633-3132; terjesztes@ujember.hu
 Előfizetés megrendeléséhez kérjük, vegye fel a kapcsolatot kollégáinkkal a fenti elérhetőségek valamelyikén.
 Egyéni előfizetéses előfizetés belföldi negyedévre: 4050 Ft, fél évre: 8100 Ft, egy évre: 16 200 Ft.
 Magyar Kurír 10700732-68366180-51100005 (CIB Bank).

Rendkívüli karácsony előtt állunk

Papp Miklós ünnepváró gondolatai

Valami bezárul, másvalami megnyílik – Papp Miklós morálteológus, görögkatolikus parókus gondolatai az ünnep misztériumához vezetnek, hogy idén is megtaláljuk és megéljük a karácsony üzenetét, ajándékát és vigasztalását.

Minden advent és karácsony más és más, de a mostani valóban rendkívüli mindenki számára. Miben térhet el idei készülletünk a megszokottól?

– A járvány valamit elvesz az ünnepből, de van, amit nem érinthet: a karácsony ünnepének szent magját. Az idők során sok-sok réteg – megannyi szokás, hagyomány – rakódott rá erre a központi magra. Ilyenek a karácsonyi műsorok, az utcai vásárok, a túlbuzgó ajándékozás, a rokonok meglátogatása, az utazások. Idén az ilyenek háttérbe szorulnak a járvány miatt, de ez csak azoknak nagy baj, akiknek ennyit jelent a karácsony. A szokásos ünneplést nehezítő külső körülmények most lehetővé teszik, hogy jobban odafigyeljünk a lényegre. Arra, hogy Krisztus a magára vett emberi sorsban a testvérünkkel válik, örömben és gondban immár velünk zárandokol. Úgy gondolom, a karanténidőszak pozitív hatását is érdemes meglátnunk. A járvánnyal valami bezárul, másvalami azonban megnyílik. Most nyugodtabban szemlélhetjük a karácsony misztériumát, a lényegét. Elidőzhetünk a családtagjainkkal, nem kell az áruházakban tolonganunk, idén megspórolhatjuk az ünnep szokásos stresszes menetrendjét. Szeretek arra gondolni, hogy az isteni Kisdéd az istállóban, a legegyszerűbb körülmények közé születik: elszegényíti önmagát, hogy átadhassa nekünk isteni üzenetét, ajándékát és vigasztalását. Isten önkiüresítését, önként vállalt szegénységét követve az ember is választhatja a szegénységet: elvonulhat a világ gazdagságától, zajától. A karanténban töltött kényszerű bezártságot így lehet a visszajára fordítani, értékessé tenni. Jó lenne fogadókésszé válni Isten közénk lépésére, idei ajándékára. Aki tele van a régi igazságaival, élettapasztalataival, akár teológiai tudásával, politikai nézeteivel, az nem tud megújulni. A karácsony egyszerűsége, szegénysége az embertől is azt kívánja, hogy belül váljon üressé, készséggé az új befogadására. Jézus talán éppen ezért érkezik közénk gyermekként, mert újat akar hozni, és addig nem kaphat teret, amíg sok bennünk a régi. A karácsony tulajdonképpen nagyon nehéz lelki esemény, hiszen valamelyest üressé, gyermekké, koldussá, nemtudóvá kell válnunk. Mi pedig szeretjük azt, amit elértünk, ragaszkodunk megcsontosodott igazságainkhoz, mert mindez identitást, stabilitást ad nekünk. Mégis azt mondom, nincs nagyobb kaland az élő igazságnál.

A járványhelyzetben sokaknak komoly veszteségeket kellett megélniük: vannak, akik gyászolnak, mások anyagi gondokkal küszködnek. Hogyan ünnepelhetnek most?

– Soha nem gondoltuk, hogy az adventi gyertyák a gyász gyertyái is lesznek: sokan elveszítették a családtagjaikat, a nagy üstökösöket pedig az egész nemzet gyászolja. Nem feledkezhetünk meg azokról, akiknek a járványhelyzet nem csak be-

bántják a házastársukat, kritizálják a munkahelyüket, morognak a politikusokra. A keresztény embernek józanul kell szemlélnie mindent, ami rész szerint való. Nem fűzhetünk messiási elvárásokat dolgokhoz, emberekhez, és nem ócsárolhatjuk őket, ha kiderül nem messiási mi voltunk. Ám az igazi Messiáshoz messiási elvárásokkal kell fordulnunk. A legnehezebb élethelyzetekben csak ő tud választ adni nekünk, ha félrehúzzuk szomorúsá-

hatatlan dráma, amelynek megküzdött gyümölcsét aztán már nem veheti el senki, semmi.

Mi a férfi szerepe az adventi és a karácsonyi készülletben? Hogyan találhatja meg a helyét a feladatokban a férj, az apa? Milyen tanítást kapunk erről a Jézus születését ábrázoló ikonokon keresztül?

– A karácsonyi ikonokon József távolabb áll a Gyermeektől, hiszen

doskodást kellene adnunk egymásnak. A járványhelyzet homályát, szorongató kuszaságait, tudományos magyarázatát és a vele kapcsolatos politikai intézkedéseket nem látjuk át teljesen. Ám József példája nyomán dönthetünk úgy, hogy bár nem érték mindent, félreteszem a kétségeimet, és gondoskodóan cselekszem. Én minden görögkatolikus híveimtől azt kértem, hogy legyenek a remény emberei advent és karácsony idején. Most túl könnyű morgolódni, haragudni a vírusra, önmagunkra, a munkahelyünkre, a politikára, még Istenre is. Ellenben a remény emberének lenni nehéz. Pedig most erre van szükség. A reménykedő ember nem tudja pontosan, hogyan lesz majd minden jól, hiszen ez a nem tudás a remény lényege. A reményben mindig ott van a homály, de ott van a hit, a bizalom is. Most sokat ér, ha csillapítani tudjuk a pénzhiány miatti családi indulatokat és elkeseredést, ha enyhítjük a végtelen szomorúságot a gyászban. Az az ember igazán, aki most reményt ad. Jó szóval, az alkalmazottak megtartásával, figyelemmel, karitatív támogatással, az istenhit erősítésével.

Hogyan készül az ünnepre parókusként, és hogyan férjként, családapaként? Milyen adventi hagyományai vannak a Papp családnak?

– A családuk papi család, görögkatolikus egyházközségünk nagycsaládjának része. Hivatásom, hogy ellássam a pásztor szerepét a közösségekben. A szertartások vezetésén és a prédikációkon túl most a hívek összegyűjtésére is nagy hangsúlyt szeretnék helyezni. A nagy Pásztor érkezését várjuk, aki össze akarja gyűjteni az embereket. Ennek a szándékunk a szolgálatába állók most én is. Az online lehetőségek jó alkalmat kínálnak a vallástól eltávolodó görögkatolikusok megszólítására is. Nekünk minden egyes görögkatolikus hívó fontos. Szeretném, ha távolabbra is eljutna a pásztori hívás, a legváltozatosabb eszközökkel igyekszem összegyűjteni Isten népét. A remény szolgálja szeretnék lenni, ezért a személyesen bemutatott templomi szertartásokon túl a virtuális térben is szeretném elszórni a remény magvait. Nem valamiféle magamutogatás ez, nem játék az online lehetőségekkel. Ebben a szorongatott helyzetben most a remény prófétáinak kell lennünk, biztatást kell küldenünk minden embernek. Soha nem tudhatjuk, kinek a szívéhez melyik szavunk ér majd el. És persze a családi ünneplésre is készülünk, megvannak ennek a szép hagyományai. Mézeskalácsot sütünk, mákos bobájkával böjtölünk az ünnep előtt, és sokat énekelünk. Mindig óriási nagy karácsonyfát állítunk, el sem férünk tőle, de nekünk nagy remény kell, mert abból él a családuk, és valamelyest az egyházközségünk, a tanítványaim is.

Trauttwein Éva
Fotó: Merényi Zita

zártságot jelent, hanem gyászt, be-tegséget vagy az állásuk elvesztését, megélhetési gondokat. Mindenekelőtt azt kell mondanom, hogy elkeseredésünkben ilyenkor könnyen bánthatjuk magunkat, a családtagjainkat vagy a Jóistent. Vegyük észre, amikor bántjuk a környezetünkben lévőket, állandóan elrontjuk a hangulatot, romboljuk mások istenképét vagy betegesen gyötörjük magunkat a gondjaink miatt. Ne tegyük! Életünk legsúlyosabb kérdéseire maga a Messiás tud válaszolni. Mindig megmosolygom, de bosszant is, amikor azt látom, hogy messiási reményeket fűzünk valamihez vagy valakihez. Egyesek most messiási várakozásokkal tekintenek a koronavírus elleni vakcinára, mintha az mindent megoldana, és aztán visszatérhetnénk a régi kerékvágásba. Mások a házastársukkal, a munkahelyi főnökükkel vagy éppen a politikusokkal szemben támasztanak irreális elvárásokat. Előre tudható, hogy ez csalódáshoz vezet. A csalódottak pedig

gunk, gyászunk, indulataink függönyét, és engedjük, hogy kibontakozzon előttünk szelíd vigasztalása. A Messiás reményt ad nekünk a reménytelenségben, vigaszt a vigasztalhatatlanságban. Pontosan nem fogjuk érteni, miként, de képes békességgel eltölteni a lelkünket. Bé-kességének megszületését semmi nem tudja megakadályozni. A járványhelyzet és a gyász sem. Isten közeledni akar felénk. Így akiknek a karácsonyt a legnehezebb sebekkel kell megélniük, azoknak azt mondanám: engedjék felszabadulni a nagy érzelmeket, a szomorúságot, a sírást, valamelyest az indulatokat, de aztán kicsit tegyék félre mindezt, és fogadják be a szelíden szólító isteni jelenlétet. Kisebb sebekre mi, emberek is tudunk vigasztalást találni, de akik a legnagyobb sebektől szenvednek, keressék fáradhatatlanul a Messiást. Éppen ezért jött közénk, az ilyen órákért. A vigasztalás megtalálása mindenki számára egyedül, Istennel négy szemközt megélt esemény, személyes, másol-

nem ő az apa, így van közöttük egy bizonyos távolság. De távolabb áll Mária alakjától is, hiszen az ő feltétlen hitétől is távol van a tanakodó, morfondírozó József. Nem csodálom, hogy nem érti a titkot, hiszen mi még ma sem értjük, ha megszó-kottan ismételtetjük is. Felfoghatatlan misztérium, ahogyan az Isten belép az emberi történelembe, és az is, ahogyan kilép majd belőle a feltámadáskor. József alakjában igazából nem a tanakodása a mehökkentő, hanem az, hogy mégis szeret. Értetlenül áll a titok előtt, nyilván megfordul a fejében, hogy Mária bűnös módon talán félrelépett, de akkor is gondoskodni akar róla, jövőt akar adni neki. Félre teszi a belső vívódását, bosszankodását, a Máriával és Istennel szembeni méltatlankodását, és bár nem érti, hogyan történhetett mindez, ő akkor is, ebben a helyzetben is szeretni akar. Ez az, ami nagy-szerű benne, és ez az, amit minden férfinak, mindenkinek meg kellene tanulnia tőle. Bár nem értjük ezt az egész járványt, mégis reményt, gon-

Áldott karácsonyt kívánunk minden kedves Olvasónknak!

Agonás Szonja, Balog Eszter, Baranyai Béla, Bódisné Horváth Márta, Bodnár Dániel, Bókay László, Borsodi Henrietta, Bukovszki Antal, Czimre-Dobos Eszter, Déri Jánosné, Fábián Attila, Gajdó Ágnes, Gátas Judit, Gyarmati Bálint, Kis Krisztina, Koditek Bernadett, Körössy László, Kuzmányi István, Lambert Attila, László István, Máj Magdolna, Máté István, Merényi Zita, Mester Zsolt, Mészáros Ákos, Molnár Ágnes, Nagyné Harsányi Csilla, Pallós Tamás, Szalontai Anikó, Székács István, Thullner Zsuzsanna, Trauttwein Éva, Ujváry-Radics Gabriella, Ujváry-Radics Tamás, Vámosy Erzsébet, Verestói Nárcisz, Zoljánszki-Dobos Tímea

Korzenszky Richárd OSB

Ünnep a Szentföldön

Betlehem... Gyermek-kori emlékek: a karácsonyfa alatt házikó, benne Mária és József és a kis jászol a pici Gyermekkel. Három király, bárányok, tevék. Énekszó hallatszik: *Mennyből az angyal*, és a *Pásztorok, pásztorok*, akik sietve mennek Betlehembe...

Ez a karácsony romantikája, amely később kiegészül a betlehemezéssel, a házról házra járó énekléssel, játékkal. S aztán a misztériumjáték a templomban, ahol már nagyobbcska gyerekek is bátran muzsikálnak, énekelnek az oltár körül december 24-én, ebéd után, amikor az egészen apró gyermekeket a nagyszülők kísérik, mert a szülőknek otthon (vajon miért éppen ilyenkor?) fontos elfoglaltságuk van.

Sokat utaztam életemben. A legtöbb utamon konferenciára mentem, ügyeket intéztem. Vagy a hegyeket jártam a Tátrában, gyönyörködtem Erdély csodáiban. Volt azonban egy évtizedekig kimondatlan, aztán ki is mondott vágyam: de jó volna egyszer ebben az életben eljutni oda, ahol Jézus született. Jó volna elmenni a

Képfal, ikonosztáz: görög szerzetesek őrzik ezt a szent helyet. Ahogy lépcsőről lépcsőre előbbre jutunk, egy gertyaárus szerzetes mellett to-

csony van. S hogy kinek milyen mély a hite, annak egyedül az Úristen a megmondhatója. De akárhányszor eljuthattam ide (életem nagy ajándéka a több mint tíz szentföldi zarándokút), összeszorult a szívem, amikor könnyezni láttam olyan embereket is, akikről elképzelni sem tudtam volna, hogy képesek megilletődni.

Ez nem a karácsonyfa alatti házikó, ez valami más. Évszázadok rétegeződnek itt egymásra, kövekből épül föl a templom, a zarándokok gertyáitól, a mécsesek imbolygó lángjától kormosak a falak, de a sok réteg mögött és alatt valahol ott van az üzenet: itt, valahol itt, nem számít, hogy méterre pontosan itt volt-e, de itt, Betlehemben történt az a születés, amely, ha hittel fogadjuk, átalakítja az életünket és meg tudja változtatni az egész világot.

Amikor a meredek lépcsőn a másik irányban feljövünk a csillagtól, néma mindenki.

Látni lehet a templom végénél, a másik oldalon az oszlopok között sorakozó és zsi-bongó tömeget, de a csillag csendje, a bennünk föllobbanó betlehemi láng elfed mindent, ami e világi, és olyan vásárinak, idegennek, zavarónak tűnik ez. Valami mélységesen megérintett mindenkit.

Időbe telik, amíg a zarándokcsoport újra összeáll. Az árusok kiabálása most egész másként hangzik. Elmegy a fülem, a fülünk mellett... A fegyveres katonák is a homályba vesznek. Viszem magammal a leborulást, az imádás csöndjét. Viszem magammal a háromkirályok élményét, akik ki tudja, milyen távolról megérkeztek, rátaláltak a helyre, és miután találkoztak az értünk emberré lett Megváltóval, Jézussal, más úton tértek vissza a hazájukba. (Aki valóban találkozik Jézussal, már nem járhat ugyanazon az úton, amelyen korábban botladozott.)

„Azon a vidéken pásztorok tanyáztak” – áll az evangéliumban. Hányszor olvastam

lehemben csordát őriznek éjjel a mezőben” – énekeljük. „Örömet mondok, nagy örömet néktek, / mert ma született a ti üdvösségetek.” Visszhangzik bennem most is, ma is az éneknek ez a sora.

Vége a szentmisének. Lassan alkonyodik. Még összegyűlünk a barlangtól pár lépésre egy néhány méteres dombon álló templomocská kupolája alatt, amely sejtelmes csillagként borul ránk. Vagyunk itt portugálok, románok, filippínók, ki tudja, milyen nációbéliek... Elkezdem az éneket: „Gloria, gloria in excelsis Deo!” Egybefogja a kupola a sok különálló hangot. Odaállok az oltárhoz, az ének közben három részre osztom a csoportot, és kánonban énekeljük, különböző emberek, a dicsőítést. Mert az örömhír kivétel nélkül mindenkinél szól, bárhol született is a földön. Az, ami itt történt, s aminek örömhírét vitték a pásztorok, számunkra történt, az egész emberiség számára. És amit itt láttunk, megtapasztaltunk, ami itt, most átmosta

Szentföldre, jó volna elmenni Betlehembe, mint a pásztorok, mint a háromkirályok...

Bekövetkezett. Megtörtént. Minden utazó először a felszínt látja. Ám a lényeg valahol a mélyben rejtőzik. A titkok mélységes valóságában.

„Betlehem kis falujában, / Karácsonykor, éjféltájban” – de sokszor énekeltek ezt gyerekként, később felnőttként.

Hol van a falu? Hol van a barlangistálló? Amikor a zarándokok autóbussza odaérkezik a hatalmas falhoz, amely elválasztja egymástól az izraeli és a palesztin területet, először furcsa döbbenet vesz erőt az emberen. Majd a város, tömve autókkal, üzletekkel, bazárokkal... A parkolóból felgyalogolunk a Születés bazilikája előtti térre. Mögöttünk minaret, előttünk egy torony, kereszttel. A műezsin hangja harsog. Nem karácsonyi ének. Alacsony a bejárat, lefalazva; csak meghajolva tud bejutni az ember. Lassan mögöttünk marad a városi zaj, előttünk robosztus kapu, majd benn vagyunk a bazilikában. Hatalmas templom, öthajós, oszlopsorokkal. Zsongás, zsi-bongás. A világ minden részéről érkeztek ide emberek, ki tudja, miért. Kíváncsiságból? A hitük vonzotta ide őket? Ez volna Jézus születésének helye? Fénylő gömbök, óriási karácsonyfádsznek tűnnek.

longunk. A zsi-bongás egyre halkabb. Közeledünk a meredek íves lépcsőhöz, s ahogy egyre közelebb jutunk, néma döbbenettel figyeljük, amint

az emberek egymás után leborulnak egy oltárasztalféle építmény alatt fénylő nagy ezüst csillagnál, mécsesek karéja között.

Ez volna az a hely? Szűk barlangféle, félhomály, a vigyázó szakállas szerzetes sürgető hangja: „next please”, tovább, tovább, a következő...

Leértünk. Leborultunk. Kicsit hátrébb, a szűk helyen összegyűltünk. Szerencsénk volt. Énekelhettünk. „Fel nagy örömrre, ma született, / aki után a föld epedett...”

A Szentföldön felborul a naptár. Megszűnik az idő. Itt, ezen a helyen mindig kará-

Fotó: Fábrián Attila

karácsonyi szentmisén ezt a szakaszt! Azon a vidéken...

De most valamiképpen megfordul minden. Itt, ezen a vidéken tanyáztak a pásztorok... Ők, akik meghallották, ami olyan hangsúlyos és valóban erőt adó: „Ne féljete! Íme, nagy örömet hirdetek nektek, ami az egész nép öröme lesz. Ma Üdvözítő született néktek Dávid városában: az Úr Krisztus.”

Kiszállunk a buszból. Néhány kiabáló árus mellett megyünk el: most nem, majd visszafelé veszünk talán valamit. Szentmisét mondunk a Pásztorok mezején. Egy barlangkápolnában. Csend van. „Csordapásztorok, midőn Bet-

a lelkünket, arról nem hallgathatunk. Hirdetnünk kell az egész világnak.

Turisták vagyunk? Zarándokok? Pásztorsípot fújó gyerekek próbálkoznak, hátha mégis sikerül eladniuk egy-két emléktárgyat a lassan távozó látogatóknak.

Vasadi Péter sorait olvasom a buszban a zarándoktársaknak: „A pásztorok között a csillag nagy csodálkozást keltett. Ahogy közeledett csöndes suhogással a föld felé, úgy szállt föl a pásztorok szívében a sejtés öröme, hogy az ujjongásban találkozzanak. Kaphat-e más szív ilyen szükséges mélységet és ajándékozott magasságot, mint az alázatosságban megüresedett? Tud-e csodálkozni az, aki rövidlátással kiszabja a »lehetséges« határait? A pásztorok megértették, hogy amit a nagyok elrontottak, azt csak a Gyermek állíthatja helyre.”

Visszatérünk a jeruzsálemi forgatagba. Ám magunkkal viszünk valamit, amiről megpróbálhatunk beszélni, de minden kimondott szó gyenge dadogás. Dicsőség a mennyben az Istennek, és békesség itt a földön minden jóakarátú embernek.

Fotó: Korzenszky Richárd